

Issued on 23-5-61

Volume. X

No. 4

10th Agrahayana 1882 S.E.

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II — Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	Pages
Adjournment Motion	... 151-158
re: Flood havoc in Nellore district	
(withdrawn)	
Calling attention to matters of urgent public importance	... 158-162
re: Fertilizer factory at Kothagudem	
Papers laid on the Table of the House	... 162-163
Amendment to the Andhra (Prevention of Speculation in Immovable Property) Rules, 1954	
Amendments to the Andhra Requisitioning of Buildings Rules, 1954	
Andhra Pradesh Sales of Motor Spirit Taxation Rules, 1960	
Government Resolution:	
re: Allocation of waters of Krishna and Godavari Rivers	(not conducted)

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
[Part II—Proceedings other than Questions and Answers]
OFFICIAL REPORT

*Fourth day of the Eleventh Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Thursday, the 1st December, 1960

The House met at Nnie of the Clock

[*Mr. Speaker in the Chair*]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

ADJOURNMENT MOTION

re: Flood havoc in Nellore District

మిస్టర్ స్పీకర్ • 9, 10 తేదీలలో ఎరదలగురించి చర్చ జరుగుతుంది. శ్రీ సుబ్బారెడ్డిగారు ఎడ్జర్ మెంట్ మోషన్ ఇచ్చారు కాబట్టి ప్రిలిమినరీగా కొంతచెప్పవచ్చు ఫైనల్ డిస్కషన్ 9, 10 న చేసుకొందాం.

*శ్రీ. ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి (నెల్లూరు): వార్డ్ ఈస్ట్ మాన్ సూన్ లో కురిసే వానంతా ఈ వదిరోజులలో నెల్లూరు జిల్లాలో కురిసినట్లువుంది. కావలినుండి సూళ్ళూరుపేట వరకు జాస్తీగా వర్షం కురిసింది. గూడూరు డివిజనులోనూ అమితంగా కురిసింది. అదేవిధంగా నెల్లూరుజిల్లా అంతా కురిసింది. exact figure నావద్ద లేదుకాని దాదాపు 300 - 400 చెరువులు మైనర్ ఇగ్రిగేషన్ కు సంబంధించినవి, P. W. D. tanks తెగిపోయాయి. 3 సంవత్సరాల క్రిందట సూళ్ళూరుపేట చాలా దెబ్బతిన్ననంగతి మీకు తెలుసు. మరల ఇప్పుడు వివరీత మైన నష్టం సంభవించింది. ఇంచుమించు 100 చెలువులు సూళ్ళూరుపేటలోనే తెగాయి. తెగినవాటికి రింగ్ బండ్ వేస్తున్నామని చెప్పవచ్చు. తెలుపు చెగగానే వెంటనే దానిక్రిందవున్న ఎకరాలన్ని మునిగి మట్టి పేటవేసుకొని పోవటం జరుగుతుంది దీనివల్ల 6, 7 వేల ఎకరాలు వ్యవసాయానికి వనికరాకుండా పోయాయి. బుల్ డోజర్లు freeగా ఇచ్చి రిపేర్లు చేయి ప్రైవేట్ అని ఒకటి రెండు సంవత్సరాలలో సాగులోనికి రాలేని ఫరిస్థితులు వున్నాయి. 3 సంవత్స

రాల క్రితం ఇటువంటి అవస్థ వారికి కల్గినప్పుడు చిత్తూరు, కడప, నెల్లూరు జిల్లాలనుండి బుల్ డోజర్స్ ను అక్కడకు డైవర్ట్ చేసి ఆ భూములను కాగుచేసి రైతులకు సహాయం చేయాలని ప్రభుత్వంవారు ఉత్తర్వులు జారీచేశారు. 3 సంవత్సరాల క్రితం మేటవేసిన భూములు కొన్ని ఇప్పటికీ అలాగే వున్నాయి. దాదాపు 35 వేల ఎకరాలు మొలకంతా పూర్తిగా వారంరోజులు నీటిలో మునిగివుంది. సాధారణంగా వారంరోజులు నీటిలోవున్నా నష్టంలేదని officers వ్రాస్తూవుంటారు వైరు పొట్టలోవున్నప్పుడు వారంరోజులు నీళ్ళలో వున్నప్పుడు గింజ సరిగారాదు. దానివల్ల 25% మాత్రమే పంటవస్తుంది ఈ వర్షాల వల్ల పశువులు అనేకం చచ్చిపోయాయి నెల్లూరునుండి దక్షిణ మద్రాసువరకు వున్న రోడ్లు సరిగాలేదు. Highways roads పాడైపోయిన స్థితిలోవుంది గర్భిణీస్త్రీని తీసుకువెళ్ళాలంటే మధ్యలోనే ప్రసవించేట్లుగా - అంటే అంత చెడ్డగా ఆరోడ్లు వున్నాయి తెగిన చెలువులకు రింగ్ బండ్ వేస్తున్నామని చెప్పినా చెలువులో నీరంతా పోయిన తరువాతనే ఆ రింగ్ బండ్ వేయటం జరుగుతున్నది. చెలువులే కాకుండా పంటకాలువలకూడ తెగాయి. వాటిని ఇప్పటివరకూ రిపైర్ చేయలేదు. “ఇంతవర్షం పడిందికదా! యింక నీరు ఎందుకు?” అని అడగవచ్చు వర్షాలవల్ల పంటచేలగట్లుకూడ కొట్టుకుపోయాయి. నీళ్ళన్నీ లేకుండా పోయాయి. అందుచేత నీళ్ళు కావాలి, నీరు వుంటేగాని పంట పండదు. వా గ్రామానికి పారే కాలువ సర్వేపల్లి కాలువ తెగిపోయింది నేనావిషయం సూపరెంటెండింగ్ ఇంజనీర్ గారికి చెప్పాను. అది రెవెన్యూ కాలువా? P.W.D. కాలువా? అనే తగాదా వుంది ఏ కాలువ అయినా అది గవర్నమెంటు కాలువ. అదిఎవరికాలువ అయినా గవర్నమెంటు మరమ్మత్తులు చేయించాలి. ఆఫీసర్లు చర్యతీసికొంటూనే వున్నారనుకోండి. కొంతఖర్చుకూడా చేస్తున్నారు. కాని మంత్రులుమాత్రం “అక్కడేదో గాఢజరిగిందే దానిని చూద్దాము వారికో kind word చెబుతాము” అనే ఉద్దేశంతో అక్కడకు వస్తే బాగుంటుంది, కాని నెల్లూరుజిల్లా దురదృష్టమేమో ఒక్కమంత్రికూడా అక్కడకు రాలేదు. ఈ వదిరోజులలో అక్కడ చెరువులు తెగడము, రోడ్లు కొట్టు కొనిపోవడము, బ్రిడ్జిలు కొట్టుకొనిపోవడము, cattle చనిపోవడము ఇవన్నీ జరిగినా, అక్కడికి ఏమంత్రిఅయినా పోయి, అక్కడి పరిస్థితులను చూచి, ప్రజలతో మాట్లాడి, వారి కష్టసుఖాలను విచారించి వారిలో కొంచెము మంచిమాటలు మాట్లాడి, వారి కేదైనా కొంతసహాయం చేస్తామని ఒకరు కూడా అక్కడికి కదలలేదు. పోనీ, ముఖ్యమంత్రిగారికి జబ్బుగా ఉండవచ్చు.

ఉపముఖ్యమంత్రిగారికి జబ్బుగా ఉంటే ఉండవచ్చు జబ్బుగాలేని మంత్రులు చాలామంది ఉన్నారుగదా. వాళ్ళెవరై వా పోవచ్చుగదా, పోయి అక్కడ south of Nellore ను చూస్తే, నిజంగా కొంత కనికరం కలుగుతుంది అక్కడి పరిస్థితులను ఇక్కడ కాగితాలమీద చూచినట్లయితే అంత కనికరం రాదు కాని, అక్కడికిపోయి అక్కడి పరిస్థితులు, ప్రజల ఇబ్బందులు, స్వయం ముగా తెలుసుకొన్నట్లయితే, కొంత కనికరం తప్పకుండా కలుగుతుంది అక్కడ జరిగిన నష్టం అంచనా 25 లక్షలని నేను ఈవేళే పేపర్లలో చూచాను. ఇది ఒప్పుకోతగింది కాదు. చాలా ఎక్కువగా నష్టం జరిగింది. ఇటీవలనే గూడూరునుంచి ఒక diversion road తయారుచేశారు. దానిమీద ఇంకా traffic allow చేయలేదు అక్కడ ఒక main bridge. దానికి ఆ తట్టు. ఈ తట్టు ఒక అయిదు బ్రిడ్జిలు కట్టారు. ఈ అయిదు బ్రిడ్జిలు ఇంచుమించు అన్నీ పోయినాయి, diversion road సుమారు 2 మైళ్ళు పొడువు కొట్టుకొనిపోయి దానిక్రిందఉన్న వందిల ఎకరాలు భూమి చెడిపోయింది అంటే, ఎంతనష్టమై ఉంటుందో మనం అర్థంచేసుకోవచ్చు. ఆ diversion road అంతా పోయింది, దానిమీద కట్టిన అయిదుబ్రిడ్జిలు పోయినాయి ఇంకా దానిమీద traffic కూడా allow చేయలేదు మొన్ననే దానినికట్టారు. ఆ బ్రిడ్జిలు కొత్తవి, ఏదో పాతవి 2 సంవత్సరముల క్రిందట కట్టినవి అంటే ఏమో అనుకోవచ్చును. కాని అవి కొత్త bridges ఇంకా నాటిమీద traffic కూడా allow చేయలేదు. అటు వంటివి కొట్టుకొనిపోయాయి అంటే, వాటిని ఎంతబాగా కట్టినారో అర్థం చేసుకోవచ్చు...మన దేశంలో democracy ఉన్నదికాబట్టి సరిపోయింది గాని, ఇంకోదేశంలో ఐతే public place లో hang చేస్తారు ఆ contractors ను, ఆ engineers ను. అందువల్ల మంత్రులు ఎవరైనా అక్కడికి వెంటనేపోయి అక్కడి పరిస్థితి స్వయంముగా చూడవలసిన అవసరం ఉన్నది. 25 వేల ఎకరాల భూమి వారముదినాలు నీళ్ళక్రింద ఉన్నప్పుడు ఎంతనష్టం సంభవించి ఉంటుందో ఊహించుకోవచ్చు. ఒక కోటిరూపాయలకు పైన నష్టం రైతులకే ఉన్నప్పుడు, 25 లక్షలు అని అధికారులు అంచనా వేసి చెప్పడం ఏ మాత్రం నమ్మదగింది కాదు, సాధారణంగా ఆఫీసర్లను అడిగినప్పుడు వారు ఆవిధముగానే 25 లక్షతో, 30 లక్షలతో నష్టం జరిగి ఉంటుందనే జవాబుఇస్తారు. కాని ఎవరైన మంత్రులు అక్కడికిపోయి స్వయంముగా అక్కడి పరిస్థితి చూచినట్లయితే ఆ జవాబు ఒప్పుకోరు, ఏ మంత్రిగాని ఒప్పుకోడు, అందువల్ల మంత్రులు ఎవరైనా అక్కడికి పోయి అక్కడి పరిస్థితులను నిజంగా చూచి ఆ ప్రజలకు తగినసహాయం చేస్తారని నేను ఆశిస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : వారు దీనిమీద discussion అడిగారు కాబట్టి దీనికి 10వ తారీకున రెండుగంటలు ఇస్తాను. రెండు గంటలకంటే ఎక్కువే ఇస్తాను. ఇప్పుడు దీన్నిగురించి adjournment వచ్చింది గనుక, వారిని ఆవిషయం చెప్పమని అన్నాను. దానికి మంత్రివర్గం కొంత reply ఇస్తే సరిపోతుంది. తక్కినది 10, 11 తేదీలలో complete discussion పెట్టుకోవచ్చు, మొదటిభాగములో రెండుగంటలు నెల్లూరు వరదల గురించి రెండవ భాగములో తక్కినటువంటి కరువు కాటకాలుగురించి చర్చిస్తాము.

*శ్రీ వి. కోదండరామరెడ్డి. On a point of order Sir. ఈ నెల్లూరు జిల్లాలో జరిగిన దీనిని గురించి తరువాత చర్చిస్తామని అంటున్నారు కాని ఈ adjournment motion మీద మాట్లాడడానికి కొంత అవకాశం ఇస్తే బాగుంటుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : 10 వ తారీఖున మీరు మాట్లాడవచ్చుకదా. అయినా మీరు దీనిమీదనే మాట్లాడదలచుకొంటే అయిదు నిమిషాలు మాట్లాడండి.

శ్రీ వి. కోదండరామరెడ్డి అధ్యక్షా! ఇప్పుడు నెల్లూరు జిల్లాలో సంభవించిన దానిని గురించి సుశ్చారెడ్డిగారు చెప్పారు ఇప్పుడు అక్కడ జరిగినటువంటిదే ఇప్పుటికి సుమారు 20 ఏళ్ళక్రితం మాకు ఒక తడవ సంభవించింది. ఇప్పుడుకూడా సంభవించింది. అక్టోబరు 15 తారీఖువరకు మేము నెల్లూరు జిల్లా అంతా అనావృష్టితో బాధపడ్డాము. అక్టోబరు 15 వ తారీకునుండి అతివృష్టితో బాధ పడవలసి వచ్చింది అక్టోబరు 15 తేదీలోపల వారికి కావలసిన వరిపైరు లంతా పొలాల్లో వేసుకొన్నా అప్పుడు వర్షాలు లేనందువల్ల ఆ పైరులంతా ఎండిపోయినాయి దరిమిలా వర్షాలు వచ్చిన తరువాత మరల కొన్ని పైరులు వేయడము, ఈ వర్షాలు ఎక్కువగా రావడంతో ఆ పైరులన్నీ పూర్తిగా చెడిపోయినాయి. కాని ఈ సందర్భంలో మనం ముఖ్యంగా ఒక విషయం చూడవలసి యుంటుంది. ఇటువంటి పరిస్థితి ఎప్పుడో 20 సంవత్సరాలకు ఒక దఫా వస్తూ యుంటుంది. కాని ఈసారి మా నెల్లూరు జిల్లాలో చెరువులు తెగడం అంటే ఇది చాలా ప్రమాదకరమైన విషయం. ఈ చెరువులు తెగడానికి కారణం ప్రభుత్వం చాలా దూరదృష్టితో ఆలోచించవలసి యున్నది చాలా వరకు drainage facilities లేని కారణమున ఒక చెరువుమీదనుంచి ఇంకొక చెరువుకు నీళ్లు వెడుతూ చెరువులు తెగడం జరుగుతుంది. Drainage facilities. ప్రతిచోట లేవు. అందువల్ల చాలావరకు ఆరకంగా జరుగుతుందని నాకు తెలుసును. నెల్లూరు తాలూకాలో చెరువులు తెగడానికి కారణం అదే. అందు వల్ల ప్రభుత్వం ఈ drainage facilities permanent measure గా కలుగ

జేయాలి. West Godavari, Krishna Districts లో పెద్ద పెద్ద drainage వేస్తున్నారు అదేరకంగా నెల్లూరు జిల్లాకు సంబంధించినంత వరకు ఈ చెరువులు ఇప్పుడు ఎక్కడెక్కడ తెగిపోయినాయో investigation చేసి ఈ flood control క్రింద మనకు ఉన్నటువంటి ద్రవ్యాన్ని ఉపయోగించి, ఈ drainage facilities కలుగజేయవలెనని కోరుతున్నాను ప్రత్యేకంగా మా స్వగ్రామం తోటపల్లి, గూడూరులో జరిగిన విషయం గురించి నేను చెప్పవలసియున్నది. అక్కడ చెరువు తెగిపోయినందువలన, ఆ గ్రామంలో హరిజనవాడ అంతా పూర్తిగా మోకాలు పొడవు నీళ్ళలో మునిగిపోయింది. ఆ విధంగా ఒక రాత్రి ఒక వగలు ఉండిపోయింది అప్పుడు ఆ ప్రజలు ఆ వాడను వదలివేసి ఆ ఉళ్ళో ఉన్న ఇతర ఇళ్ళకువచ్చి ఒక రోజు అంతా అక్కడ ఉండివలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది Drainage facilities లేకపోవడమే దానికి బూడా కారణము. నేను వెంటనే Superintending Engineer గారిని వచ్చి తనిఖీ చేయవలసిందిగా కోరినాను వారు వచ్చి తనిఖీ చేశారు, కాని అటువంటి దానికి ఎప్పటికప్పుడు ఒక relief ఇచ్చేదానికంటె permanent measure గా P. W. D ద్వారా drainage facilities ఏర్పాటు చేసేటట్లు చూడవలెనని P. W. D. మంత్రి గారిని, Chief Engineer గారిని కోరుతున్నాను. ప్రత్యేకముగా ఈ సంవత్సరం నెల్లూరు జిల్లాలో సంభవించినటువంటి దానికి P. W. D. వారు వెంటనే వచ్చి, సకాలములోనేవచ్చి రాత్రి వగలు అహర్నిశాలు సక్రమంగా పనులు జరిపారు. అందుకు వారిని మీద్వారా అభినందిస్తున్నాను. అయితే నుశ్చారెడ్డిగారు చెప్పినట్లు అక్కడ relief measures కు డబ్బు అవసరం. ఆ Department వారికి ఏవో rules ఉంటాయి. ఆ rules ను అనుసరించి వారు ఖర్చు పెట్టవలసి యుంటుంది. అంతకంటె వారు ఏమీ చేయలేరు. కాని ఇటువంటి ప్రత్యేక పరిస్థితులలో ఆ rules ను relax చేసి ఆ Department వారికి సర్వాధికారము ఇస్తేతప్ప ఆపనులు సక్రమముగా జరగడానికి వీలుండదు. తరువాత మాగాడిభూములు నీళ్ళలో submerge అయిపోయి పైరులంతా పాడై పోయినవి. ఇప్పుడు సాధారణంగా రివిన్యూడిపార్టుమెంటువారు ఆ rules ప్రకారం ఒక నాలుగు అణాలు ఫలితం ఉంటేతప్ప remission ఇవ్వడానికి వీలులేదని చెప్పుతూ ఉంటారు. కాని ఇటువంటి పరిస్థితులలో ఆ నాలుగు అణాల ఫలితముకూడా ఉండదు గనుక ఆ rules ను relax చేసి, liberal గా view చేసి ఇటువంటి పరిస్థితులలో general గా వీలు ఉన్నంతవరకు, remission ఇస్తేజాగుంటుంది. ఆవిధంగా Revenue Department వారిని ఆదేశించవలెనని కోరుతున్నాను. ఇక రోడ్ల పరిస్థితి చెప్పడానికి వీలులేదు. నెల్లూరుజిల్లాలో కావలినుంచి, నుళ్ళూరుపేటవరకు ఆరోడ్లు అంతా చెడిపోయినాయి. ఇప్పుడు ఆరోడ్లను repair చేయవలెనంటే 50 కోట్ల రూపాయలు ప్రభుత్వము ప్రత్యేక

కముగా ఇవ్వవలసి యుంటుంది. అందువల్ల, famine fund లో గాని, ఇంకే ఫండ్ లోనుండిగాని ఈ రోడ్లను వెంటనే repair చేయవలసిందని కోరుతున్నాను. లేకపోతే ఆరోడ్లలో ప్రయాణం చేయడానికే చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. ఆవిషయం గురించి ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలిగ్రాముకూడా ఇచ్చాను. అందువల్ల ఆ రోడ్లగురించి ప్రత్యేకంగా ఒక సిబ్బందిని ఏర్పాటుచేసి దానికి కావలసినద్రవ్యం ఏర్పాటు చేయవలెనని మీద్వారా వారికి మనవిచేస్తున్నాను.

*శ్రీ బి. శంకరయ్య (బుచ్చిరెడ్డిపాలెం - జనరల్) అధ్యక్షా, వర్షాల వల్ల ముఖ్యంగా గూడూరులో నాలుగయిదు రోజులు 4' మొదలు 6' వరకు నీరు పారినది. దీనివల్ల 500 ఇళ్లు పూర్తిగా నేలమట్టమైనవి వారికి ప్రభుత్వం తరపున సహాయం చేయుటకు యిప్పుడున్న రూ. ల్ను ప్రకారం కలెక్టరు ఒక్కొక్క యింటికి 30 రూపాయల కంటే ఎక్కువ యిచ్చుటకు వీలులేదన్నారు. ఇంటికి 10, 20, రూపాయలు చొప్పున యిస్తున్నారు. ఆ ఇళ్ళు అన్నీ పూర్తిగా నష్టమయినవి గవర్నమెంటు సేకరించిన లెక్కల ప్రకారం ఆజిల్లాలో 3,569 ఇళ్లు పూర్తిగా పడిపోయినవి. వారందరికీ వెంటనే సహాయం చేయాలి. వారందరూ ఏమీ యితర ఆధారం లేని కుటుంబాలు నూరు రూపాయలు చొప్పున అయినా ఒక్కొక్కయింటికి యివ్వకపోతే, వారు తిరిగి యితరులనుంచి కొంత సహాయం తెచ్చుకొని ఇళ్ళు కట్టుకొనలేరు. ఆడబ్బు వారికి వెంటనే అందించాలి. 10 వ తేదీన చర్చిస్తాముగదా అంటే సరిపోదు. ఆనాడు యింకా కొన్ని ముఖ్యమయిన విషయాలు, మురుగు నీరు పోవడానికి, మరమ్మత్తులగురించి, నష్టము జరగకుండా శాశ్వతముగా చేయించవలసిన పనులు మొదలైనవి వదల తేదీన ఆలోచించ వచ్చును. 10 వ తేదీవరకు ఆగకుండా యిప్పుడు తక్షణమే సహాయం చేయాలి. గూడూరులో అంత పెద్ద నష్టము జరిగితే 9,500 రూపాయలు శాంక్షన్ చేశారు. అది చాలదు. పట్టణం మునిగిపోయి నాలుగయిదురోజులు కొన్ని వార్డులు పూర్తిగా నీటిలో ఉండిపోయాయి. వైరుల నష్టంకూడా విపరీతంగా జరిగింది. మిక్రివల్లిమడుగు చెరువు 18 గళ్ళుపడింది. ఇటీవలిసంవత్సరాలలో రివ సారి తెగిపోయింది. ప్రభుత్వం తెువరరిగా రిపేరుచేస్తుంది. వెంటనే పెద్ద వర్షమువస్తే మళ్ళీ తెగిపోతున్నది—శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డిగారు చెప్పారు. అక్షలు ఖర్చుపెట్టి వేసిన diversion road, bridges కూలిపోయాయి. వైరులకు విపరీతంగా నష్టం కలిగింది. ఈ సంవత్సరం పంటరాదు. 0-4-0 ల లోపు వనే పంట వుంటుంది. రెండు ఆణాలులోపు పంటకేతప్పు శిస్తు రెమిషన్ యివ్వడానికి కలెక్టరుకు అధికారంలేదు. మూడు ఆణాలపంట అని ప్రాసిన శిస్తు రెమిషన్ రాదు. కౌలుకు భూములు చేసేవారున్నారు. వారి మక్తాకు కూడ రెమిషన్ రాదు. అందువల్ల కనీసం 0-4-0ల పంట వండించువారికి, కౌలుకు

చేసేవారికి, రెమిషన్ యిచ్చే అధికారం కలెక్టరుగారికి యివ్వాలి. తరువాత వైర్లకు తెగుళ్ళు అని వ్రాస్తారు తెగుళ్ళు అని వ్రాస్తే రెమిషన్ యివ్వరు Floods వల్ల పంట పోయినట్లు వ్రాయాలి బుచ్చిరెడ్డిపాతం ప్రాంతంలో పెద్దప్రవాహం వచ్చి 100 ఇళ్లు కూలిపోయినవి. కలెక్టరుగారి సహాయం అందేటప్పటికి ఆలస్యం అవుతుందని గ్రామపెద్దలవద్ద యింటింటికి వెళ్లి వసూలుచెస్తే కొద్దిగా సహాయం లభించింది. అది తాత్కాలికంగా నాలుగు రోజులు 1 పూట తిండి పెట్టడానికి సరిపోయింది. ఇళ్లు కట్టుకొనుటకు కష్టముగా ఉన్నది. అక్కడి ఉద్యోగులు గవర్నమెంటుకు వ్రాయాలన్నారు—అక్కడనుంచి రిపోర్టు గవర్నమెంటుకు వచ్చి ఉంటాయి అక్కడి అధికార్లకు వెంటనే అనుమతి ఇవ్వాలి లేకపోతే అక్కడ నష్టపడిన వారందరికీ వెంటనే సహాయం చేయలేదు. ఈ విషయాల్ని 10వ తేదీవరకు ఆగవలెనంటే లాభంలేదు 10వ తేదీలోగా తక్షణమే వారికి సహాయంచేసి, ఫలాని సహాయం చేశామని 10వ తేదీనాడు ప్రభుత్వం చెప్పేటట్లు తక్షణ చర్యలు తీసుకోవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

*ఉపముఖ్యమంత్రి (శ్రీ కె. వి. రంగారెడ్డి) : అధ్యక్షా, ఆంధ్రప్రదేశ్ అయిన తరువాత వరదలు రావడంచూస్తే ప్రతి సంవత్సరం ఏదో ఒకభాగంలో వరదలువచ్చి నష్టంకలగడం సంభవిస్తోంది. అది మన దురదృష్టమని చెప్ప వచ్చును సుళ్ళూరుపేట ప్రాంతంలో వరదలు వచ్చి నష్టమయినమాట నిజం. మంత్రులు తక్షణమే పోవద్దని సుబ్బారెడ్డిగారు నెలవిచ్చారు. ఇంకొక దురదృష్టమేమంటే యీ కాలములోనే చీఫ్ మినిస్టరుగారికి, పి. డబ్ల్యుడి మినిస్టరు గారికి, రెవిన్యూ మినిస్టరుగారికి, ముగ్గురికీకూడ జబ్బుచేసింది

శ్రీ ఎ. పి. సుబ్బారెడ్డి . అధ్యక్షా, నేను వారిని పోవద్దని చెప్పలేదు, పోవాలని చెప్పాను.

శ్రీ కె. వి. రంగారెడ్డి : ఈ ముగ్గురి మంత్రులకు జ్వరం వచ్చినది. ఇప్పుడిప్పుడే వారివారి పనులు చేయగలుగుతున్నారు. ప్రభుత్వం కేవలం తమ కీర్తి కొరకై పాటుపడుటలేదు. ప్రజలకు వచ్చిన కష్టములను నిర్మూలించాలనే ప్రయత్నములోనే ఉన్నది. 16 వ తేదీన వరదలు వచ్చాయి. రోడ్లు, వారధులు పోయినవి. రాకపోకలు స్తంభించిపోయినవి. సుబ్బారెడ్డిగారు కూడ స్వయం ముగా అంగీకరించారు. అక్కడ రోడ్లు పోయినవని, రాకపోకలకు వీలులేకుండా ఉన్నదని చెప్పారు. అటువంటి పరిస్థితులలో మినిస్టర్లు పోయివా ఏమి చేయగలరు? ప్రజలకు కష్టాలు వచ్చినవని తెలుసుకొని, మంత్రులు వచ్చారని వత్రికలలో వ్రాయుటకు తప్ప.....

మిస్టర్ స్పీకర్ ప్రజారాజ్యంలో ప్రజలకు విశ్వాసం కలుగుతుంది

శ్రీ కె. వి. రంగారెడ్డి ప్రజలకు కలిగిన నష్టం తొలగించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తోంది. కలెక్టర్లకు, డిప్యూటీ కలెక్టర్లకు, తాసిల్దార్లకు— వారందరికీ తమ అధికారంలో ఉన్నంతవరకు ప్రజలకు చేయవలసిన సహాయం చేయవలెనని, తిండిలేనివారికి తిండి, బట్ట లేనివారికి బట్టయిచ్చి, తాత్కాలికంగా అనకట్టలువేసి చేయవలసిన సహాయం సుఖ్యారెడ్డిగారు అనుకొన్నదానికంటె యింకా తీవ్రంగా చేయుటకు కృషి జరుగుతోందని మనవిచేస్తున్నాను. అక్కడ రాకపోకలు తిరిగి ప్రారంభం కాగానే మంత్రులు పోయిచూస్తారు. అక్కడ జిల్లాలో నష్టమయినవి 5 1500 లో, 2000 గ్రామాలో ఉంటే అవన్నీ తిరగలేరు. ఎక్కడ ఎంత నష్టము కలిగినదీ రిపోర్టు వచ్చిన తరువాతపోతే వీలుగా ఉంటుంది. ఎంత సహాయం చేయవలసి యున్నదో వివరాలు తెలుసుకొనుట అవసరం. అదేమీ లేకుండా ఏడ్చినవారి కళ్ళనీళ్ళు తుడిచేందుకుగాను పోయినట్లుగా పరుగెత్తుకుపోతే లాభంలేదు. రిపోర్టువస్తాయి 11వ తేదీన అక్కడికి పోతున్నాము. P. W. D. మంత్రిగారు, ముఖ్యమంత్రిగారు, తమ అవకాశాన్నిబట్టి వెళ్తారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ . మీకు వచ్చిన రిపోర్టు 10 వ తేదీన చదవండి. మంత్రులు కూడ వెళ్ళి చూస్తారని చెప్పారు. కాబట్టి ఆయన adjournment motion withdraw చేసుకొంటారు.

Sri A. C. Subba Reddy : Sir, I beg to withdraw the adjournment motion with the leave of the House.

Mr. Speaker : The question is :

That leave of the House be granted to withdraw the adjournment motion.

The motion was adopted.

The adjournment, was, by leave of the House, withdrawn.

- CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re: Fertilizer Factory at Kothagudem

మిస్టర్ స్పీకర్ : కొత్తగూడెం ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ గురించి విశ్వేశ్వర రావుగారు యాల్ 74 క్రింద ఒక మోషన్ ఇచ్చారు.

* శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) : అధ్యక్షా, మనం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రభుత్వం ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించాలని గత 5 సంవత్సరాలుగా ఆందోళనచేస్తూ.

వచ్చాము రెండు సంవత్సరాలనాడు, మన ప్రభుత్వం ఆంధ్రరాష్ట్రానికి ఏళ్లు కుండా ఒక ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ అవసరము అనే విషయాన్ని గుర్తించి, కేంద్ర ప్రభుత్వము నిర్మించకపోయినా తానే (మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే) స్వంత బాధ్యతతో, కేంద్ర ప్రభుత్వముయొక్క సహాయముతో కొత్తగూడెములో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించటానికి నిశ్చయించింది. డబ్బు సమస్యను పరిష్కరించటం కొరకు ఆంధ్ర ప్రజానీకం నుండి కొంత డబ్బు షేర్ కేపిటల్ రూపంలో వసూలు చేయదలచింది కొంత ఆంధ్ర ప్రజానీకం నుండి షేర్ కేపిటల్ వసూలు చేసి, కొంత తాను సహాయంచేసి, కొంత కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి సహాయం పొంది, కొత్తగూడెంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించాలని నిశ్చయించి, అందుకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయటంతోనూ ఒక స్పెషల్ ఆఫీసరును కూడా నియమించినట్లు గతసారి యీ శాసనసభలో ప్రభుత్వము చెప్పటం జరిగింది. అయితే కొత్తగూడెంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించే ప్రతిపాదనలను మన ప్రభుత్వం విరమించుకొన్నట్లు ప్రయివేటు రంగంలో విశాఖపట్నంలో ఒక ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించుటకు ఆలోచనలు జరుగుతున్నట్లు, అమెరికన్ ఎక్స్ పర్ట్స్ ను వచ్చి, విశాఖపట్నంలో స్థలపరిశీలనలు జరపటం జరిగినట్లు యీ మధ్య వత్రికలలో వార్తలు వచ్చినవి అయితే కేపిటల్ అనే పెట్టుబడిదార్ల వత్రికలలో ఇంకో వార్తకూడా పడింది విశాఖపట్నంలో స్థలపరిశీలన చేస్తున్న అమెరికన్ ఎక్స్ పర్ట్స్ ను కేంద్ర ప్రభుత్వం వారు “మీరు విశాఖపట్నంలోనే కడతారా, లేక ఇతర రాష్ట్రాలలో ఎక్కడైనా కట్టటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారా?” అని అడిగినట్లు కేపిటల్ అనే వత్రికలో ప్రచురించబడింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం తన స్వంత బాధ్యతవైన ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీని నిర్మించటానికి పూనుకోకపోవటమే కాకుండా, ఆంధ్రలో ఫ్యాక్టరీని కట్టటానికి ప్రయత్నిస్తున్న వారిని కూడా ఇతర రాష్ట్రాలలో కట్టటానికి వీలుండా అని ప్రశ్నించటం జరుగుతోంది—దీనివల్ల కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం విషయంలో సరైన వైఖరి అవలంబించటం లేదని తెలుస్తున్నది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కొత్తగూడెంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించటానికి ఉద్యుక్తులు కావటం లేదని, విశాఖపట్నంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీని నిర్మించాలనే అభిప్రాయాన్ని తెలియపరుస్తున్నారని పార్లమెంటులో పరిశ్రమల శాఖామంత్రి చెప్పినట్లు యీ మధ్య వార్తలు వత్రికలలో వచ్చాయి కొత్తగూడెంలో ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణము కొరకు ప్రయివేటు వ్యాపారస్తులు ఎవరూ ముందుకు రావటం లేదని, అందువల్ల ఆ ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణానికి తగిన ప్రోత్సాహం రావటం లేదని, విశాఖపట్నంలో నిర్మించే ఫ్యాక్టరీకి అమెరికన్ కంపెనీతో కలిసి పని చేయటానికి ఆంధ్రదేశంలోని కొంతమంది పెట్టుబడిదారులు ముందుకు వస్తున్నారని

వార్తలు వస్తున్నాయి ఈ విశాఖవట్ను ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణానికి ముందుకు వస్తున్న ఆంధ్రదేశంలోని పెట్టుబడిదారులు ఎవరో తెలియదు. ప్రయివేటు పెట్టుబడిదారులు ముందుకు రాకపోయినా, అవసరమైతే మన ప్రభుత్వమే స్వయంగా బాధ్యతవహించి, కొంత కేపిటల్ పెట్టి, ప్రజానీకం నుండి కొంత పెట్టుబడి వసూలుచేసి తప్పక కొత్తగూడెంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మిస్తామని చెప్పటం జరిగింది ఇదివరకు “ఆంధ్రరాష్ట్ర”లో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ ఎక్కడ నిర్మించాలి? విశాఖవట్నులో నిర్మించాలా? విజయవాడలో నిర్మించాలా? కొత్తగూడెంలో నిర్మించాలా” అనే విషయం వచ్చినప్పుడు, దానిని గురించి తర్జనభర్జనలు జరిగినపుడు, ఎక్స్‌పర్ట్స్‌మిటి ఒకటి వచ్చి, స్థలపరీశీలన చేసి కొత్తగూడెంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించాలని సిఫార్సు చేసింది. ప్రభుత్వం కొత్తగూడెంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణానికి ఏర్పాట్లు చేసికూడా, యీ నాడు తిరిగి ఆ ఫ్యాక్టరీ ఎడల సుముఖత చూపించకపోవటం సరైనది కాదని మనవిచేస్తున్నాను ఈ ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణానికి మన ప్రభుత్వంవారు 2 సం. నుండి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు త్వరలోనే డైరెక్టర్స్ బోర్డును కాన్స్టిట్యూట్ చేయబోతున్నామని యీ అసెంబ్లీలో చెప్పారు కాని ఇంతవరకు డైరెక్టర్స్ బోర్డును కాన్స్టిట్యూట్ చేయలేదు. ఒక సైపర్ అఫీసర్ ను మాత్రం వేసి వారిచేత పరిశీలన చేయించారు. ఈ మధ్యనే ప్రాన్సుదేశం నుండి కొంతమంది ఆ ప్రాంతంవచ్చి స్థల పరిశీలన చేశారని, ఆ స్థలం (కొత్తగూడెం ప్రాంతం) ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణానికి అనుకూలంగా ఉన్నదని చెప్పటం జరిగిందని పత్రికలలో వార్తలు వచ్చాయి కాని, కేంద్ర ప్రభుత్వము; రాష్ట్ర ప్రభుత్వము, కొత్తగూడెం ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణముఎడల సుముఖత చూపించటం లేదనే వార్తలు పత్రికలలో వస్తున్నవి. ఈ వార్తలు ప్రజలలో ఆందోళన కలిగిస్తున్నవి. కొత్తగూడెంలో వెంటనే ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించటానికి చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ, దానికి సంబంధించిన సమాచారము తెలుపవలసినదిగా ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. రూలు 74 క్రింద యీ మోషన్ ఇచ్చి వున్నాను.

*ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ డి. సంజీవయ్య) : అధ్యక్షా, కొత్తగూడెంలో ఒక ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వమే నిశ్చయించింది. మొట్టమొదట మన ప్రభుత్వం, కేంద్ర ప్రభుత్వం వారిని కోరినారు. వారు అంగీకరించలేదు. వారు అంగీకరించపోయినా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే దీనిని ఏర్పాటు చేయాలనే ఉద్దేశముతో అన్ని ఏర్పాట్లు చేసివస్తున్నాము. 1959 సెప్టెంబరు మాసంలో గవర్న మెంటు ఆఫ్ ఇండియా వారు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మిం

చుటకు అనుమతి ఇచ్చినారు చరవాత—సిండ్రి ఫ్యాక్టరీ విషయంలో అనుభవం కలిగినవారై నటువంటి Sri P. M. Naik I C S. వారిని (వీరు ఇండస్ట్రియల్ సైక్లబరీగా నున్నారు) స్పెషల్ ఆఫీసరుగా వెయటం ఏర్పాటుచించి అక్కడ లాండ్ ఎక్స్‌జిజిషన్ జరుగుతున్నది అంతేకాకుండా అక్కడ టెస్టింగ్ ఆఫ్ ది సాయల్ పనికూడా జరుగుతున్నది అంతేకాకుండా—గ్లోబల్ టెండర్సును invite చేయటం తటస్థించింది టెండరు స్వీకరించటానికి ఆఖరుతేదీ నవంబరు 30. ఆ తేదీ అయిపోయింది కాబట్టి అన్ని టెండర్లు వచ్చిఉంటాయి సివిల్ ఇంజనీరింగ్ వర్క్సుకూడా తీసుకోవాలని నిశ్చయం జరిగింది ఆ పని జరుగుతున్నది ఇది ఇట్లా ఉండగా—విశాఖపట్నంలో కూడా ఇంకో కొత్త ఫ్యాక్టరీ ప్రయివేటు రంగంలో పెట్టటానికి మీకు ఏమైనా అభ్యంతరం ఉన్నదా అని కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు మనలను అడిగారు నేను ఢిల్లీ వెళ్ళినప్పుడు లాల్ బహదూర్ శాస్త్రిగారే స్వయంగా నన్ను అడిగారు మూడి వ్యవసాయం ప్రధానంగా ఉండే రాష్ట్రం కాబట్టి ఇంకో ఫ్యాక్టరీకూడా పెట్టండి, ఇంకో ఫ్యాక్టరీకూడా పెట్టవలసిన అగత్యం ఉన్నదని కోరినాను బిల్లానుండి, అమెరికన్ ఫరమ్స్ నుండి విశాఖపట్నంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మిస్తామని అప్లికేషన్స్ వచ్చినవి. విశాఖ పట్నంలో పెట్రోల్ కాల్‌టెక్స్ ఉన్నది. దానితో “నేస్తా” అనే రామెటీరియల్ వస్తోంది ఆ రామెటీరియల్ ఉపయోగించి, అక్కడ ఫర్టిలైజర్లు చేసే అవకాశం ఉన్నది కాబట్టి అటువంటి ఫ్యాక్టరీ నిర్మిస్తామని వారు అంటున్నారు. తప్పకుండా విశాఖపట్నంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ వస్తుంది ఐతే కొత్తగూడెంలో ఉన్న ఫ్యాక్టరీని కూడా తీసుకొంటామని కొంతమంది ప్రయివేటు ఫరమ్స్ వారు ఇంటరెస్ట్ చూపించారు. “ఆ విధంగా కొత్తగూడెంలో కూడా ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ నిర్మించటానికి ప్రయివేటు ఫరమ్స్ ముందుకు వందుకు వస్తున్నప్పుడు—మనం స్వయంగా 4½ కోట్లు వేసి, 3½ కోట్లు వర్లిక్ నుండి నేకరించి, 12 కోట్లు ఎక్స్‌చేంజ్ బ్యాంక్ లో తీసుకొని 25 కోట్లు విలువ గలిగిన ఫ్యాక్టరీని మనం పెట్టటం ఎందుకు? ప్రయివేటు ఫరమ్స్ ఏదైనా ఆ ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణానికి ముందుకు వస్తే వారికి దానిని అప్పగిస్తే పరిపోతుంది; మనం పెట్టే స్వంత ధనం 4½ కోట్లు మిగతా ఇండస్ట్రిస్ లో పెట్టుకొని మిగతా ఇండస్ట్రిస్ ను చెవలవ్ చేసుకోవచ్చును”—అనేటటువంటి ఉద్దేశం ప్రభుత్వానికి కలిగింది. ఏమైనా సరే—ప్రయివేట్ ఫరమ్స్ ముందుకువచ్చినా రాకపోయినా, గవర్నమెంటు మాత్రం కొత్తగూడెంలో ఎరువుల ఫ్యాక్టరీని పెట్టి తీరుతుంది. దీనికితోడుగా విశాఖపట్నంలో కూడా ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ వస్తుంది. అప్లికేషన్స్ అన్నీ యీనెల మొదటివారంలోనే గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియావారు పరిశీలించి నిర్ణయించేస్తారు. త్వరలోనే నిర్ణయం జరుగుతుంది. 11వ తేదీ తోపల నిర్ణయం

జరిగితే—11 వ తేదీలోగా యీ శాసనసభలో ఆ ఎనౌన్స్ మెంట్ కూడా చేయబడుతుంది.

Mr. Speaker : Rule 45 says :

“Unless the Speaker otherwise directs, the first hour of every sitting shall be available for the asking and answering of questions”

I direct that there shall be no questions tomorrow and day-after tomorrow.

రేపు ఎల్లండి క్వశ్చన్స్ లేవు కృష్ణా గోదావరి నీటి పంపిణీపై గవర్నమెంట్ వారు పెట్టిన తీర్మానముపై చర్చ జరుగుతుంది అందరూ చక్కగా, ఏకగ్రీవంగా అభిప్రాయాలు తెలియజేయండి రేపు, ఎల్లండి ఉన్న ప్రశ్నలు—తర్వాత, 11 వ తేదీలోపుగా రోజూ కొద్దికొద్దిగా వస్తాయి

PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Amendments to the Andhra (Prevention of Speculation in Immovable Property) Rules, 1954

Sri D. Sanjivayya : I beg to lay on the Table a copy each of the notifications issued with G.O.M.s Nos. 695 and 910, General Administration (Accommodation-B) Department, dated 16-5-1960 and 23-6-1960 respectively making amendments to the Andhra (Prevention of Speculation in Immovable Property) Rules, 1954 in accordance with sub-section (3) of section 13 of the Andhra (Prevention of Speculation in Immovable Property) Act, 1954.

Mr. Speaker : Papers laid on the Table.

Amendments to the Andhra Requisitioning of Buildings Rules 1954

Sri D. Sanjivayya : I beg to lay on the Table a copy of notification issued with G.O.M.s No. 916, General Administration (Accommodation-B) dated 23-6-1960 making amendments to the Andhra Requisitioning of Buildings Rules, 1954 in accordance with sub-section (2) of section 16 of the Andhra Requisitioning of Buildings Act, 1954.

Mr. Speaker : Paper laid on the Table.

*Andhra Pradesh Sales of Motor Spirit
Taxation Rules, 1960*

*The Minister for Planning (Sri P. Ranga Reddy)
(On Behalf of Sri K. Brahmananda Reddy, Minister for
Finance)* : I beg to lay on the Table under sub-section
(4) of section 19 of the Andhra Pradesh Sales of Motor
Spirit Taxation Act, 1960 a copy of the Andhra Pradesh
Sales of Motor Spirit Taxation Rules, 1960, published
in Rules Supplement to Part-I, Extraordinary of the
Andhra Pradesh Gazette dated 29-10-1960.

Mr. Speaker Paper laid on the Table.

GOVERNMENT RESOLUTION

re: Allocation of Waters of Krishna and Godavari Rivers

మిస్టర్ స్పీకర్ : గవర్నమెంటువారు తీర్మానం పెడుతున్నారు. కాబట్టి
non-official తీర్మానం అక్కరలేదు.

*నీటిపారుదల విద్యుచ్ఛక్తి శాఖలమంత్రి (శ్రీ ఎ. సత్యనారాయణరాజు):
అధ్యక్షా, ఈదిగువ తీర్మానమును తమ అనుమతితో ప్రవేశపెడుతున్నాను.

"This Assembly views with deep concern the efforts that are being made by some neighbouring States for *de novo* allocation of Krishna and Godavari waters. The original allocation was made after proper consideration of all aspects and interests by the Planning Commission and the concerned Governments. Any material change except that consequential to reorganisation of States would seriously jeopardise the legitimate and rightful interests of the people of Andhra Pradesh.

This Assembly therefore supports the stand taken by the Andhra Pradesh Government at the recent Inter-State Conference on the Krishna and Godavari Waters, viz., that the Inter-State Agreement of 1951 in respect of these waters must continue to be in operation as provided for in the agreement, subject only to the re-adjustments consequential on the territorial changes on account of the reorganisation of States".

Mr. Speaker : Resolution moved.

శ్రీ ఎ పత్యనారాయణరాజు . అధ్యక్షా, క్లుప్తంగా దీనియొక్క సారాంశాన్ని తెలుగు చేశాము. దానిని కూడ మీముందు ప్రవేశపెడుతున్నాను.

“కృష్ణా గోదావరి జలాల పునః పంపిణీ గురించి పొరుగు రాష్ట్రాల వారు చేస్తున్న ప్రయత్నాలను సభవారు అత్యంత ఆందోళనతో గమనిస్తున్నారు అన్ని ప్రభుత్వాలు ప్లానింగు కమిషన్ కలిసి అన్ని విషయాలు అందరి ప్రయోజనాలు జాగ్రత్తగా పరిశీలించిన పిమ్మటనే తొలుత పంపిణీ జరిగింది. రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణమునకు సంబంధించి రంతవరకుగాక ఏమైన తీవ్రమైన మార్పులు చేసినట్లయితే ఆంధ్రప్రభుత్వం న్యాయసమ్మతమైన సమంజసమైన హక్కులకు గొప్ప ప్రమాదకరం కాగలదు రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ ఫలితంగా కొద్దిప్రాంతీయమైన మార్పులదృష్ట్యా అవసరమైన సవరణలు మినహా ఈ జలాల విషయమై 1951 లో చేసికొనిన ఒడంబడిక అందులో నిర్దేశించిన రీతిగా అమలులో ఉండవలెనని, కృష్ణా గోదావరి జలాల విషయమై యిటీవల అంతర రాష్ట్రీయ సమావేశంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమువారు అవలంబించిన వైఖరిని ఈ విధాన సభవారు పూర్తిగా బలపరుస్తున్నారు”.

అధ్యక్షా, ఇది సాధారణంగా సంభవించకూడనటువంటి ఒక అసాధారణమైనటువంటి సంఘటన మన దేశంయొక్క చరిత్రలో సంభవించినదని తెలపడానికి విచారిస్తున్నాను. దానికి సంబంధించిన విషయాలన్నిటినీ ఈ సభవారు చర్చించడానికి తమరు అనుమతి యిచ్చినందుకు ప్రత్యేకంగా తమరిని ఆంధ్రప్రభుత్వం తరఫున అభినందిస్తున్నాను ఆంధ్రదేశానికి అనేక ఘట్టాలలో అనేక క్లిష్ట సమస్యలు రావడము, ఆ క్లిష్ట సమస్యలను పరిష్కారం చేయడంలో ఆంధ్రజాతీయొక్క నాయకులు ఆంధ్రజాతిలో ఉండేటటువంటి రాజకీయ పక్షాలు అందరూకూడ సమయంవచ్చినప్పుడు సమైక్యతతో ఆ సమస్యలను పరిష్కారం చేయడానికి పూనుకోవడం, యిదంతా ఆంధ్రజాతి చరిత్రలో సువర్ణాక్షరాలతో లిఖించడానికి వీలైనటువంటి ఘట్టాలే. ఆంధ్రదేశంయొక్క చరిత్రలో జాతీయోద్యమాలలో కాకలుతీరిన అనుభవం కలిగిన తమరు ఈ సభకు అధ్యక్షులుగా ఉండగా మరొక విషయఘట్టాన్ని ఆంధ్రజాతి ఎదుర్కొనే టటువంటి పరిస్థితి రావడం, ఆ విషయమై ఆంధ్రశాసనసభలో చర్చించేటటువంటి పరిస్థితి రావడం విచారకరం. ఈనాడు ఆంధ్రజాతి తన సమున్నతమైనటువంటి, సవ్యమైనటువంటి ఆదర్శంకోసం న్యాయమైన హక్కులకోసం తమయొక్క అభిప్రాయాన్ని శాసనసభద్వారా దేశానికి తెలియజేయడం మాత్రమే కాకుండా కేంద్రప్రభుత్వానికికూడ తెలియజేసే ఉద్దేశ్యంతో ఈ సమస్యను సభముందు పెడుతున్నాము. దీనిని చర్చించవలసి ఉన్నది. ఇంతవరకు

ఆంధ్రప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యను సమర్థించవలసింది ప్రభుత్వమే అనుకున్నది. ఈ అడగడంలో ఉన్నటువంటి అంతరార్థము ఎమిటో తరుచుకూడ తెలిసే ఉన్నది. దానిని స్పష్టంగా నాకు జ్ఞాపకం ఉన్నవిషయాలు చెప్పడం కంటే యింతవరకు మేము తీసుకున్నటువంటి stand ఎమిటో తీర్మానంలో చెప్పడమే కాకుండా సభ్యులందరికీ తెలియజేసుకోసం ఆంగ్లంలో ఒక ప్రకటన తెలుగులో ఒక ప్రకటన చేసి ఉన్నాము అది సభ్యులందరికీ అంది ఉంటుందని ఆశిస్తున్నాను నా అంతటనేను స్వంతంగా మాట్లాడంకంటే వానీలోని కొన్ని ముఖ్యమైన భాగాలు చదవడం మంచిదని అనుకుంటున్నాను. ను అనుమతిని కోరుతున్నాను

సమావేశపు ఉద్దేశం విస్మరించబడింది

పూర్వపు మైదరాబాద్, మద్రాసు (ఆంధ్ర), మైసూరు, బొంబాయి రాష్ట్రాలు మైసూరు, మద్రాసు, ఆంధ్రప్రదేశ్ గా పునర్నిర్మాణము అయినందున కృష్ణా, గోదావరి నదీజాలాల పంపిణీ వినియోగముగూర్చి పరిశీలించుటకు భారతప్రభుత్వ ఇరిగేషన్ మంత్రిత్వము వారు 1960 సెప్టెంబరు, 26, 27 వ తేదీల్లో ఢిల్లీలో ఒక సమావేశాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. మహారాష్ట్ర, మైసూరు ప్రభుత్వాలు 1951 లో వప్పందముద్వారా నిర్ధారణ అయిన అంశాలను తిరుగ తోడటానికి యత్నించినందువలన ఈ సమావేశము నిష్ప్రయోజనమైపోయింది. కేంద్ర జలవిద్యుత్ మండలి 1951 వప్పందం ప్రాతిపదికగా నదీజాలాల కేటాయింపు విషయంలో కొన్ని తాత్కాలిక సర్దుబాట్లను సూచిస్తూ 1960 ఫిబ్రవరి, జూన్లలోనే ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు తెలియబర్చివున్నారు. ఆయా రాష్ట్రాలతో సంప్రదించి కృష్ణా, గోదావరి నదీజాలాల పునఃపంపిణీ నిర్ధారణగా తేలేవరకు, కేంద్ర జలవిద్యుత్ మండలి సూచించిన తాత్కాలిక ప్రతిపాదనలు ఆధారముగానే తృతీయ, ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికల్లోని పథకాలను భారత ప్రభుత్వమువారు పరిశీలించగలరని ఈ తాత్కాలిక సూచనలలో స్పష్టము చేయబడింది. ప్రణాళికా సంఘంవారి సమ్మతితోనే ఇరిగేషన్ మంత్రిత్వశాఖ జూన్ 4వ తేదీన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఈ వుత్తరం వ్రాసింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము తరపున రాష్ట్రాల పునర్నిర్మాణము ఫలితంగా 1951 వప్పందములో సర్దుబాటు ప్రతిపాదనలను చర్చించుటకు ఏర్పాటు అయిన ఈ సమావేశానికి నేను హాజరయ్యాను. మహారాష్ట్ర, మైసూరు ప్రభుత్వాలు సర్దుబాటుగూర్చి గాక 1951 వప్పందాన్ని తిరుగతోడటానికి ప్రయత్నించటం చూసి వాకు ఆశ్చర్యము కలిగింది. 1951 వప్పందాన్ని పూర్తిగా మార్చివేయాలనేదే వారి వాదములో అంతరార్థముగా కనిపించింది. సమా

వేళములో వంచిపెట్టిన కరపత్రాలు, పుస్తకాలనుబట్టి మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కొన్ని నెలలుగా ఇందుకు తయారవుతున్నట్లు స్పష్టమవుతుంది

మహారాష్ట్ర, మైసూరు ప్రభుత్వాలు తయారుచేసిన నివేదికలను సమగ్రముగా, అతి జాగ్రత్తగా పరిశీలించాను ఈ సమస్య సరసముగా పరిష్కారమవుటకు 1951 వత్పందములో సరిహద్దుల మార్పులకు అనుగుణముగా నర్దు బాట్లుచేస్తూ భారతప్రభుత్వము చేసిన సూచనలే మార్గముగా కనిపించాయి 25 సంవత్సరాల అనంతరం పునః పరిశీలనావకాశము గల్గిన 1951 సంవత్సరం వత్పందాన్ని సంస్కరించవలసిన సూతన పరిస్థితులు ఏమీ ఏర్పడలేదు 1951 వత్పందము మార్పుకు యత్నించటంవలన వివిధ రాష్ట్రాలమధ్య తీవ్రవివాదాలకు దారితీయుటయేగాక తృతీయ ప్రణాళికలోని నీటి పారుదల విద్యుత్ పథకాల అభివృద్ధి చెబ్బితినే ప్రమాదము వుంది

1951 ఒప్పందం

1951 సంవత్సరం వత్పందాన్ని ఈ క్రింది కారణాలవలన పనికిరాదంటున్నారు.

(1) 1951 వత్పందానికి దారితీసిన చర్చలలో మైసూరు ప్రభుత్వము పాల్గొన్నదిగాని ఆ వత్పందాన్ని ధృవపర్చలేదు. అందువలన బొంబాయి, హైదరాబాదు, మధ్యప్రదేశ్, మద్రాసులు ధృవపరచినా దీనికి మైసూరు కట్టుబడి వుండవలసిన అవసరంలేదు. వాస్తవానికి దరిమిలా మైసూరుకూడా ఎక్కువ కోటా అర్హిస్తూ వత్పందముతో ఏకీభవిస్తున్నట్లు వుత్తరాలు వ్రాసి వున్నారు.

“కృష్ణానదికి సంబంధించి సంతవరకు మద్రాసు, హైదరాబాదులతో వత్పందాలు జరిగి వున్నట్లు, కొత్త వత్పందము చేసుకునేటప్పుడు వానిని గుర్తించాలని” అనాటి మైసూరు ముఖ్యమంత్రి చెప్పివున్నారు. ముఖ్యమంత్రి తీసుకున్న ఈ దృక్పథము సవ్యము, సరియైనదిగా వుంది.

1951 లో మైసూర్ ఇప్పటికన్నా చాల చిన్నదిగా ఉండేది. తుంగభద్ర ఎగువ ప్రాంతముతో తప్ప వారికి కృష్ణానదితోగాని, గోదావరితోగాని సంబంధము వుండేదికాదు.

తుంగభద్ర నదీజలము పంపిణీ విషయంలో 1944 లో మద్రాసు, మైసూరు ప్రభుత్వాల మధ్య సమగ్రమైన వత్పందం ఒకటి జరిగివుంది.

మైసూర్, మద్రాసు, హైదరాబాద్ ప్రభుత్వాలు కలిసి తీయించిన కొలతల ప్రకారము నేటి నీటి అవసరాలు పోను మల్లాపరం ద్వారా నికర ప్రవాహం 540 క్లజ్ కోడు అవుంటుందని అంగీకరించబడింది ఈ వప్పందము ననుసరించి మైసూరులోని లక్కపల్లి, తుంగభద్ర, ఇంకా చిల్లర ప్రాంతాల్లోకు నిర్దుష్టముగా నీరు కేటాయించి వున్నారు. మైసూరుకు వప్పందములోని క్లాజు (1) క్లాజు (6) క్రింద రావలసిన నీరు చిల్లర ప్రాంతాల్లోకు కేటాయించ వలసిన 12 వెల మిలియన్ ఘనపుటదుగుల నీరుపోను మల్లాపరం వద్ద రైలికి. కో ఘనపుటదుగులు మిగిలి వుంటుంది ఇందులోంచి మైసూరు వాటా ఏమీ కోరి వుండలేదు ఈ వప్పందానికి ఆనాటి మైసూరు, మద్రాసు ప్రభుత్వాలేగాక ఆ తరువాత వచ్చిన ప్రభుత్వాలు, ప్రతినిధులు కూడా కట్టుబడి వుంటున్నవని ఇది ఇల్లా వుండిగా 1951 సంవత్సరం వప్పందాన్ని మార్చవలసిన అవసరం ఎంతమాత్రము లేదు 1944 సంవత్సరం వప్పందము 1951 లో అమల్లో వున్నట్లు, ఈ వప్పందమువలన మార్పు ఏమీ రానట్లు ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించి తరువాత 1951 వ సంవత్సరానికి మైసూర్ సమ్మతి అవసరం అని భావించ బడింది.

(2) 1951 వప్పందానికి పూర్వము జరిగిన చర్చలలో ఒరిస్సా పాల్గొన లేదు. ఈ చర్చలకు ఒరిస్సాను ఎందుకు వదిలివేశారో నాకు తెలియదు. ఒరిస్సా అసలు గోదావరి నదిమీదలేదు గోదావరికి నీరు సరఫరా అయ్యే ఉపనదీ ప్రాంతము దిగువను కొద్దిగా ఒరిస్సా క్రింద వున్నది. నర్మదాకు ఏమైనా అవ సరమైతే అది ఒరిస్సా, ఆంధ్రలకు మాత్రమే జరుగవలసివుంది. ఎగువనువున్న మహారాష్ట్ర, మైసూరు, మధ్యప్రదేశ్ లకు ఏమీ ప్రసక్తిలేదు. ఈ సమస్యను ఒరిస్సా, ఆంధ్ర ప్రభుత్వాలు సామరస్యముగా పరిష్కరించుకోగలవు. చేసుకో వచ్చును. ఎగువ వున్నవారి హక్కులకు భంగం కలుగనప్పుడు ఒక రాష్ట్రం పాల్గొనకపోయినంత మాత్రమున ఎగువనువున్న రాష్ట్రాలమధ్య జరిగిన వప్పం దముగాని హామీలుగాని చెల్లకుండా పోవు. 1944 లో మద్రాసు, మైసూరుల మధ్య జరిగిన వప్పందం ఎలా చెల్లకుండా పోదో అల్లాగే 1951 వ సంవత్సరం వప్పందముకూడా చెల్లకుండాపోదు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము తన వాటా నుండి కొంత నీటిని వదులుకొని ఒరిస్సా అవసరాలు తీర్చగలదని వేసు ఒరిస్సా ప్రభుత్వానికి హామీకూడా ఇచ్చివున్నాను.

(3) పాత వప్పందాలకు కట్టుబడి వుండవలసిన అవసరం లేదనే వాదము ఒకటి వుంది. బొంబాయి ప్రభుత్వము చేసుకున్న వప్పందాన్ని ఆమోదించ వలసిన అవసరం తమకు లేదని మహారాష్ట్రం భావిస్తున్నది. ఏ విధంగా

చూచినా ఈ వాదము సమర్థనీయంగా కనబడదు. ఈ వాదాన్ని అంగీకరిస్తే పరిస్థితి గండరగోళము అయి ఎక్కడికి తేలుతామో తెలియదు ఏ సమస్య మన తరంలో పరిష్కారంకాదు 1951 నం పు ఒడంబడిక చట్టరీత్యా చెల్లు తుంది రాష్ట్రాల పునర్నిర్మాణానికి పూర్వం పున్నట్టి రాష్ట్రాలకు వారసు లుగా యిప్పుడు ఎర్పడిన కొత్త రాష్ట్రాలుకూడా దానికి కట్టుబడి వుండటం అవసరం. అంతేకాక ఆ ఒడంబడిక ప్రాతిపదికగానే నేటి మన అవసరాలను సర్దుబాటు చేసుకోవడం, తద్వారా కల్లోల పరిస్థితిని నివారించుకోవడంకూడా అవసరం.

కృష్ణాజలాల అంచనా

కృష్ణానదిలో నికరిజలము 1,745 శ. కో. ఘ. అ. వుంటుందనీ 1951లో వేసిన అంచనా సరియైనది గాదని మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు రెండూ వాదిస్తున్నాయి.

విజయవాడ ఆనకట్టవద్ద తప్పుడు పద్ధతిని ప్రవాహ ప్రమాణమును తీసి నందున యధార్థ స్థితికంటె 8% తక్కువ తేలిందని వీరివాదం భోస్లా సూత్రం ప్రకారం, 1952 లో కృష్ణా గోదావరి జలాల గరిష్ఠ వినియోగం విషయంలో సాంకేతిక సంఘంవారు విజయవాడవద్ద ఆధారపడదగిన నీటి మొత్తాన్ని అంచనా వేశారు. ఈ అంచనాలు దాదాపుగా ఆదిలో విజయవాడవద్ద వేసిన అంచనాలతో సరిపోయినవి కూడా. పోతే మద్రాసు చీఫ్ ఇంజనీరు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలు ఒక సంవత్సరంలో చిన్నతరహా ప్రయోగాలుచేసి చూసినందు వల్ల కలిగినవేగాని, ఆనకట్టవద్దగల యధార్థపరిస్థితికి అవి ప్రతిబింబం కాజాలవు. అంతేకాక హైదరాబాద్ లోని హైడ్రాలిక్ లేబరేటరీలో చేసిన పరిశోధనల ఫలితాలతో ఆయన అభిప్రాయాలు సరిపోవడంలేదు.

ఆంధ్ర, మదాసు రాష్ట్రాలలో అనేక ప్రాజెక్టులు వున్నాయి వీటి ఆన కట్టలవద్ద ప్రవాహం కొలతలకు ఒకేపద్ధతిని అనుసరిస్తున్నారు. ధవళేశ్వరంవద్ద గోదావరి ప్రవాహం కొలతకూడా ఇదేవిధముగా జరిగింది ఈ పరిస్థితులలో కృష్ణానది విషయంలో భిన్నముగా ఎందుకు వుండాలో నాకు కారణము కన బడదు. 1952 లో సాంకేతిక సంఘంవారు విజయవాడవద్ద కృష్ణాప్రవాహాన్ని కొలిచారు. పూర్వపు కొలతలు దీనితో సరిపోయాయి. కొలిచే విధానమును మార్పించాలనుకుంటే మైసూరుగాని మరే ప్రభుత్వముగాని అవసరమైన పరి శోధనలు జరిపించి భోగట్టు సిద్ధము చేసివుండవలసింది. కాని అట్లా చేసివుండ లేదు. విజయవాడవద్ద కొత్తగ బరాజ్ ఏర్పడినందున కొద్దియేళ్ళలో కావలసి

నంత భోగట్టాను సేకరించే అవకాశము యేర్పడింది కొంతలు ఆయదం సులభముకూడా అయింది కొత్తపద్ధతి లభించేవరకు పాతపద్ధతిని కొనసాగించడం అని వేకము

1951 వ పప్పుందమునకు జనుసరించిన లెక్కలలో కాలవలు బోడెలద్వారా పొలాలకు సప్లయిఅయి నదికి తిరిగివచ్చే నీటిని దెక్కలోకి తీసుకోలేదనేది వుంది 1951 సమావేశములో బొంజాయి ప్రధాన ఇంజనీరు చేసిన వాదానికి ఇది పునరుక్తితప్ప వేరే ఏమీకాదు జిల్లా తిరిగివచ్చే నీటిప్రమాణము ఆయా భూముల స్వభావాన్నిబట్టి, వాలునుబట్టి నీటివనరులు కల్పించబడుతున్న పంటల సరళిమీదా, ఉష్ణోగ్రత, చెమ్మ మొదలగు విషయాలమీద ఆధారపడి వుంటుంది వరద కట్టల నిర్మాణానికి, నీటిని పంపించడానికా వినియోగించుకొనడానికి కూడా యీ విషయంలో ప్రమేయం వుంటుంది కాగా యిరిగేషన్ కు వినియోగిస్తున్న నీటిసంతటిని కూడా తిరుగుప్రవాహం అంచనా వేయటానికి పీసికొనే విలుండదు ఉదాహరణకు, నాగార్జునసాగర్ కుడికాల్య, తుంగభద్ర ఎరువ కాల్యలోని నీరు భూస్వరూప పరిస్థితి కారణంగా కృష్ణానదిలోకి తిరిగి ప్రవాహాన్ని పంపటంలేదు. కాగా 'రిజనరేషన్'ను గురించి అంచనా వేయటానికి ప్రస్తుతం మనకు స్థిరమైన, సరియైన వనరులేవీ లేవు.

నదులకు తిరిగివచ్చే నీటినిగూర్చి పరిశీలించవలసిందిగా బొంజాయి ప్రభుత్వమువారు కోరివున్నారు దానికి కేంద్ర జలవిద్యుత్ మండలి సమాధానము ఇస్తూ పరిశీలనకు అవసరమైన భోగట్టా లేదని వ్రాశారు అదీగాక నదీజలాలు వినియోగమై కొంతకాలం జరిగితేగాని యీసమస్య రాదు 1951 లో జరిగిన పప్పుందము సనుసరించి అందిననీరు వినియోగములోకి వచ్చేందుకు చాలాకాలం పడుతుంది నదిలోకి తిరిగివచ్చిన నీటిని పంపిణీచేసే విషయం ఆదశలోనే ఆలోచించవలసి వుంటుంది ప్రస్తుతం కొన్ని రాష్ట్రాలవారు చేస్తున్నట్లుగా కేవలం ఊహాగానాలమీద ఆధారపడి ప్రాజెక్టు అంచనాలు తయారు చేసుకోవడం ప్రమాదకరం.

1951 వ సంవత్సరంలో జరిగిన సమావేశంలో కృష్ణానదిలో వినియోగ పడదగిన నికర ప్రవాహం 88 కాతం ఉంటుందని నిర్ణయించబడింది. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు 75 కాతపు ఆధారపడదగిన ప్రవాహానికి అనుగుణంగా రూపొందింది కాబట్టి ఈ కాతం 75 గానే ఉండాలని మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం వాదిస్తున్నది, ఇది చాలా పొరపాటు. నాగార్జున సాగర్ ప్రథమ ద్వితీయదశలు రెండూ 88 కాతం అనే అంచనాను ఆధారం చేసుకున్నాయి. కృష్ణానదిలోని ఆధారపడదగిన ప్రవాహపు శాతాన్ని మార్చదగిన కొత్త విషయా లేవీ ఇప్పుడు చూపబడలేదు.

86 శాతానికి మించిన ప్రవాహాన్ని 1951 ఒడంబడికలోనే తెక్క గట్టి పంపకం చేయటంకూడా జరిగింది. కృష్ణానదివంటి అంతర రాష్ట్రీయ నది విషయంలో 1951 ఒడంబడిక ప్రకారం 86 శాతం ఆధారపడదగిన ప్రవాహం ఉందని అంగీకరించి ప్రాజెక్టులకు ప్రథమంగా విజయాన్ని చేకూర్చాలి. ఆ తరువాత తగుచోట్ల అనువైన ఆనకట్టలు కట్టి అదనపు ప్రవాహాన్ని పంపిణీ చేయాలి. మైసూరులో కృష్ణరాజసాగర్ కు యిదేవద్దతి అనుసరించారు.

నీటి పంపిణీకి కొత్తపథకం

ఆయా రాష్ట్రాలలోని నదిలోయకు సంబంధించిన ప్రాంతాలలో వ్యవసాయ యోగ్యమైన ప్రాంతాల ఆధారంగా జలాల పంపిణీ జరగాలని మైసూరు, మహారాష్ట్రలు కోరుతున్నాయి. అంతేకాకుండా ప్రస్తుతం విని యోగవడుతున్న నీటినికూడా ఈ విధంగా ఆయా రాష్ట్రాలకు పంపిణీ చేయాలని పారు కోరుతున్నారు.

ఇది ఒకవిధంగా విచిత్రమైన నూతనపద్ధతి అనే చెప్పాలి. సమర్థనీయము కాదు. నది తన జన్మస్థానంలో చాల పల్లాన ఉండి పరిసరాలలోని నీటికి ఒక మార్గంగా ఏర్పడుతుంది. అదీకాక నది ఎగువభాగంలో పర్వతసానువులు అధికంగా ఉంటాయి. ఏ విధమైన పద్ధతిద్వారా అయినా ఈ ప్రాంతాలకు నీటి పారుదల సౌకర్యం కలుగజేయటం అసంభవం.

నదికి ఎగువ భాగాన నదిలోకి నీటిని ప్రవహింపజేసే ప్రదేశం అధికంగా ఉంటుంది. నది దిగువకు వెళ్ళినకొలది నీటిని సరఫరాచేసే ప్రదేశం తగ్గిపోతుంది అయితే దిగువకు వచ్చినకొలది నది కిరుప్రక్కలా సాగుకనువైన ప్రదేశం పెరుగుతూ వస్తుంది. నదులే డెల్టా ప్రాంతాలను సృష్టించటం, ఈ ప్రాంతాలు సమీపమైన మైదానాలుగా ఉండటం దీనికి కారణం.

కోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో భూమి సముద్రమట్టంనుండి 450 అడుగుల ఎత్తు వరకూ ఉంటుంది నాగార్జునసాగర్ కుడికాల్య క్రింద 54 లక్షల ఎకరాలు సాగుజాతుంది. పంపిణీల విషయంలో ఉన్న నిర్బంధాలవల్ల 22 లక్షల ఎకరాలే సాగులోకి వస్తాయి. అందులో క్షేపంతు మాత్రమే పరిపంతుకు పనికి వస్తుంది. మిగిలినది ఆరుతడి, కృష్ణానది జలాకర్షణ పరిధికి సరిహద్దు (ఆరగాని) లని చెప్పబడుతున్నవి నది తనంతట తాను ఏర్పరచుకున్నవే. కాగా నదిలోయలో నీటి ఆకర్షణ పరిధి మాత్రమేకాక ఆ నీటిని ప్రయోజనకరంగా నద్దివియోగ పరచటానికి అనువైన విస్తీర్ణమంతా కూడా చేరి వుంటుంది.

కావేరీనది విషయంకూడా తీసుకోండి ఈ నది మైసూరుద్వారా మద్రాసులో ప్రవహిస్తున్నది అయితే ఈ నదిక్రింద నాగుకాగడూమి మద్రాసు లోనే ఉంటుంది. ఆ విధంగా మద్రాసు కావేరీ జలాలలో 10 శాతాన్ని వినియోగించుకుంటున్నది నైలునది విషయంలోకూడా దిగువఉన్న ఈ ప్రైవేటు ఎగువనఉన్న సూడాన్, ఇథియోపియాలకి న్నా అధిక ప్రయోజనాలను పొందు తున్నది

నదీజలాలను రాష్ట్రీయ సరిహద్దుల ప్రమేయం లేకుండా అత్యధిక ప్రయోజనాలకు వినియోగించాలి అనే భారతప్రభుత్వ విధానం అత్యున్నత మైనది కృష్ణానదీ పరివాహిక ప్రదేశంలో 60 శాతం అంటే 10 లక్షల యక రాల వ్యవసాయయోగ్యమైన భూమి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఉంది. కేంద్ర జల విద్యుత్ సంఘంవారి సలహాల ననుసరించి సవరణలు చేసిన తరువాత ఆంధ్ర ప్రాంతానికి 50 5 శాతం నీటినిమాత్రమే కేటాయించటం జరిగింది కందులో అన్యాయమేమిటో ఆలోచించవలసియున్నది

జరిగే ఖర్చుయొక్క మంచిచెడులనుకూడా పరిశీలించడం అవసరం అంటే నీటిపారుదల సౌకర్యాలు కలిగించటానికి యకరానికి అయ్యేఖర్చు అన్న మాట. నది ఎగువభాగంలోకంటే దిగువభాగంలో యీ ఖర్చు చాలా తక్కు వగా వుంటుంది ఉదాహరణకు నాగార్జునసాగర్ కాలువక్రింద యకరానికి రు. 400 లు ఖర్చువుంటే మైసూరురాష్ట్రంలో లక్కవల్లిదగ్గర రు. 800 వరకు వుంటుంది. అమెరికా వ్యవసాయసంపద కాల్చిఫోర్నియా రాష్ట్రంలోని వ్యవ సాయాభి వృద్ధివల్లనే సాధ్యమైనది. ఆ రాష్ట్రానికి కొలారడోనది నీటిని మళ్ళిం చడం జరిగింది నీటి పంపిణీకి నదియొక్క (కాచ్ మెంట్ పరియ్యా) ఆరగానిలో నున్న వ్యవసాయ యోగ్యమైన భూమి విస్తీర్ణమే ఆధారంగా తీసుకొనివుంటే ఆ రాష్ట్రానికి ఆ నదీజలాలమీద హక్కువుండేదేకాదు. అంతటి అభివృద్ధి సాధ్య మయ్యేదీ కూడా కాదు.

మైసూరు ప్రభుత్వం మరొక వాదనను లేవదీస్తున్నది నదికి నీటిని సర ఫరా చేసే ప్రాంతం గణనకు తీసుకుంటే ఆంధ్రదేశంలోకన్నా మైసూరులో ఎక్కువమంది నివసిస్తున్నారని, అందువల్ల మైసూరుకు అదనపుజలాలు కావాలి అని వారి వితండవాదం. నదీవల్ల ప్రయోజనం పొందే ప్రాంతాలలో నివసించే జనుల లెక్కనుపట్టిచూస్తే మహారాష్ట్ర, మైసూరులో ఉన్న జనాభాకన్నా ఆంధ్రదేశంలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు ఉన్నారు. నదీప్రయోజనాలు అభించే ప్రాంతంలో ఆంధ్రలో 47 లక్షలమంది ప్రజలు ఉంటే మైసూరులో 15 లక్షల మంది మాత్రమే ఉన్నారు.

ఆంధ్రదేశంలోకన్నా మైసూరులో కరువుప్రాంతాలు అధికంగా ఉన్నాయని మైసూరు ప్రభుత్వం మరో వాదం లేవదీసింది ఇందుకుగాను సంవత్సరానికి 25 అం. కూడా వర్ష పాతంలేని భూములను వారు లెక్క కడుతున్నారు.

జామ ప్రాంతాలకు ప్రయోజనం కలిగించాలనే వుద్దేశంతోనే, సర్ ఆర్థర్ కాటన్ వంటి యిరిగేషన్ పథకాల నిర్మాతలు కృష్ణా, కడప, కర్నూలు కాలువ, తుండభద్ర ప్రాజెక్టువంటి పథకాలు సూచించారు మహారాష్ట్ర, మైసూరు ప్రభుత్వాలు చేస్తున్న వాదనలో యీ ప్రధాన విషయము విస్తరించడం జరిగింది కేవలం ఆరగని మాత్రమే పరిగణించి వారు ప్రతిరాష్ట్రంలోని కరువు ప్రాంతాలను నిర్ణయించటానికి పూనుకున్నారు. వైగా వారు యిచ్చిన సంఖ్యలే పరస్పర విరుద్ధంగా వున్నాయి. ఈ మూడింటిలో ఒక్కొక్క రాష్ట్రంలో సుమారు 8 వేల చ. మై విస్తీర్ణం కరువుప్రాంతాలు వున్నాయి. మైసూరులోని తుంగభద్ర నదీప్రాంతములో అదనపు నీటిపారుదల అవకాశము లేనందున దానిని పైన చెప్పిన లెక్కలలో పరిగణలోనికి తీసుకో వీలులేదు రాయలసీమ ప్రాంతాన్నికూడా చేర్చుకుంటే ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని కరువు ప్రాంతాలు మైసూరు, మహారాష్ట్రలలోని కరువుప్రాంతాలకంటే చాలా ఎక్కువ. నాగార్జునసాగర్ కుడికాలువక్రింద సాగయ్యే ప్రాంతాలుకూడా కరువు ప్రాంతాలే ననే విషయం విస్తరించ వీలుకాదు. 1953 లో సాంకేతిక సంఘంవారు యిలా అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు. “ఈ ప్రాంతంలో వాతావరణం వేడిగావుంటుంది. వర్ష పాతం తక్కువ అదైనా పడుతుందనే నమ్మకం లేదు. కొన్ని చిన్నచిన్న చెరువులే నీటిపారుదలకు ముఖ్యాధారం ఈ పరిస్థితుల్లో వ్యవసాయం ఆస్తవ్యస్తంగా వుంటుంది. తరచు కరువుపరిస్థితులు ఏర్పడుతూ వుంటాయి”. అందుచేత ఏ దృక్పథంతో చూసినానరే కృష్ణాజలాలలో ఆంధ్రకు రావలసిన వాటా న్యాయమైనదే. వివిధ రాష్ట్రాలకు నదీజలాలు పంపిణీచేసేముందు 1951 నంబు ఒప్పందంలో అన్ని పరిస్థితులను శుద్ధంగా ఆలోచించి నిర్ణయించడం జరిగింది.

ఎక్కువ నీరు కోరాము అని ఆరోపణ

ఇప్పుడున్నవీ, యింకా కొత్తగా రాబోయే పథకాలలో నీటి వినియోగపు అంచనాలు అధికంగా వున్నాయనీ, కృష్ణానదీ జలాల వినియోగ పథకాలలో, ఒకసారి చూపిన అంచనాలవే మరొకసారి చేర్చడం జరిగిందనే కారణాలతో 1951 ఒప్పందానికి మైసూరు మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు శబ్యంతరాలు తెలిపాయి. గోదావరి ఉత్తర కాలువ పథకం క్రింద పూర్వపు

హైద్రాబాదు ప్రభుత్వం 50 శ. కో. ఘ. నీటిని కేటాయించింది గోదావరి ఉత్తరకాలువ పథకమంటూ ఏదీలేదనీ, కడం ప్రాజెక్టు మూర్తిమే 50 శ. ఘ. తున్నదనీ, కడంలోనుండి అభింజనీరు 15 శ. కో. ఘ. ఆ మూర్తిమే కనుగోదావరి ఉత్తరకాలువ అంతకంటే వినియోగించరాదనీ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం వాదిస్తున్నది యథార్థ విషయమేమంటే, హైద్రాబాద్ ప్రభుత్వం 150 శ. చాలా పూర్వమే గోదావరి ఉత్తరకాలువ పథకమును మంజూరచేసింది. కిష్టాపురం (యిప్పుడు పోచంపాడు) వద్ద కాల్వ ప్రారంభమై, కడం రిజర్వాయరు గుండా మంచీర్యాలకు యింకా పై ప్రాంతమువరకు పోతుంది. గోదావరి ఉత్తరకాలువను కడం రిజర్వాయరులో కలపడం, ఆ పథకంలో కేవలం యాదృచ్ఛికంగా జరిగిందిమాత్రమే ఈ పథకానికి కేటాయించిన నీరు 50 శ. కో. ఘ. అ. యందులో 14 శ. కో. ఘ. అ. కడం నదినుండి రావలసివున్నది. ఎందుకంటే ఆ నదిలో ఆధారపడదగిన నీటి మొత్తం అంతే కడం రిజర్వాయరు నుండి మెయిన్ కాలువ శ్రవ్యకం, తుదకు 50 శ. కో. ఘ. అ. నీరు వినియోగానికి పీలుగానే జరిగింది.

గోదావరి డెల్టాలో సగటు వినియోగం 246 శ. కో. ఘ. అ. అనే కారణంతో, అక్కడ యిరిగేషన్ కు 300 శ. కో. ఘ. అ. కేటాయించుకు మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం అభ్యంతరం తెలిపింది. గోదావరి డెల్టా గానీ, మరే ప్రాంతం గానీ నీటి అవసరాలు, వర్షపాతంవంటి ముఖ్యమైన అనేక పరిస్థితుల మీద ఆధారపడి ఏటేటా మారుతుంటాయి. వర్ష పాతం సరిగాలేని సంవత్సరాలలో గోదావరికాలువలనుండి 305 శ. కో. ఘ. అ. వరకు నీటి వినియోగం జరుగుతుంటుంది.

విజయవాడవద్ద కృష్ణానది నీటి వినియోగం విషయంలోనూ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇదే అభ్యంతరం తెలియజేసింది. 1951 ఒప్పందం కన్నా అదనపు జలాలు మనం వినియోగించుకున్నామని ఈ ఆరోపణ. నందికొండ ప్రాజెక్టు నివేదిక క్రింద 168 శతకోటి ఘనపుటదుగుల జలాన్ని వినియోగించుకోవలసి ఉండగా 200 శతకోటి ఘనపుటదుగులు వినియోగించుకున్నామని మహారాష్ట్ర మనపై నేరారోపణ చేసింది గోదావరి డెల్టా విషయంలో లాగానే ఈ విషయంలో కూడా ఆలోచించాలి. 1946-47 లో 198 శతకోటి ఘనపుటదుగుల వినియోగం జరిగిందని గుర్తుంచుకోవాలి. 100 సంవత్సరాల నుండి ప్రవహిస్తున్న కొమ్మమూరుకాలువ నౌకాయానానికి కౌక్ పాగుకుకూడా వినియోగపడుతుందనీ, ఆకాలువకు సంవత్సరం పొడవునా కృష్ణాజలాలు సరఫరా చేయాల్సి ఉంటుందనీ గుర్తుంచుకోవాలి.

Government Resolution
re : Allocation of waters of Krishna
and Godavari Rivers

మనకు అవసరమైన నదీజలాలను కోరడంలో, ఒక ప్రాజెక్టుకిందకు రాగల ప్రాంతాలను మరొక ప్రాజెక్టుకింద కూడా చేర్చి రెండు దఫాలు చూపామని మైసూరు ప్రభుత్వం వాదిస్తున్నది ఈ విషయంలో మనం కొన్ని సంగతులు పరిశీలించవలసి యున్నది. కృష్ణా, గోదావరి నదుల ప్రాజెక్టులు వివిధ సమయాలలో దర్భాపు చేసి, పథకాలు సిద్ధంచేశారు 1908 లో పులి చింతల, 1948 లో రామపాదసాగరం, 1951 లో కృష్ణా-పెన్నార్ ప్రాజెక్టు పథకాలు తయారైతే నాయి అనేక కారణాలవల్ల ఆంధ్రలో ఆనాడు రాజకీయ పరిస్థితులవల్ల ప్రాజెక్టులు మంజూరు కాలేదు కావేరి - మెట్టూరు ప్రాజెక్టు పథకం వేసినప్పుడే పులిచింతల పథకం వేశారు. కాని బుట్టదాఖలు చేశారు అనేసంగతి తమకు తెలుసు. కనకనే ఆ తరువాత పథకాలు సిద్ధంచేయడంలో మంజూరుకాని ప్రాజెక్టుకింద ప్రాంతాలను కొన్నింటిని చేర్చవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. ఇలా చేయడం సబబుకూడాను.

అందువల్ల నే పులిచింతల ప్రాజెక్టుకిందకు రావలసివున్న కొన్ని ప్రాంతాలకు రామపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు ద్వారా సహాయపడాలని యోచన జరిగింది ఇందులో గుంటూరుజిల్లాకు చెందిన 420 వేల ఎకరాలు వుంది. అలాగే కృష్ణా డెల్టాలో 6½ లక్షల ఎకరాలలో రెండవ పంటకు నీటిని రామపాదసాగరం ద్వారా సమకూర్చాలని కూడా అనుకున్నారు.

కాని ఎప్పుడైతే రామపాదసాగరం మంజూరు అలస్యమై, అది ఇక రాదని తెలియవచ్చిందో, ఆ తర్వాత కృష్ణా - పెన్నార్ ప్రాజెక్టును సిద్ధంచేశారు. దీనికింద కృష్ణా డెల్టాలోని నాలుగు లక్షల ఎకరాలలో రెండవ పంటను ఉద్దేశించారు. ఇలా చూపిన కేటాయింపులను “రెండు దఫాలు”గా చూపినట్లుగా పరిగణించడానికి వీలులేదు (Overlapping).

అదీకాక కృష్ణా డెల్టాలో సేద్యానికి అనువయిన ప్రాంతం 14 లక్షల ఎకరాలనీ, అందులో యీనాడు 13 లక్షల ఎకరాలు సేద్యంలో వున్నదనీ కూడా గుర్తుంచుకోడం మరిచిపోతున్నారు. పెరుగుతున్న ఆహారపు అవసరాల దృష్ట్యా అందుబాటులో వున్న సాగు సౌకర్యాలను పూర్తిగా ఉపయోగించుకోవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉన్నది. తుంగభద్ర రిజర్వాయరులోని నీరు పూర్తిగా అక్కడ వినియోగం కానందున, తాత్కాలికంగా ఇప్పుడు కృష్ణా డెల్టాలోని రెండవ పంటకు వినియోగించుకుంటున్నాము. ఇదికూడా తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ప్రాంతాలను ఇతర ప్రాజెక్టులకింద చూపడంగా భావించడానికి వీలులేదు. ఒకే ప్రాంతానికి రెండు దఫాలు జలాల కేటాయింపు చేయడం నిజంగా తప్పు. కాని అలాంటి తప్పు మనం చేయలేదు.

కృష్ణా మెట్ట ప్రాంతాలలోని కొత్త ప్రాంతాలకు, గుంటూరులోని మిగిలిన ఆయకట్టు పులిచింతల ప్రాజెక్టులోని కేటాయింపులు ఉద్దేశించబడినవి గుంటూరులో రెండవ పంటకు రామపాదసాగర్ ను ఉద్దేశించలేదు ఇది కృష్ణా-పెన్నార్ ప్రాజెక్టులో కేటాయించారు కనక ఇందులోకూడా రెండుచుట్టలు చూపించామనే సమస్య లేనేలేదు

ఇంతవరకు ఉద్దేశించిన ప్రాజెక్టులోనూ కృష్ణా, గోదావరుల ద్వారా సాగుకువచ్చే విశాలమైన సారవంతమైనభూములకు, జెల్టాపూరుగు ప్రాంతాలకు నీటిని కేటాయించలేదని ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగతి తెలిసినవారందరు తెలుసుకొనగలరు. అందుకాటులో ఉన్న స్వల్పమయిన నదీజలాలను పెచ్చు ప్రాంతాలకు అందు కాటు చేయడానికిగాను మన ప్రాజెక్టులలో మెట్టకి వంతు, ముగాడి 1/3 వంతు సూత్రాన్ని అనుసరిస్తున్నాము ఉదాహరణకు రామపాదసాగరం కింద కనిష్ట, గరిష్ట ఆయకట్టు వివరాలు సిద్ధం చేశారు. 1951 సం॥ సమావేశంలో కనిష్టమైన అంకెలను ఇచ్చారేకాని, గరిష్టమైన ఆయకట్టు అవసరాలు ఇవ్వలేదు కనక ఆ సమావేశంలో మద్రాసు ప్రభుత్వం అతిగా తన అవసరాలను వాదించలేదని దీనివల్ల సుస్పష్టం అవుతున్నది.

1935 శ కో ఘ.అ నీరు కావలసియుండే రామపాదసాగర ప్రాజెక్టు సాధ్యాసాధ్యాలు అనుమానాస్పదము లని మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం వాదిస్తున్నది ఇట్టి అనుమానాస్పదమయిన అంచనాల మీద ఆధారపడి వేసిన పథకాలు వాస్తవ విరుద్ధములనికూడ వారు అంటున్నారు. బాధ్యత కలిగిన వ్యక్తులు ఇటువంటి ప్రకటనలను ఎలా చేస్తారో దురూహ్యంగావుంది. ఆ రామపాదసాగర పథకం అనుమానాస్పద మని ఏనాడూ భావించబడలేదు పూర్తి పరిశీలనలు, ప్లానింగ్, డిజైనులు ఘమారు కోటి రూపాయల ఖర్చుతో జరిగిన తరువాతనే దానిని స్థిరం చేశారు ఈ ప్రాజెక్టు పరిశీలనా విధానాలు దేశంలోని యితర పథకాలకు మార్గదర్శకములైనవి డా. జె. యల్. కావాజ్, డా. కె. టెజగి, హార్బర్, మర్డోక్ మార్గనాల్డ్ మొదలగు ప్రముఖ యింజనీర్ల సాంకేతిక విజ్ఞాన సంపదతో యీ పథకాలు తయారై నాయి. మార్గనాల్డ్ అశ్వాన్ డామ్ వంటి గొప్పపథకాలను రూపొందించిన బహుమేధావి. ఈ ప్రాజెక్టు, 1946-48 సంవత్సరాల మధ్య రూపొందించబడింది. అప్పటికి అంతర్జాతీయ సమావేశం ప్రసక్తి లేనేలేదు. రామపాదసాగర ప్రాజెక్టు నిర్మించబడకపోవడం నిజంగా మన ఆంధ్రదేశం యొక్క దౌర్భాగ్యమని వా అభిప్రాయం. ఇదే నిర్మించబడితే, మనకు అనేకకోట్ల విదేశ మారకద్రవ్యం మిగిలివుండేది.

రామపాదసాగరం ఆవరణ సాధ్యంకాదని మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం భావిస్తూ వుంటే, కృష్ణా-పెన్నార్ ఆవరణ సాధ్యాన్ని మైసూరు ప్రభుత్వం అనుమానిస్తున్నది. ఇదికూడా నిజంగా దురదృష్టకరమైన వాదన పెద్ద ప్రాజెక్టులకు స్వస్తి చెప్పడమంటూ వుండదు. కాగా వాని నిర్మాణం ఆలస్యం కావచ్చు. బోర్డర్ ఆనకట్ట అవతరణకు 40 సంవత్సరాలు పట్టింది ప్రాజెక్టుల పేర్లు మారవచ్చు, ఆనకట్ట నిర్మించే స్థలాలూ మారవచ్చు కాని వీనినుంచి లాభం పొందే ప్రాంతాలు, ప్రజలు మాత్రం మాయమైపోరు తగు సమయంలో ఈ ప్రాజెక్టులన్నీ ఫలించగలవు. కృష్ణా, గోదావరీ నదులకు చెందిన ప్రాంతాలు, ప్రాజెక్టులు ఈ తరగతికి చెందినవి.

కొయినావద్ద మళ్ళింపు

మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం విద్యుచ్ఛక్తి హెచ్చుగా ఉత్పత్తి చేసుకొనడానికి గాను, కొయినా జలాలను 67.5 శ. కో. ఘ. అ. నుండి 128 శ. కో. ఘ. అ. వరకు అరేబియా సముద్రంవైపు మళ్ళించుకోనివ్వాలని గట్టిగా వాదిస్తున్నది ఇది న్యాయంగా మైసూరుకు రావలసిన వాటా అని, తమకు తోచిన విధంగా వినియోగించుకొనే హక్కు తమకు కలదని అంటున్నది

ఇది జాగ్రత్తగా పరిశీలించవలసిన విషయం; నీరు వృథాపోకుండా ఉత్పత్తి చేసే అయినప్పుడు జలవిద్యుచ్ఛక్తిని ఉత్పత్తి చేసుకోవచ్చు. అమెరికాలో కూడా అనుసరిస్తున్న విధానమిదే. ధర్మల్ విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తికి కిలోవాట్ కు నిర్వహణ ఖర్చు 4.1 న. పైసలు అవుతుంది జలవిద్యుచ్ఛక్తికి 2.5 న. పై.లు మాత్రమే కొయినా ప్రాజెక్టు పెట్టుబడి ఖర్చు విషయంలోకూడా చవుక ఏమీ కాదు. ఒక కిలోవాట్ కు మొత్తం రు 1800 లు అవుతుంది ఎగువ నీలేరు, శరావతి ప్రాజెక్టులలో దీనిలో దాదాపు సగమే ఖర్చు అవుతుంది. జల విద్యుచ్ఛక్తి చవుకగా తయారైతే, నీరు వృథాకాని పరిస్థితిలో వినియోగించుకోవలసిందే.

దురదృష్టవశాత్తు పశ్చిమకనుమలలోని వర్షాలవల్ల దేశానికి కలుగుతున్న లాభం స్వల్పం. పశ్చిమ కనుమలలోని తూర్పుభాగాలలోని వర్షాలు గోదావరి, కృష్ణా, కావేరి నదులకు తరగని జలసంపదను సమకూరుస్తున్నవి. భౌగోళిక పరిస్థితులనుజట్టి పశ్చిమకనుమల నీటిని తూర్పుకు మళ్ళించాలేకాని, తూర్పు కనుమల నీటిని పశ్చిమానికి కాదు. అందువల్లనే 70 ఏళ్ళ కిందట పెరియార్ నదీజలాలలో కొంతభాగం మధుర, రామనాథ్ జిల్లాలకు తరలించారు. అలాగే పెరంబికుళం జలాలు కోయంబత్తూరు వగైరా ప్రాంతాలకు తరలిస్తున్నారు.

పెరంబికుళం నీటిని వల్లిమానికి ప్రవహించనిస్తే, విద్యుచ్ఛక్తి విరివిగా ఉత్పత్తి చేయవచ్చు కాని ఆహారధాన్యాలకోసం తూర్పువైపుకు మాత్రమే మళ్ళిస్తున్నారు

వల్లిమానికి పోయే నదుల జలాలను తూర్పుకు మళ్ళించే అవకాశం లేనప్పుడు, మైసూరులోని శారావతిలోవలె విద్యుచ్ఛక్తిని ఉత్పత్తి చేయవచ్చు కాని తూర్పుకు ప్రవహిస్తూ సాగుకు ఉపయోగపడుతున్న నీటిని విద్యుచ్ఛక్తి కోసమని వల్లిమానికి మళ్ళించి, సముద్రంపాలు చేయాలంటే, జాగ్రత్తగా పరిశీలించడం అవసరం

కృష్ణానది పరివాహప్రాంతం (అరగాని) విషయంలో ఈ జలాలను వల్లిమానికి మళ్ళించటాన్ని గురించి మరిముఖ్యంగా యోచింపవలసి ఉంది “కృష్ణానది చుట్టుపట్ల ప్రాంతం బహు చిత్రమైనది. ఏ విధమైన రక్షణకు గూడా నోచుకోని అలాంటి ప్రదేశం దేశంలో మరేనదిపరివాహప్రాంతంలోనూ లేదు” అని 1901-08 నాటి ఇరిగేషన్ కమిషన్ తన నివేదికలో పేర్కొన్నది.

కొయ్నావద్ద నీటిమట్టం +2156 ఉండగా పులిచింతలవద్ద నదిగర్భం +80 ఉంది ఈ 2076 అడుగుల వ్యత్యాసాన్ని వివిధ దశలలో విద్యుదుత్పత్తికి ఉపయోగించుకోవచ్చు కొయ్నా, ఎగువకృష్ణా, జల్దుర్గ్, శ్రీకైలం, నాగార్జునసాగరం, పులిచింతల - వీటి అన్నిటివద్ద డాముల నిర్మాణం ముగిసిన తరువాత 1500 అడుగుల ఎత్తునుండి నీటిని విద్యుదుత్పత్తికి వినియోగించుకునేందుకు వీలేర్పడుతుంది. కొయ్నావద్ద అమూల్యమైన ఈ జలాలను మళ్ళించటం వల్ల లభించే ప్రమాణపు ఎత్తు (హెడ్) యింతా చేస్తే 1650 అడుగులు మాత్రమే కొయ్నావద్ద ఈ జలాలను మళ్ళించితే 10-15 కోట్ల రూపాయల విలువగల ఆహారం ఏటా నష్టం అవుతూ ఉంటుంది కాబట్టి కొయ్నావద్ద అంతకుమించి ఇంకా ఏమాత్రం అధికంగా మళ్ళించినా దేశశ్రేయస్సు దెబ్బ తింటుంది. అధికాహారోత్పత్తి దెబ్బతింటుంది. వెనుకటి వాగ్దానాలను మన్నించటమే మా ఆశయమైనందువల్లనే, ఇదివరలో అంగీకరించిన దానికి ఇప్పుడు అభ్యంతరం చెప్పటంలేదు. కాని అంతకుమించి ఇంకా ఏమాత్రం అధికంగా మళ్ళించినప్పటికీ జాతీయప్రయోజనాలకు హానితప్పదు. నిజానికి వర్షాలు అంతగా లేనప్పుడు కొయ్నా, వడమటికనుమలే తొలకరిజలాలకు గట్టి ఆధారం.

ఇదేవిధంగా 30 ఏళ్ల క్రిందట తాతా కంపెనీ నిర్మించిన జలవిద్యుత్ కేంద్రాలు ఎంతో జలాన్ని గుంజివేస్తున్నాయి. ఈ విధంగా దాదాపు నాలుగువేలకోట్ల ఘనపుటడుగుల నీరు మళ్ళించబడుతున్నది. ఇంతకంటే ఇంకా ఎక్కువ జలాన్ని వడమటికు చేరవేయటానికి వీలుగా ఇంకా పెద్దపెద్ద

తూములను అమర్చటానికి వారు యోచిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. తాతాకంపెనీ గాని, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వంగాని మనకు ఈ విషయం తెలియబరచనేలేదు.

మనము జీవించాలంటే, మన భూములు బీళ్ళు కాకుండా రక్షించుకోవాలంటే ఈ మళ్ళిపును ఆపితిరాలి

కాబట్టి కొయ్ నా జలాలను తను సహజమార్గంలో ప్రవహించకుండా మళ్ళించటంకంటే ధర్మల్ ట్రేషన్ లు ఎక్కువగా నెలకొల్పుకుని వాటిని విస్తరించుకొనవలసినదిగా మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థిస్తున్నాను అత్యంత ప్రధానమైన యీ అంశాన్ని గురించి మైసూర్ ప్రభుత్వం మౌనం వహించటం ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

శ్రీశైలం రిజర్వాయర్ వద్ద దాదాపు 3500 కోట్ల ఘనపుటడుగుల నీరు ఆవిరిద్వారా నష్టమైపోతుందనీ, ఆ జలాలను గమక కొయ్ నావద్ద మళ్ళించి ఉపయోగించుకుంటే 170 వేల కిలోవాట్ల విద్యుత్తు ఉత్పత్తి కాగలదనీ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం వాదించటం విచిత్రంగా ఉంది. “శ్రీశైలంవద్ద ఆవిరియై పోవటానికి అంగీకరించేబదులు కొయ్ నావద్ద పెద్దమొత్తంలో నీటిని మళ్ళించేందుకు మరి అత్యంతరం చెబుతారెంకు? రెండూ నష్టాలే” అని మహారాష్ట్ర ప్రతినిధులు అడిగారు.

ఇది నీటిని నిలవచేసే సూత్రానికి సంబంధించిన బహులోతు ప్రశ్న. వర్షాకాలం ఆ నాలుగు మాసాల్లోను వచ్చే నీటిలోనే ఎంతో నీటిని మనము పోగొట్టుకుంటూ ఉంటాము నిలవచేయటం అంటే అనుకోకుండా ఆవిరిలాంటి కొన్నికొన్ని విపర్యయాలద్వారా నీరు నష్టము వుండవచ్చు. ఆవిరి మూలంగా కొంతైనా నష్టపడితే తప్ప నిలవచేయటంలో మనము లాభం పొందలేము. ఈ విధంగా శ్రీశైలంవద్ద 3500 కోట్ల ఘనపుటడుగుల నీరు ఆవిరి రూపంలో నష్టమైనప్పటికీ మనము నిలవచేసికొని ఆ నీటితో 360,000 కిలోవాట్ల విద్యుచ్ఛక్తిని ఉత్పత్తి చేసుకోగలము. కృష్ణాలోయలో ఎక్కువగా అనకట్టలు కట్టినకొలది నదిలో అనుదినప్రవాహం తగ్గుతుందని గమనించాలి శ్రీశైలం రిజర్వాయరులో ఆవిరిగాపోయ్యే నీటి నష్టము చంబల్ మీది గాంధీనగర్ రిజర్వాయరు, మహానదిమీది హిరాకుడ్ రిజర్వాయరు నీటి నష్టమంతే.

తుంగభద్ర నీటికై మైసూరు వాదం

భద్ర, తుంగభద్ర ఎడమ కాలువకు 3800 కోట్ల ఘనపుటడుగుల నీరు అదనంగా కావాలని, మైసూర్ అడుగుతున్నది. వా రట్లాకోరడం విచిత్రంగా ఉంది.

మైసూర్, మద్రాసుల మధ్య 1944 లో ఒరిగిన ఒడంబడిక ప్రకారం, లక్కవల్లి, తుంగ మొదలైన వాటికి కావలసిన జలాలను అనుమతించిన తరువాత, తుంగభద్రదామవద్ద లభ్యమయ్యే మొత్తం 25,600 కోట్ల ఘనపుటడుగుల నీటిని కృష్ణకు కేటాయించవలసిఉంది. కడప-కర్నూలు కాలువ (కె. సి. కెనాల్), రాజోలిబండలకు 1600 కోట్ల ఘ అ, 1200 కోట్ల ఘ అ నీరు మొగలుల పూర్వంనాటి కాలువలకు పోగా మిగతా 20,200 కోట్ల ఘ అ. తుంగభద్ర కాలువకు వినియోగించాలి. కాబట్టి ఇంకా పంపిణీ చేయటానికి తుంగభద్రలో మిగిలే దేమీలేదు. ఈ పరిస్థితుల్లో మైసూర్ అదనంగా కోరుతున్న 3800 కోట్ల ఘ అ కు అంగీకరించటం సాధ్యం అయ్యే విషయంకాదు.

అనావృష్టి ప్రాంతమైన రాయలసీమ ప్రయోజనంకోసం హైదరాబాదు ప్రభుత్వం అంగీకారంతో మద్రాసు ప్రభుత్వం తుంగభద్ర ప్రాజెక్టును ప్రారంభించింది అలాటప్పుడు, రాయలసీమను కేవలం త్రోసిపుచ్చి, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని తుంగభద్ర ఉత్తర ఎగువకాలువ జలాలనుగూడా తగ్గించుకోమని మైసూర్ కోరుతుందా !

కాబట్టి తుంగభద్ర ఆయకట్టులో మైసూరు ఇంకా ఏమాత్రం కోరే అవకాశంలేదు.

కృష్ణాజలాల మైసూరు మహారాష్ట్రల కోర్కెలు

1951 ఒప్పందం ప్రకారం తమకు లభించినదానికంటే, ఎక్కువ నీరు కావాలనే కాంతతో, మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కృష్ణాజలాల పంపిణీని పూర్తిగా పునఃపరిశీలన చేయాలని కోరుతున్నాయి

మూడురాష్ట్రాల నీటిఅవసరాలు గమనించండి; కేటాయింపుల వివరాలుకూడ గమనించండి.

	1951 యిప్పుడు వినియోగం. డిమాండు	1951 ఒప్పందం నిర్మాణాలు.	1951 ఒప్పందం ప్రకారం కేటాయింపు.	ఇప్పటి డిమాండు.	అదనంగా కోరుతున్నది
మహారాష్ట్ర	285	136	150	538	388
మైసూరు	407	242	233	415	182
ఆంధ్రప్రదేశ్	1248	866	617		

కేటాయింపులను పునర్నిర్ణయించడంవల్ల పూర్వపు మైసూరు రాష్ట్ర ప్రాంతానికి లాభమేమీ కలుగదు. పూర్వ హైదరాబాద్, బొంబాయి రాష్ట్రాల నుండి లభించిన కొత్త ప్రాంతాల ఆధారంగానే యిప్పుడు మైసూరు ప్రభుత్వం కొత్తగా కేటాయింపు కోరుతున్నది, అయితే పూర్వ హైదరాబాద్, బొంబాయి

రాష్ట్రాలు 1951 ఒడంబడికను ఆమోదించినప్పుడు, యిప్పుడు మైసూరు చేసే వాదనలో అర్థము కనపడదు.

ఇప్పుడు మైసూరు ప్రభుత్వం ప్రస్తావించిన ప్రాజెక్టుల నీటి అవసరాలను గురించి వెనుకటి మైదరాబాదు ప్రభుత్వము, వెనుకటి బొంబాయి ప్రభుత్వము 1951 ఒప్పందం కుదిరేటప్పుడు చెప్పించే కాబట్టి మైసూరు అదనపు కోర్కెలు పునశ్చరణతప్ప కొత్త ఏమీకూడా లేదు ఆయా రాష్ట్రాలన్నీ ముందుముందు నిర్మించుకోదలచిన ప్రాజెక్టుల కన్నింటికి కృష్ణలో లభిస్తున్న నీటికి రెట్టింపు కావాలని వుంటుందని తేలడంచేత ఉజ్జాయింపుగా 50%ను ప్రాతిపదికగా తీసుకొని ఆయా రాష్ట్రాలకు కృష్ణనీరు కేటాయించడం జరిగింది ఇప్పుడు మైసూరు ప్రభుత్వం అడుగుతున్న ఎగువ కృష్ణ, భీమ, ఘటప్రభ, మలప్రభ ప్రాజెక్టుల విషయంలో ఈ తగ్గింపుకు వెనుకటి మైదరాబాదు, బొంబాయి ప్రభుత్వాలు సమ్మతించాయి. 50 శతకోటి ఘనపుటడుగుల నీరు కావాలనివచ్చే కొన్ని చిన్న చిన్న ప్రాజెక్టులనుతప్ప, కొత్త ప్రాజెక్టులను వేటిని ఆ ప్రభుత్వాలు ఇప్పుడు సూచించలేదు. కనుక తమ రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రాజెక్టుల అవసరాలను 1951 ఒప్పందం గుర్తించలేదని మైసూరు వాదించడంలో అర్థంలేదు ఇదిగాక కృష్ణలో వాడకానికువయోగవడే 1745 శతకోటి ఘనపుటడుగులకు మించి ప్రవహించే నీటిలో 580 శతకోటి ఘనపుటడుగులనీరు కావాలనికూడా మైసూరు ప్రభుత్వం అడుగుతోంది. అయితే, ఈ ప్రచాహం ఎంతఉండేది ఎవరు చెప్పలేరు గాబట్టి ఈకోర్కె ఉచితానుచితాలను మనం పరిశీలించ నక్కరలేదు.

మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం మొత్తం 874 శ. కో. ఘ. అ. ల. నీరు కోరుకున్నారు. అందులో నిర్మాణంలోఉన్న ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన 136 శ. కో. ఘ. అ. కూడా చేరివున్నది. 1951 సం.పు సమావేశమునాడు భవిష్యత్తు నిర్మాణాలకు వారు కోరినది 538 శ. కో. ఘ. అ. కాగా యీనాటి మహారాష్ట్ర ప్రాంతానికి చెందిన భూభాగానికిగాను కోరింది 598 శ. కో. ఘ. మాత్రమే. అంటే 1951 లో అడిగినదానికన్నా 1980 లో కోరుతున్నది దాదాపు రెట్టింపు అన్నమాట. 1951 సమావేశానికి బొంబాయి తరపున పలుకుబడి కలిగిన ప్రతి నిధివర్గమే పాల్గొన్నది. అందులో ఒకమంత్రి చీఫ్ ఇంజనీరు కార్యదర్శి— అంతా మహారాష్ట్రలే; కేంద్రమంత్రి శ్రీ గాడ్గిల్ కూడా మహారాష్ట్రదే. బొంబాయి(మహారాష్ట్ర)లోనూ ఆయనకూడ గట్టిగా కల్పించుకుని పనిచేశారు. బొంబాయిరాష్ట్రంలో వెనుకబడిన పూనా, షోలాపూర్, ఖీజాపూర్ వగైరా ప్రాంతాల అవసరాలను గురించి ఆయన చొక్కిచెప్పినట్లు ఆ సమావేశ కార్యక్రమాన్ని పరిశీలిస్తే తెలుస్తుంది. రెండవరోజు సమావేశానికి కేంద్రమంత్రి

హాజరై. క్రితంలోను కృష్ణ నీటిపంపకంలో మహా రాష్ట్రవాదం న్యాయంగా లేదని గట్టిగా వాదించారు కొంత చర్చ తరిగిన తర్వాత, బొంబాయివాటాను మరో 4% పెంచుతూ, సమావేశంలో నిర్ణయించారు హైదరాబాదునుంచి మదరాసు తమ వాటాలలో తలా 2% వదలుకున్నాయి

ఇంత కాలంకడంగా చర్చించి చేసిన నిర్ణయాన్ని, ఇప్పుడు మార్చివేసి, తమ ప్రాజెక్టుల నీటి అవసరాలలో వెనుక అన్ని రాష్ట్రాలకు తగ్గించి నట్టే తమకూ జరిగిన తగ్గింపును రద్దుచేసి తమ కోర్కెలను పునరుద్ధరించమని కోరడంలోని జాచిత్య మేమిటో బోధపడదు అధ్యక్షా ఆ కోరికను ఎత్తి వేయమని అడగడమేగాక, మరో 270 శ. కో. ఘనపుటడుగులు నీరు కావలసి వచ్చే కొత్త ప్రాజెక్టులను కూడా ఈ జాబితాకు చేరుస్తున్నారు. మైసూరు, మహారాష్ట్ర సరిహద్దువద్ద నది నీటిపరిమాణం 400 శతకోటి ఘనపుటడుగులకన్న తక్కువే అయివుండగా మరోవంక 674 శతకోటి ఘనపుటడుగుల నీరు కావాలని అంతూ పొంతూ లేకుండా మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం అడుగుతోంది. ఇది గమనార్హమైన విషయం

ఇక ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగతి పరిశీలిస్తే 1951 ఒప్పందంలో కేటాయించిన దానికంటే అధ్యక్షా, మన అవసరాలు చాలా అధికం అయ్యాయి. అయితే ఒప్పందాన్ని గౌరవించి దానికి కట్టుబడి ఉండాలనుకొన్నాం గనుక 1951 ఒప్పందంలో కేటాయించిన నీటికి తగినట్టుగా మన ప్రాజెక్టులను పరిమితం చేసుకొని మనం వ్యవహరిస్తున్నాం

గోదావరి నీటి పంపిణీ

కృష్ణ నీటి విషయంలోవలెనే గోదావరి నీటిపంపిణీకి సంబంధించి కూడా 1951 లో అంతరాష్ట్రాల ఒప్పందం కుదిరింది ఈ ఒప్పందాన్ని పూర్తిగా తిరుగుతోదాలని ఇప్పుడు మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కోరుతున్నాయి. రాష్ట్రాల పునర్నిర్మాణంవల్ల కొన్ని ప్రాంతాలు అటు ఇటు బదలాయించు అయినందున కేంద్ర జల విద్యుత్ సంఘంవారు నీటి పంపిణీ గురించి కొన్ని సర్దుబాట్లుమాత్రం సూచించారు

కృష్ణానది నీటి ఒప్పందాన్ని తిరగడోడ మనదానికి ఏ కారణాము చెబుతున్నారో సరిగ్గా అవే కారణాలు గోదావరి నీటి ఒప్పందం మార్పు విషయములో కూడా చెబుతున్నారు. సాగుకు లాభకరమైన భూమి విస్తీర్ణాన్ని బట్టి గోదావరి నీరు కేటాయించాలని మైసూరు, మహారాష్ట్రల వారి కోర్కె.

1951 సమావేశంలో ఆయా రాష్ట్రాలలోని నిర్దిష్టమైన ప్రాజెక్టులను దృష్టిలో పెట్టుకొని నీటిని కేటాయించారు అన్ని ప్రాజెక్టులకు సరిపోయినంత నీరు ఉండటంచేత, 5% తగ్గింపు మాత్రమే విధించారు.

1951 సమావేశంలో ఒరిస్సాకు గోదావరి నీరు ఖచ్చితంగా కేటాయించబడలేదు ఆంధ్రప్రదేశ్ వాటాలోనుంచి, అధ్యక్షా ఒరిస్సాకు స్వాయంగా కావలసినంత నీరు ఇవ్వడానికి మన ప్రభుత్వం తరపున చేసు సుముఖంగా ఉన్నానని ఇదివరకే చెప్పాను.

గోదావరి నీటి వినియోగానికి తామింకా పథకాలు సిద్ధం చేయలేదని మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వంవారు ఇటీవల జరిగిన అంతరరాష్ట్ర సమావేశంలో చెప్పారు. అలాంటప్పుడు గోదావరి నీటి పంపిణీ విషయంపై పరిశీలించాల్సిన అగత్యమేమిటో కనబడడంలేదు.

కృష్ణానదిలోనికి గోదావరి జలాలు మళ్ళింపు

ఒకవైపు తాము సమగ్రమైన పథకం ఏదీ తయారుచేయలేదని చెబుతూనే మరోవంక గోదావరి నీళ్ళను భారీ ప్రమాణంలో కృష్ణానదిలోనికి తరిలించాలని మహారాష్ట్రం అడుగుతోంది. సాంకేతిక సంఘంవారు 1953 లో ఈ విషయం ముట్టంగా పరిశీలించి గోదావరినీరు 130 శతకోటి ఘనపుటడుగులకన్నా కృష్ణకు మళ్ళించే అవకాశం లేదని, ఇలా మళ్ళించగల నీటిపరిమాణం 110 శతకోటి ఘనపుటడుగులకు తగ్గినా తగ్గించవచ్చనీ, వైగా ఈ మళ్ళింపుకయ్యే ఖర్చును బట్టి ఇది లాభసాటి అవుతుందా అన్న సందేహంకూడా చాల ఉన్నదని ఆసంఘం వెల్లడించింది

సాంకేతిక సంఘం శాస్త్రీయదృష్టితో చేసిన పరిశీలనలు కాదంటూ, ధారాళంగా 400 శతకోటి ఘనపుటడుగుల నీరు కృష్ణా ప్రాంతానికి మళ్ళించాలని మహారాష్ట్రం ఒకపథకం తయారుచేసింది. ఇది సాధ్యమయ్యే పనిగాదు. సాంకేతికంగా దుస్తరం ; ఆర్థికంగా నష్టదాయకం.

తుంగభద్ర నదీజలాల పంపకం విషయంలో

మైసూరు, మద్రాసు ప్రభుత్వాలమధ్య ఒప్పందం

తుంగభద్రమీద మైసూరు సరిహద్దుకు ఆవలగా ఒక రిజర్వాయరును నిర్మించాలని మద్రాసు ప్రభుత్వం తలచినందువనూ;

మైసూరు ప్రభుత్వంకూడా తుంగభద్ర ఉపనది భద్రమీద లక్కవల్లికి సమీపంలో ఒక రిజర్వాయరును నిర్మించ తలచెట్టినందువల్లనూ;

మల్లాపురం ఎగువనున్న తుంగభద్ర జేసీన్ జలాల పంపకం విషయంలో ఏదో ఒక ఒప్పందానికి శీఘ్రంగా రావటం అవసరమని మద్రాసు, మైసూరు ప్రభుత్వాలు భావించటంచేతనూ,

తుంగభద్ర జేసీన్ జలాలు మద్రాసు, మైసూరులమధ్య పంపకం సమస్యను. మైసూరు ప్రభుత్వం మద్రాసు ప్రభుత్వానికి చెల్లించవలసిన శివసముద్రం రాయల్టీ సమస్యను ఉభయ ప్రభుత్వాల ప్రతినిధులు మద్రాసు సెయింట్ జార్జి ఫోర్ట్ లో 1936 డిసెంబరు 3, 4 తేదీలందు సమావేశమై చర్చించినందువల్లనూ

మల్లాపురం ఎగువన తుంగభద్ర జేసీన్ జలాల పంపకం విషయంలోనూ, శివసముద్రంవద్ద కావేరి నదీజలాలను విద్యుచ్ఛక్తికోసం మద్రాసు వాటాను కూడా మైసూరు ప్రభుత్వం వినియోగించుకునేందుకు రాయల్టీగా చెల్లించిన మొత్తం విషయంలోనూ మద్రాసు, మైసూరు ప్రభుత్వాలు పరస్పర అంగీకార మయిన ఒప్పందానికి వచ్చినందుననూ,

భద్ర, తుంగభద్ర జలాలను లక్కవల్లి, మల్లాపురం, సుంకేశల ఆనకట్ట వద్ద మద్రాసు, మైసూరు ప్రభుత్వాల ప్రతినిధులు సంయుక్తంగా కొలిచినందు వల్లనూ,

పైన చెప్పిన చర్యలు, కొలతల మూలంగా, మల్లాపురానికి ఎగువన ప్రస్తుతం సాగుకు కావలసిన అవసరాలు పోను, ఇక మిగిలే నీరు 3,400,000 లక్షల ఘనపుటడుగులు నికరంగా వుంటుందని ఆమోదించినందుచేతనూ,

గౌరవనీయులైన మద్రాసు గవర్నరూ, మైసూరు ప్రభుత్వమూ ఇందు మూలంగా వారి వారసులు ప్రతినిధులు దిగువ విజంధనలకు కట్టుబడి వుండు నట్లు ఇక ఇప్పుడు ఇక్కడ హాజరయినవారు సాక్షులు.

1వ భాగం : 'తుంగభద్ర జలాల పంపకం'

1. లక్కవల్లి వద్ద భద్రనది నీరు ఏటా పారే మొత్తంనుంచి, నీటి పారుదలకై తేనేమి, విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పాదనకై తే నేమి, నికరంగా 570000 లక్షల ఘనపుటడుగుల నీరును లక్కవల్లి రిజర్వాయరునుంచి తూముల ద్వారా మైసూరు ప్రభుత్వం వినియోగించుకోవడానికి హక్కును కలిగివుంటుంది. రిజర్వాయరుకై ఉభయప్రభుత్వాలకు ఆమోదయోగ్యమయినదిగా వుండి, ఏటా కాలువలద్వారా పైన చెప్పిన 570000 లక్షల ఘనపుటడుగులు, రివ్ల్యూజులో పేర్కొన్న అదనపు మొత్తం మైసూరు ప్రభుత్వానికి భుక్తమయ్యే విధంగా వుండాలి.

మైసూరు ప్రభుత్వం భద్ర నదిమీద మరెక్కడా ఏ మాత్రంగాని ఏ కారణానికయినా నీరు పొందటానికి హక్కుకలిగి వుండదు. అయితే,

(ఎ) ఈ నదినుంచే పట్టణాలకు, ఫ్యాక్టరీలకు,

(బి) భద్ర అనకట్టదగ్గర, ఇప్పుడు సాగవుతున్నది కలుపుకుని మొత్తం 20800 ఎకరాల విస్తీర్ణానికి మించకుండా సాగుచేసుకునేందుకై, నీరు వినియోగించుకోవచ్చు.

ఇప్పుడున్న భద్ర అనకట్టగానీ, లేక కుడి, ఎడమ కాలువల తూములు గానీ ఏ రకంగానూ మార్చటానికి వీలేదు. అయితే మద్రాసు ప్రభుత్వ ఆమోదంతో అలా చేయవచ్చు. ఈ ఆమోదం నిర్దేశితంగా తీరస్కరించటం గానీ, నిలుపుదల చేయటంగానీ జరుగరాదు.

నదీ తీరస్థంలోవున్న భూకామందులు చట్టప్రకారం వారేమాత్రం నీరు తీసుకోటానికి యోగ్యత కలిగివున్నారో ఆ హక్కులకు ఈ క్లాజులో ఏదీ అభ్యంతరం కారాదు

2. విద్యుచ్ఛక్తి సంబంధమైన అవసరాలకు మాత్రమే మైసూరు ప్రభుత్వం అదనపు నిల్వలను చేసుకోటానికి వీలుగా, 1వ క్లాజులోని పరిమితికి మించి లెక్కపల్లి రిజర్వాయరు శక్తిని పెంచటానికి మద్రాసు ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. ఈ సప్లయ తూములనుంచే జరగాలి. అయితే అలా అదనంగా నిల్వ చేసుకున్న మొత్తాన్నీ, తూములగుండాగాని లేక ఉభయ ప్రభుత్వాల కామోద యోగ్యమైన విధంగా గానీ, రెండురాష్ట్రాల చీఫ్ ఇంజనీర్లు సమ్మతించిన నియమావళి, క్రమబద్ధమైన పట్టికల ననుసరించి, ఆ సంవత్సరమే ఏ మాత్రం తరుగు లేకుండా (ఆవిరి, జలప్రవాహం ద్వారా వ్యర్థమయితే తప్ప) భద్ర అనకట్టకు దిగువన భద్రనదికి వాపసుచేయాలి.

3. మైసూరు ప్రభుత్వం తాను నిర్మించదలచుకున్న పనులన్నిటి పూర్తి వివరాలు, తలపెట్టిన కొత్త రిజర్వాయరు నియమ నిబంధనావళితో పాటుగా, 1, 2 క్లాజులకు లోబడి, మద్రాసు ప్రభుత్వానికి సమర్పించటానికి అంగీకరించింది. ఆ పనులు ప్రారంభించబోయేముందు మద్రాసు ప్రభుత్వ ఆమోదముద్ర పొందివుండాలి. ఈ ఆమోదముద్ర నిర్దేశితంగా తీరస్కరించటంగానీ, ఆపటంగానీ జరుగకూడదు.

4. అంతేగాకుండా, మైసూరు ప్రభుత్వం 1, 2 క్లాజులను, 3వ క్లాజులో పేర్కొన్న నియమావళిని ఏ రకంగా తాను ఆమలుపరచు దలచుకున్నదీ తెలిపే వివరణీయమైన క్రియా పట్టికలను తయారుజేసి మద్రాసు ప్రభుత్వానికి పంపే

దుకు కూడ అంగీకరించింది. ప్రత్యేక క్రియా పట్టికలు క్రిందవివరాలను తెలుపుతూ తయారుచేయవలసివుంది

(ఎ) 1వ క్లాజులో పేర్కొన్న 570000 లక్షల ఘనపు బడుగులు, 7వ క్లాజులో పేర్కొన్న అదనపు మొత్తం మైసూరు ప్రభుత్వం నిశ్చయంగా రాబట్టుకోడానికి కావలసిన రిజర్వాయరుక్కి,

(బి) 2వ క్లాజు ప్రకారం విద్యుచ్ఛక్తి అవసరాలకు అదనంగా కావలసిన మొత్తం.

క్రియా పట్టికలు తయారుచేసినప్పుడు లక్కవల్లి రిజర్వాయరుకు దిగువన 1986 లో వున్న సాగుదలకు సరఫరా 1వ క్లాజు లేక 2వ క్లాజు క్రింద పారుదల వల్ల చెబ్బతిన్నట్లు కనుగొంటే, ఆ సాగుదలకు రక్షణకల్పించే నిమిత్తమూ, ఈ ఒప్పందంలో కల్పించినట్టు లక్కవల్లి రిజర్వాయరుకు నీరు రాబట్టుకోడానికి వీలుగా నదికి దిగువన పారుదల సౌకర్యాన్ని కల్పించే విధంగా క్రియాపట్టికలను, నియమావళిని మార్పుచేయవలసి వుంటుంది

మద్రాసు, మైసూరు ప్రభుత్వాల చీఫ్ ఇంజనీర్లు ఇరువురూ అవసరమయిన పరీక్షలు జరిపి క్రియా పట్టికలు తయారుచేసి, ఇరుప్రక్కల వాటాలు, నియమావళి, నెలసరి పారుదల పరిమితులు మొదలైన విషయాలలో త్వరితంగా ఒక సమిష్టి అంగీకారానికి వస్తారు. అయితే వీటిని రెండు ప్రభుత్వాల అవసరమనుకుంటే మార్పుచేయవచ్చు ఆ మార్పు జరిగాక, అలాంటి అంగీకారం ఈ ఒప్పందంలో భాగ మవుతుంది.

5 1వ క్లాజు ప్రకారం ప్రస్తుతం వున్న భద్ర ఆనకట్టదగ్గర రాబట్టుకునే నీరుగాక, ఒక సంవత్సరంలో మొత్తం 1,50,000 (చెరువులు, రిజర్వాయరు పథకాలవిషయంలో ఆవిరివల్ల కలిగిననష్టం ఈ మొత్తంలోనే) లక్షల ఘనపుటడుగుల నీరును మించకుండా మల్లాపురం ఎగువభాగాన తుంగభద్ర జేసన్ నుంచి మైసూరు ప్రభుత్వం, వారి కొత్తసాగుదలకై (వున్న సాగుదల విస్తరణతోపాటు) నీరు రాబట్టుకోటానికికూడా అనుమతించబడుతుంది. మళ్ళీ భద్రమంచి రాబట్టుకోటానికి ఇక వీలుండదు. తుంగభద్ర నీటి వనరులనుంచి ఫ్యాక్టరీలు, పట్టణాలనిమిత్తమై వాడుకునే హక్కుకుగాని, ఏటివద్దన భూస్వాముల హక్కులకుగాని ఈ క్లాజులో ఏ ఆటంకమూ వుండదు.

6. కాక్రిబైల్ దగ్గర తుంగకు అడ్డంగా నిర్మించే ఆనకట్టనుండి 1,15,000 లక్షల ఘనపుటడుగుల నీరుకు మించకుండా వినియోగించుకోడానికై మైసూరు ప్రభుత్వం ఇదివరకే ఒకవధకం తయారుచేసినట్టు మద్రాసు ప్రభుత్వం తెలుసు.

కుంది. ఈ పథకం కొనసాగించుకోవడానికి మైసూరు ప్రభుత్వానికి పూర్తి స్వేచ్ఛ వుంటుంది. ఈ ఆయకట్టుదగ్గర రాబట్టుకున్న నీరు పైన తెలిపిన 1,50,000 లక్షల ఘనపుటడుగులవరకు మాత్రమే వుండాలి. పై పథకానికి 1,15,000 లక్షల ఘనపుటడుగుల నీరును మైసూరు ప్రభుత్వం వినియోగించని పక్షంలో, వాడుకోని మొత్తాన్ని తుంగభద్ర బేసిన్ లోని చిన్నలోయలలో పథకాలకు వినియోగించుకునే స్వేచ్ఛ మైసూరు ప్రభుత్వానికి వుంది అలా వాడుకోని మొత్తాలలోనే ఆవిరివల్ల వ్యర్థమైనవికూడ కలిసివుంటున్నాయి.

మిగిలిన మొత్తాన్ని రాబట్టుకోవడానికై మైసూరు ప్రభుత్వం తలపెట్టే ఇతర పథకాల వివరాలన్నీ మద్రాసు ప్రభుత్వానికి సమర్పించాలి. పథకంపై పని ఆరంభించబోయేముందు మద్రాసు ప్రభుత్వ అనుమతి పొందటంకూడా అవసరం. అలాంటి పథకాలను రూపొందించటంలో, తుంగభద్ర నదివరకుగల ఆయా డెల్టాలలో ఇప్పటి సాగుదల అవసరాలకు పూర్తిరీతగా ఇవ్వవలసిందే.

మల్లాపురానికి ఎగువన తుంగభద్ర బేసిన్ లోని భద్రలోయగాక ఇతర లోయలకు ఏకారణంచేతనయినా మైసూరు ప్రభుత్వం అలాంటి పథకాలను రూపొందించ లేకపోయినా, ఒకవేళ మద్రాసు ప్రభుత్వం అలాంటి పథకానికి తన అంగీకారాన్ని ఇవ్వకపోవటంగాని, ఆవటంగాని జరిగినా, పైన చెప్పిన 1,50,000 లక్షల ఘనపుటడుగుల నీరున్న వాడుకోని మొత్తానికిగాను 35,000 లక్షల ఘనపుటడుగుల నీరుకు మించకుండా (ఆవిరివల్ల కలిగే నష్టాలతోనూ) లక్కవల్లి రిజర్వాయరునుంచి రాబట్టుకోవడానికి మైసూరు ప్రభుత్వానికి అనుమతి ఇవ్వబడుతుంది. ఇది 1 వ క్లాజులో పేర్కొన్న 5,70,000 లక్షల ఘ. అడుగులుగాక అదనంగా ఇచ్చే మొత్తం.

7. 1, 2 లేక 7 వ క్లాజులచే అనుమతించబడిన పనులకు నీటి పారుదల అంశాలను కొలిచే పద్ధతులు, మార్గాలను గురించి ఆ పనులు ప్రారంభించక ముందే, ఉభయ ప్రభుత్వాల ఫీఫ్ ఇంజనీర్లు ఒక అంగీకారానికి వస్తారు.

8. ఈ ఒప్పందం అమలుకై, "సంవత్సరం" అంటే, మైసూరు, మద్రాసు ప్రభుత్వాల ఫీఫ్ ఇంజనీర్లు వరస్పర ఆమోదంతో నిర్ణయించిన తేదీలనుంచి ప్రారంభమవుతుంది. ఆ సంవత్సరాలకు క్రియావట్టికలు ఇరువురు ఫీఫ్ ఇంజనీర్లచే అంతకుముందే తయారుచేయబడి వుంటాయి.

9. 1, 6 వ క్లాజుల ప్రకారం అనుమతించబడిన మొత్తం మైసూరు ప్రభుత్వం రాబట్టుకున్నాక, మల్లాపురం ఎగువన ఇతర సాగుదలకై 1,20,000 లక్షల ఘ. అడుగుల నీరుకూడా అనుమతించాక, మల్లాపురం దగ్గర ఇక వుండే

నీరు 25,60,000 లక్షల ఘ అడుగులు అని అంచనా. ఇందులో ఏమాత్రం వాటాకయినా మైసూరు ప్రభుత్వం మద్రాసుకు వ్యతిరేకంగా క్లెయిము చేయడానికి వీలేదు.

10. మైసూరు, మద్రాసు ప్రభుత్వాలు రెండూ, తమకు సంబంధించి సంతకరకు, మల్లాపురానికి ఎగువన తుంగభద్ర జేసీన్ జలాలపై ఉభయ ప్రభుత్వాల హక్కులకు జెందిన ఒప్పందంపైన జెప్పిన క్లాజులలో చేర్చబడింది

ఎప్పుడైనా, హైదరాబాదువంటి ఇతరపార్టీ తుంగభద్ర జలాలపై హక్కుకు క్లెయిమ్ జేస్తే తుంగభద్ర నదీజలాల పంపకం విషయం మధ్యవర్తి పరిష్కారానికి పంపటం అవసరం. ఒకవేళ మధ్యవర్తిత్వం 1, 6, 9 క్లాజులలో తెల్పిన మొత్తాలుగాక భిన్నంగా మద్రాసు, మైసూరులకు నిర్ణయంపై ఉభయ ప్రభుత్వాలు ఆ తీర్పుకు ఇందుమూలంగా కట్టుబడివుంటాయి.

ఈ ఒప్పందం 2 వ భాగంలో ఇప్పుడు అంగీకరించినట్టు ఏటా రు 20,000 శివసముద్రం రాయల్టీ విషయాన్ని ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ తిరగతోడటంగానీ, మార్చటంగానీ, జరుగరాదని మద్రాసు ప్రభుత్వం ఆమోదించింది

11. ఈ ఒప్పందం విషయంగాక ఇతర విషయాలలో మద్రాసు, మైసూరు ప్రభుత్వాలమధ్య 1892 ఫిబ్రవరి 18 న జరిగిన ఒప్పందం అమలుకు పైక్లాజులలో పున్నదేదీ ఏ విధంగానూ వర్తించదు.

12. ఈ ఒప్పందం అమలులోగానీ, నిర్వహణలోగానీ, వ్యాఖ్యానంలోగానీ ఉభయ ప్రభుత్వాలమధ్య విభేదాలేమయినా పొడసూపితే అలాంటి వివాదాలు మద్రాసు ప్రభుత్వంచే ఒకరు, మైసూరు ప్రభుత్వంచే ఒకరు నియమించబడిన ఇరువురు మధ్యవర్తుల తీర్పుకు పంపాలి వారిరువురి మధ్యకూడా అభిప్రాయ భేదాలుంటే, అప్పుడు ఇరు ప్రభుత్వాలకు ఆమోదయోగ్యమైన ఒక మధ్యవర్తి తీర్పుకు పంపాలి.

ఇంతటితో 1-వ భాగం సమాప్తం.

2-వ భాగం "శివసముద్రం రాయల్టీ"

13. 1 వ భాగంలో పేర్కొన్న క్లాజులకు మైసూరు ప్రభుత్వం సమ్మతించినందున, విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పాదనకై శివసముద్రంవద్ద కావేరీ జలాల వినియోగార్థం మైసూరు ప్రభుత్వం చెల్లించవలసిన రాయల్టీ విషయంలో, 1900 మే 26 వ తేదీ 1501 డి. సి నంబరుగల లేఖలో మైసూరు ప్రభుత్వం ఆమోదించిన పథకులకు సవరణగా, (మొత్తం వినియోగించుకున్న నీరులో సగానికి

ఏటా ఒక ఎలక్ట్రిక్ హార్వెస్టర్ కు రూపాయల చెల్లింపుకు బదులుగా) మొత్తం సంవత్సరానికి 20,000 రూపాయలచొప్పున, అంతకుముందు ఒప్పందం గడువు ముగిసిన తేదీ లగాయతు ఒప్పకోడానికి మద్రాసు ప్రభుత్వం అంగీకరించింది.

అయితే, ఎప్పుడూ కావేరీ జలపాతాలకు ఎగువగా విద్యుదుత్పాదనకై నడించుచు మళ్ళించుకున్న నీటిని, ఎంతైతే మళ్ళించుకున్నారో అంత మొత్తానికి తగుగులేకుండా జలపాతాలకు దిగువన నదిలోకి వాపసుచేయాలి ఈ షరతు దివానుప్రతినిధికి ప్రథమ సయహాకుడించుచి 1900 ఆగస్టు 24 న 4221-302-94 నంబరుతో వచ్చిన లేఖలో వివరించబడింది అంతకుముందు ఒప్పందానికి సంబంధించిన ఇతర షరతులు, (పైన పేర్కొన్న మైసూరు ప్రభుత్వ లేఖలోని 3-వ పేరాలో (4) (5) ఉపపేరాలో వున్నవి) దిగువ ఉపహరించినవి యథా తథంగా వుంటాయి

ఇతర షరతులు

“(iv) ఒప్పందం విరమించుకోటానికి విద్యుదుత్పాదనకై జలపాతాల నీరు వినియోగించుకోటాన్ని దర్బారు రెండేండ్లపాటు ఆపుజేయాలి.

(v) విద్యుచ్ఛక్తివసూలకై జలపాతాలదగ్గర ఎగువభాగాన నదీజలాలను మళ్ళించుకునే అధికారం దర్బారుకు దత్తం చేయాలి. అంతేగాక దిగువ ఒడంబడికలకు లోబడి కొద్దిఎత్తులలో రెండు డాములను నిర్మించుకోవచ్చు కూడా.

(ఎ) శివసముద్రం జాగీర్దారు శాసనం ప్రకారం ఎంత మొత్తం నీరయితే హక్కు కలిగి వున్నాడో అంత మొత్తం సాగుదలకు, ఇతరత్రా వాడుకోటాన్ని దర్బారు ఆటంకపరచరాదు.

(బి) పై పేటవ్యక్తుల న్యాయహక్కులు హరించటం ద్వారా దర్బారు చర్యల మూలంగా ఏ సివిల్ కోర్టు నిర్ణయంవల్లనైనా నష్టం వాటిల్లితే ఆ మొత్తాన్ని దర్బారు మద్రాసు ప్రభుత్వానికి చెల్లించవలసి వుంటుంది.”

యన్. మాధవరావు,

మైసూరు ప్రభుత్వ ప్రతినిధి.

జి. డబ్ల్యు. ప్రసాద్,

మద్రాసు ప్రభుత్వ ప్రతినిధి.

కృష్ణా, గోదావరీ జలాల పంపిణీ ఒప్పందం

1. కృష్ణా

విజయవాడవద్ద లభించిన కొలతల ప్రకారం కృష్ణానదిలో ఏటేటా ప్రవాహం (ఆధారపడదగిన) 1715 శ. కో. ఘనపుటదుగులని అంగీకరింపబడింది ఏ రాష్ట్రంలోనైనా ఇప్పుడు వినియోగమవుతున్న నీటిని పొరపాటున వదలివేసిన యెడల వైన పేర్కొన్న సంఖ్యను ఇంకా పెంచుకోవలసి వస్తుంది.

కొలతలలో తేలిన దానికంటే ప్రవాహం ఎనిమిది శాతం అధికంగా వుంటుందని శ్రీ వెంకటాచారి చేసిన సూచన గమనించడమైనది.

2. ఇప్పుడు జరుగుచున్న నీటి వినియోగమూ, ఇందుకు సంబంధించిన రాష్ట్రాలలో పని జరుగుచున్న ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన ప్రవాహమూ కలిపి లెక్కించి దిగువ పేర్కొన్న విధంగా ఆయా రాష్ట్రాలకు నీరు కేటాయించడమైనది.

బొంబాయి	...	176	శ. కో. ఘ. అ.
హైద్రాబాదు	...	180	శ. కో. ఘ. అ.
మైసూరు	...	98.5	శ. కో. ఘ. అ.
మద్రాసు	...	290	శ. కో. ఘ. అ.
		<hr/> 744 5	

3. వైన పేర్కొన్న కేటాయింపులుపోను కొత్త ప్రాజెక్టులకు మిగిలే ప్రవాహము 970 5 శ. కో. ఘ. అ. వుంటుంది. కేటాయింపు నిమిత్తం ఇది 1000 శ. కో. ఘ. అ. అడుగులుగా పరిగణింపబడింది. ఈ 1,000 శ. కో. ఘ. అ. లకు దిగువ విధంగా కేటాయింపు జరిగింది :

	శాతం	శ. కో. ఘ. అ.
బొంబాయి	24	240
హైద్రాబాదు	28	280
మైసూరు	1	10 (తాత్కాలికం)
మద్రాసు	47	470

మిగిలిన ప్రవాహం 1000 శ. కో. ఘ. అ. లకు మించివుండే యెడల అదనపు నీరు దిగువ విధంగా కేటాయించబడుతుంది :

బొంబాయి	...	30 శాతం
హైద్రాబాదు	...	30 శాతం
మైసూరు	...	1 శాతం (తాత్కాలికం)
మద్రాసు	...	39 శాతం

ఇంకా జరిగే ఇంజనీరింగు పరిశోధనల ఫలితంగా మైసూరు కేటాయింపు అదనంగా మరొక శాతం వరకు సర్దుబాటు చేయవలసి ఉంటుంది. ఈ అదనపు కేటాయింపు మద్రాసు చాటాలోనుండి జరుగుతుంది

4. కోయ్నా ప్రాజెక్టుకు పడమటి కనుమలగుండా జరిగే మల్లింపు నీరు 67.5 శ.కో.ఘ.అ లకు పరిమితం అయ్యే పరతుపై పైన పేర్కొన్న కేటాయింపులు జరిగినవి

2. గోదావరి

ధవళేశ్వరంవద్ద తీసిన కొలతల ప్రకారం గోదావరినదిలో ఏటేటా లభించే నీటి ప్రవాహం (ఆధారపడదగినది) 2,500 శ.కో ఘ అ. లుగ పరిగణింపబడింది

ఇప్పుడు జరుగుతున్న నీటి వినియోగమూ, ఇందుకు సంబంధించిన రాష్ట్రాలలో పని జరుగుతున్న ప్రాజెక్టులకు అవసరమయిన ప్రవాహం కలిపి దిగువ పేర్కొన్న విధంగా ఆయా రాష్ట్రాలకు నీరు కేటాయించడమైనది.

బొంబాయి	...	57	శ. కో. ఘ. అ
హైద్రాబాదు	...	208	..
మధ్యప్రదేశ్	...	30	..
మద్రాసు	...	300	..
		595	..

3. రెండవ పేరాలో పేర్కొన్న కేటాయింపులు పోను ఇంకా మిగిలి వుండే 1905 శ. కో. ఘ. అ. ల (సుమారు 1,900) నీటిని ఆయా రాష్ట్రాలకు దిగువ విధంగా కేటాయించడమైనది :

	శాతం	శ. కో. ఘ. అ.
బొంబాయి	...	3
హైద్రాబాదు	...	26
మధ్యప్రదేశ్	...	24
మద్రాసు	...	47
		80

పైన అంచనావేసిన (ఆధారపడదగిన) ప్రవాహం తగ్గినా, హెచ్చినా ఈ కేటాయింపు శాతం వర్తిస్తుంది.

3. సాధారణాంశములు

కృష్ణా, గోదావరి జలాల్ని కేటాయింపు సంవత్సర ప్రాతిపదికపై జరిగింది ఇప్పటి ప్రాజెక్టులకు జరిగే రోజువారీ నీటివినియోగము క్రొత్త ప్రాజెక్టు

లక్ష్మి అంగీకరింపబడిన నీటి వినియోగములకు భంగం కలుగకుండా క్రొత్తగా కలిగే అవసరాలను సర్దుకోవాలి.

2 ఏదైనా ఒక రాష్ట్రం తనకు జరిగిన కేటాయింపునుండి దిగువ భాగములో తాను వినియోగించు కొనుటకై వదలిన నీరు మరొక రాష్ట్రపు రిజర్వాయరులోనుండి ప్రవహించే సందర్భంలో రెండవ రాష్ట్రము దానిని విద్యుచ్ఛక్తి ప్రయోజనాలకు వినియోగించుకోవచ్చు. ఈ ఉభయ రాష్ట్రాలు అంగీకరించిన కాలపరిమితికంటే ఎక్కువగా ఆ నీరు అక్కడ నిలువ వుండ కూడదనే షరతుకు లోబడి పై ఏర్పాటు అమలు పరచుకోవాలి నిర్దేశం కంకా అట్టి ఒడంబడిక ఉల్లంఘింపబడకూడదు.

3 1, 2 వ భాగాలలో జరిగిన కేటాయింపులు 25 సంవత్సరాల తరువాత అట్టి ఒడంబడిక పునః పరిశీలించబడగలవు

4. పూర్తిగా తనిఖీ జరిగి, వివరమైన అంచనాలు తయారై, పరిశీలన జరిగేవరకూ ఏ రాష్ట్రంగాని పెద్ద ప్రాజెక్టులను నిర్మించకూడదు.

అనుబంధము

కేంద్ర ప్రభుత్వపు నీటిపారుదల విద్యుచ్ఛక్తి మంత్రిత్వశాఖ అండర్ సెక్రటరీ శ్రీ హెచ్. ఎన్. దాస్ మోహపాత్ర వద్దనుండి ఆంధ్రప్రదేశ్; ఒరిస్సా, మైసూరు, మహారాష్ట్ర; మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల కార్యదర్శులకు అందిన ది. 4-6-1960 గల లేఖ -

విషయము : కృష్ణా, గోదావరి జలాల వినియోగం విషయమై జరిగిన 1951 వ సంవత్సరపు ఒప్పందంలో సర్దుబాట్లను గురించిన ప్రతిపాదనలు.

పైన పేర్కొన్న విషయమై, ఈ మంత్రిత్వశాఖ నుండి ది. 9-2-1960 గల నెం. డి. డబ్ల్యు. 11-1 (25) తరీరు లేఖ గమనించండి కృష్ణా, గోదావరి జలాల పునర్విభజన ఇందుకు సంబంధించిన రాష్ట్రాలతో సంప్రదింపులు జరిపి తుదినిర్ణయం జరిగేలోగా, ద్వితీయ, తృతీయ పంచవర్ష ప్రణాళికల లోని క్రొత్త పథకాలను కేంద్ర జల విద్యుచ్ఛక్తి సంస్థ సూచించిన తాత్కాలిక కేటాయింపుల ఆధారంగానే కేంద్ర ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తుంది.

ఈ లేఖలోని సూచనను ప్రణాళికా సంఘంవారు ఆమోదించారు.

అధ్యక్షా, కృష్ణా గోదావరి నదీజలాలకు సంబంధించిన ఒప్పందం అప్పు వేయించి యిస్తే కొంత ప్రయోజనం ఉంటుందని కొంతమంది సభ్యులు

సూచించారు. ఆ ప్రకారంగా ఇంగ్లీషులో ఉన్న వివరాలే కాకుండా తెలుగు కాపీలో అదనంగా ఆనాటి ఒప్పందానికి సంబంధించిన వివరాలు యివ్వబడ్డాయి. కృష్ణా గోదావరి నదీజలాలకు సంబంధించి మాత్రమే కాకుండా తుంగభద్ర నదీజలాల వంపకం విషయంలో మైసూరు-మదరాసు ఒప్పందంకూడా దాంట్లో ప్రచురించినా దానినికూడా చూసుకుంటే చాలా వివరాలు తెలుస్తాయని గౌరవసభ్యులకు తమద్వారా మనవి చేసుకుంటున్నాను ఏ ప్రాజెక్టుకి ఎంతెంత నీరు యివ్వబడుతుందని నా ఉపశ్లాసము సందర్భంలో యిచ్చిన వివరాలే కాకుండా అసలు అలాట్ మెంటు ఏవిధంగా జరిగిందో వివరాలు దాంట్లో ఉన్నాయి. దానినికూడా చూసుకుంటే ఎక్కువ ప్రయోజనకరంగా ఉంటుందని తమద్వారా మనవి చేసుకుంటున్నాను ఈ సమస్యపై కొంత వాదోపవాదాలు జరగడం వారు యిచ్చినటువంటి కాగితాలయొక్క స్వరూపం అవన్నీ చూసు కున్న తరువాత, అధ్యక్షా, యివ్వాలి ఒక ప్రత్యేక విమర్శ ఏమంటే రాష్ట్రాల యొక్క విభజనవల్ల దేశంలో ఒక భాషా సంబంధమైన పిచ్చితనం వచ్చిందని భాషకు సంబంధమైన పిచ్చితనంతోపాటు నీళ్ళ తగాదాల పిచ్చితనం వచ్చిందని రాష్ట్రాలు సంకుచిత తత్వంతో తమతమ స్వప్రయోజనాలకోసం చూస్తున్నాయని నీటికోసం తగాదాలు ఆడుకుంటున్నారని పరోక్షంగా ప్రత్యక్షంగా కొంత విమర్శ దేశంలో జరుగుతూ ఉన్నది. దీనివిషయంకూడా తమరు చూసే ఉంటారు. తమకు తెలిసిన విషయమే. ఆంధ్ర చరిత్రను తమ దగ్గర మాబోటి వాళ్ళము చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తే అంజనేయునిముందు కుప్పిగంతులువేసి నట్లుగా వుంటుంది. ఆంధ్రచరిత్రకు, ఆంధ్ర జాతీయోద్యమానికి ఆంధ్రసర్వస్వము తోద్యమానికి నాయకత్వము వహించిన తాము అధ్యక్ష పీఠములో కూర్చొని వుండగా దానిని ఎక్కువగా పునశ్చరణ చేయవలసిన అవసరంలేదు ఆంధ్ర జాతికి సంబంధించినంత వరకు ఇటువంటి ఆశ్చర్యలు చాల సందర్భాలలో ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. జాతీయోద్యమ పితామహులు చాలమంది మన మధ్యన మీవలెనేవుండి నాయకత్వము వహించడానికి లేకుండా పోయారు. దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్యవంతులుగారు, దేశోద్ధారక కాళీనాథుని వాగే శ్వరరావుగారు, ఆంధ్రకేసరి ప్రకాశంవంతులుగారు, డా. పట్టాభి సీతారామయ్యగారు, మహర్షి బులుసు సాంబమూర్తిగారు, గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు, స్వామి సీతారామ్గారు మొదలైనవా రెంతోమంది పెద్దలు మనమధ్యన లేరు. వీరంతా ఆంధ్రరాష్ట్రానికి సంబంధించిన ఉద్యమము చేస్తూ వుంటే ఇది భారతదేశముయొక్క ఐక్యతను పాడుచేసే ఉద్యమము అని 40 సంవత్సరాల దీర్ఘకాలంపాటు ఈ ఉద్యమాన్ని అవహేళ్యము చేసినవారు దేశములో లేకపోలేదు. ఆంధ్రజాతి తీవ్రమైన విమర్శలకు గురిఅయింది.

ఈ ఉద్యమానికి నాయకత్వము వహించినవారిలో తమరుకూడ ఒక్కరుగా వున్నారు. అప్పుడు వచ్చిన విమర్శలను ఆంధ్రజాతి ఏ విధంగా అనుభవించిందో, ఏ విధముగా గుండెలపై చేయిచేసుకొని అణచిపెట్టుకొని వుందో తమకు తెలిసినదే మన ఉద్యమము పవిత్రమైనది కాబట్టి ఏ విమర్శలకు లొంగక కృత నిశ్చయముతో, దృఢసంకల్పముతో, వజ్రసంకల్పముతో ముందుకు ఎలా సాగుతూ నడిచిందో తమకు తెలిసినదే దాని తరువాత ఇంకా ఆంధ్రరాష్ట్రం రాలేదని పొట్టి శ్రీరాములుగారు ఆత్మాహుతి చేసుకొని రాష్ట్రాన్ని సంపాదించిపెట్టిన చరిత్ర మరచిపోలేము ఆ కన్నీటిని ఇసుకటికి ఆంధ్రజాతి తుడుచుకోలేదు భాషాప్రయుక్తరాష్ట్ర సిద్ధాంతం కోసము చేసిన మహాయజ్ఞాన్ని విమర్శించినవారు లేకపోలేదు. ఆ ఉద్యమముయొక్క ఫలితముగానే దేశస్వాతంత్ర్యానికి నష్టము కల్గకుండా మరింతబలము కలగచేసే విధముగా రాష్ట్రాన్ని సంపాదించుకొన్నాము ఆ విషయాన్ని ఈ సందర్భములో తెస్తున్నానంటే అది ఆసందర్భము కాదనుకొంటాను. ఎందుకంటే దాన్నికూడ అవహానము చేసినవారున్నారు అయినా ముందుకు రాష్ట్రాన్ని సంపాదించుకొన్నాము దేశములోవున్న అన్ని భాషలవారికి, అన్ని సంస్కృతుల వారికి, అన్ని సంస్కారాలుగల వారికి రాష్ట్రాలు లభించినవి. అలా లభించినప్పుడు ఆంధ్రజాతి తలఎత్తుకొని గతములో జరిగిన విమర్శలను గుర్తుకు తెచ్చుకొని మేము చేసిన ఉద్యమము ఇవాళ ఫలించింది బీజము వృక్షమయింది ఆ వృక్షము పుష్పించి, ఫలించింది అని ఆంధ్రజాతి ఆనందించింది. సగర్వముగా తల ఎత్తుకొన్నది. ఆ మహావృక్షానికి నీరుపోసి పెంచిన మహావేత్తలు అనేకమంది లేకపోయినా, తాము కళ్లారా దానిని చూడగలిగాము. తాము చాల సౌభాగ్యవంతులని చెప్పుతాము. భాగ్యశాలురని చెప్పుతాము. నిన్న మొన్నటి దాకా మహారాష్ట్రీలు రాష్ట్రాన్ని సంపాదించుకోలేకపోతే మనకు రాష్ట్రము వచ్చిందికదా, మన కెందుకులే అని ఆంధ్రజాతి సంకుచిత భావముతో కూర్చోలేదు. తన రాష్ట్రముకోసము ఎలా పోరాడిందో అదేవిధముగా వివిధభాషల వారికోసము పోట్లాడింది మన ప్రతినిధులు పార్లమెంటులోను, A. I. C. C. లోను, ఇతరచోట్లకూడ మహారాష్ట్రమునకు వేరేరాష్ట్రము ఇవ్వకపోవడం న్యాయము కాదని పోరాడింది. మనలాగే అది ఒక జాతి, వారికి ఒకభాష, చరిత్రవుంది. ఆ జాతికి రాష్ట్రము కావాలని కోరిన కోరికలో న్యాయము వుంది అని మనము పోరాడిన విషయమంతా మహారాష్ట్రీలు మరచిపోతున్నారు. మన రాష్ట్రములోనే ధాన్యము పండాలి, ఘనము ఘాత్రమే బాగుపడాలి అనే సిద్ధాంతముతో ఆంధ్రజాతిలేదు. భాషారాష్ట్రీలు వచ్చిన తరువాత

భారతదేశముయొక్క ఐక్యతను కాపాడడానికి ఆంధ్రులు ముందడుగు వేస్తారనే భావాన్ని సుస్థిరం చేయగలిగాము

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు వచ్చిన తరువాత భారతదేశముయొక్క ఐక్యత మరింత బలపడింది. దానికి కారకులం మనము అయ్యాము భారతదేశములో ఎక్కడ ఏమూల కరువు కాటకాలు వచ్చినా ఆంధ్రదేశమునుంచి ధాన్యాలను పంపించడానికి వెనుకాడము ఏ రాజకీయపక్షముకూడ పంపించడానికి వీలులేదనే భావము తెలియపరచలేదు. రీ లక్షల టన్నుల మిగులు ధాన్యాలను ఇతర రాష్ట్రాలకు పంపిస్తున్నాము. మహారాష్ట్రానికి, మైసూరుకు, కేరళకు పంపించడానికి ఏమీ సందేహించలేదు. కాని ఈ నడిజలాల ప్రవాహము మన వైపుకు వుంది. మనకు ఇక్కడ పండించే భూమివుంది నీరు ప్రవహించడానికి అనువైన భూమి వుంది వారు లెక్కలు చెబుతూ “మాకుకూడ చాల భూమి పండించడానికి వుంది” అని చెప్పారు. భూమివుంటే వుండవచ్చు. నీరు ఎక్కడానికి వీలయిన భూమి వుండాలి. మనము నదికి క్రిందిభాగములో వుండడము, నీరు ప్రవహించడానికి సమతలమైన భూమివుండడము, చక్కగా వ్యవసాయము చేసే రైతాంగము వుండడము వగయిరా కారణాలవల్ల మనము ఈ ధాన్యాలను పండించ గలుగుతున్నాము. నాగార్జునసాగర్ రెండవదశ పూర్తి అయిన తరువాత ఇంకా లక్షలకొలది ధాన్యాలను పండించడానికి అవకాశముంటుంది. వాటిని ఇతర రాష్ట్రాలవారికి ఇవ్వడానికి సిద్ధముగా వున్నాము. ఒకచోట ధాన్యాలను పండించవచ్చు. ఒకచోట ప్రత్యేకముగా పండ్లనుపండించవచ్చు. ఒకచోట industries develop కావచ్చు. మరోచోట electricity produce చేయడానికి కావలసిన అవకాశాలుండవచ్చు. ఇవాళ బొంబాయి రాష్ట్రములో వున్న industries మన రాష్ట్రములో వున్నవా? ఆ పరిశ్రమలలో మనరాష్ట్రము ఏవిధమైన ప్రేమతో చూడబడుతుందో అందరికీ తెలుసును. మనకు అవి రాకుండా పోతున్నపుడు మనము కన్నీళ్లు పెట్టడము లేదే. ఇంకో రాష్ట్రము అభివృద్ధి చెందుతూవుంటే మనము సంతోషిస్తున్నామే. అట్లా మనకు కూడ కావాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. అక్కడ బట్ట తయారు అవుతూంటే అది మాకు వస్తుంది. మనము అక్కడకు ధాన్యాన్ని పంపించవచ్చునని అనుకుంటున్నామే! ఆంధ్రులు సంకుచిత దృష్టితో ఈ నీటి తగాదాలలో వున్నారనే భావాన్ని ప్రచారము చేస్తున్నమాటకు సమాధానముగా చెప్పడంకోసం మనవి చేశాను. దాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొంటే మనము బాగుపడడమేకాదు మన ప్రక్కవారుకూడా బాగుపడాలి. వారుకూడ వ్యవసాయకముగా అభివృద్ధి చెందాలి అని కోరుకుంటున్నాము. ఒక రాష్ట్రానికి మరొక రాష్ట్రానికి

సంబంధించిన వ్యవహారములో వారిని ఒక శత్రువుగా భావించి చేసే వుద్దేశము ఏ మాత్రము లేదు. పైగా ఈ ఒడంబడిక నేను చేసినదికాదు ఆంధ్రలో చేసుకొన్నదికాదు తాము ఇవాళ ఎక్కడ కూర్చోని చేసినదికాదు. శ్రీ సంజీవరెడ్డి గాని, శ్రీ సంజీవయ్యగాని వెళ్ళి పోరాడిన విషయముకాదు అవిభక్త మద్రాసు రాష్ట్రములో P.W.D. మంత్రిగావున్న భక్తవత్సలంగారు కూర్చోని పరిశీలనలు చేశారు అదికూడ రాజకీయమైన నిర్ణయముకాదు. డా॥ భోస్లా ఇచ్చిన అనేక సలహాలపైన, ఇంకా ఇతర ఇంజనీర్లు ఇచ్చిన సలహాలపైన అది ఆధారపడి వుంది. అప్పుడు ఆంధ్రరాష్ట్రము వస్తుందన్న ఆశ మనకు లేదు

అప్పటికి రాష్ట్రంవస్తుందనే ఆశలేదు కావాలనే కోర్కెవుంది ఉద్యమం వుంది. దానికి కావలసిన పెద్దప్రవాహం వుంది కాని వస్తుంది ఫలానారోజున అని చెప్పలేకుండా వున్నాము 1952 ఎన్నికలకు వెళ్ళేటప్పటికికూడా ఆంధ్ర రాష్ట్రం వస్తోందని నామట్టుకునాకు తెలియదు. రావాలనే కాంక్షవుండటం వేరు. వస్తుందనే ఖచ్చితమైన నిర్ణయం ఎదురుగా కనపడటం వేరు అప్పటికి ఏమీలేనప్పుడు 1951 లో ఈ ఒప్పందంకోసం కూర్చున్నప్పుడు ఆంధ్రులుమాత్రం పోరాడారని చెప్పడానికి వీలులేదు. అదృష్టవశాత్తూ దేశానికంతకూ సంబంధించిన కృష్ణా గోదావరి నదులు మనదేశంలో వున్నాయి ఆనీటికొరకు ఏ ప్రాంతంలో ప్రాజెక్టు కట్టటానికి అవకాశం వున్నది? ఆ ప్రాజెక్టు కట్టినందు వల్ల నీటిని ఎక్కడికి తరలించవచ్చును? వాటివల్ల ప్రయోజనం ఎక్కడ ఎక్కువగా వుంటుంది? అనే విషయాన్ని నిపుణులు, పెద్ద విజ్ఞానం కలిగిన వ్యక్తులు, రాజకీయాలకు సంబంధం లేనివారు చేసిన పరిశీలన ఫలితంగా వచ్చిన సలహాలను తీసికొని చేసిన నిర్ణయంకాని ఆంధ్రులు, మహారాష్ట్రులు కూర్చుని చేసుకొన్ననిర్ణయంకాదు. ఇవాళ బొంబాయివారు సరైన వ్యాయం కలుగలేదని చెబుతున్నారు. వాస్తవంగాచూస్తే కార్యదర్శిగా వుండినవారు, చీఫ్ ఇంజనీర్ గా వుండినవారు, మంత్రిగా వుండినవారు మహారాష్ట్రలే. అందువల్ల మహారాష్ట్రులు తమకోసం పోట్లాడలేదని చెప్పటం వ్యాయంకాదు. ఆవాడు మైసూరుకు K. C. Reddy గారు ముఖ్యమంత్రిగా వుండి దానిలో పాల్గొనటమే కాకుండా ఇంకోమాటకూడా చెప్పారు. 'మరల ఎప్పుడైతే వా తిరిగి దీనినిగురించి ఆలోచించవలసి వచ్చినప్పుడు మాకు. మద్రాసుకు జరిగిన పంపిణీని దృష్టిలో పెట్టుకోండి' అని దానిలో మినిట్ చేశారు. అంటే వారు దానికి ఒప్పుకున్నారన్నమాట. కాని ఇప్పుడు ఒప్పుకోలేదంటున్నారు. ఈవాడు మైసూరులో కొత్తగా కలిసిన భాగం ఎక్కడో ఆకాశంనుండి ఊడివడిన భాగం కాదు. అది ఒక రాష్ట్రంలోని భాగమే. మైదరాబాదులో కొంతభాగం, మధ్య

ప్రదేశ్ లో కొంతభాగం వుండవచ్చు. ఆభాగంలోనివారు పోరాడలేదని చెప్పటం న్యాయమైనవిషయంకాదు. ఆయా రాష్ట్రప్రభుత్వములు తమ అధీనంక్రింద, తమయాజమాన్యంక్రింద వున్న భూభాగాలకోసం, వారియొక్క సంపదకోసం, వారియొక్క నీటిసౌకర్యంకోసం పోరాడాయని మర్యాదకోసమైనా ఒప్పుకోవాలి. పాతప్రభుత్వం చేసినదానిని నేను ఒప్పుకోను అని చెప్పితే అది ప్రపంచంలో సాధ్యమయ్యే విషయంకాదు ఇక్కడ ఒకమాటచెప్పటం సందర్భాచితం అనుకొంటాను. నిన్నగాక మొన్ననే మన ప్రధానమంత్రి శ్రీ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ నదీజలాల విషయమై భారతదేశం తరపున పాకిస్థాన్ తో ఒక ఒప్పందం చేసుకొని వచ్చారు. దానినికూడ విమర్శించేవారు భారతదేశంలోవుండవచ్చు. అంతమాత్రం చేత ఆ ఒప్పందం చెల్లదని, పదిసంవత్సరాల తరువాత వచ్చేవారు దానిని నేను ఒప్పుకోను అని చెప్పినంతమాత్రాన త్రోసివేయటానికి వీల్లేదు. భారతదేశంలో కాని, యింకోదేశంలో కాని, ప్రపంచంలో ఏ దేశంలో కాని ఏ సంఘర్షణ వచ్చినా, ఏ సమస్య వచ్చినా దానిగురించి ఏ ప్రతినిధి చెప్పినమాటకైనా విలువ వుంటుంది. సభ్యత, నాగరికత గల ఈ ప్రపంచంలో అది కాదనటానికి వీలులేని విషయం. దానిని వదులుకొంటాము, వ్యతిరేకిస్తాము అని చెప్పటం న్యాయం కాదు. అనాడు చేసిన ఒప్పందాలు ఇంతకుముందు చదివిన భాగంలో స్పష్టంగా వున్నాయి. సెప్టెంబరులో జరిగిన కాన్ఫరెన్స్ కు వెళ్ళి అనుభవంగల మన ఇంజనీర్లు వెళ్ళి, మైనర్ ఎడ్జస్ట్ మెంట్స్ వుంటే వాటిని చేసుకొందాము. రాష్ట్రాల పునర్విభజనవల్ల మనలోని కొన్ని ప్రాంతాలు వారి ప్రాంతంలోనికి, వారిలోని కొన్ని భాగాలు మన ప్రాంతంలోకి వచ్చి వుండవచ్చు అయినా వాటికి ఒక చుక్కకూడా నీటిని ఇవ్వము అనే సంకుచితభావంలో మనము లేము. అందుచేత మైనర్ ఎడ్జస్ట్ మెంట్స్ వుంటే చేసుకోవటానికి మాకేమీ అభ్యంతరం లేదు అని మనం చెప్పాము. ఆ విషయంలో కేంద్రం వై లెస్ట్ గా వుండటమే నాకు ఆశ్చర్యంగా వుంది. ఆ మౌనాన్ని వారు విడిచిపెట్టవలసి వుంది. న్యాయం జరుగుతుందనే నమ్మకం నాకు వుంది. వారు స్పష్టంగా States అన్నింటిని పిలుస్తున్నాము, కావలసిన చిన్నచిన్న సర్దుబాట్లకోసమే రమ్మనమని చెప్పారు, అదే ఎజండాలో వుంది. దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొనే ఘన ఇంజనీర్లు రికార్డులు తీసికొనివెళ్ళారు. మంత్రిగూడా వెడితే మంచిదనే సలహా రావటంవల్ల నేనుకూడా వెళ్ళాను. కాని ఆ కాన్ఫరెన్స్ లో ప్రత్యేకంగా మొదటికే మోసం తలపెట్టటానికి ప్రయత్నించారని మాకు తెలియదు. అక్కడకు వెళ్ళినపిదప వారు ఎన్నో కాగితాలతో రావటం, ముఖ్యమంత్రులు రావటం, ఇతరమంత్రులు రావటం, చీఫ్ ఇంజనీర్ రావటం, డిపార్టుమెంటు రావటం చూచాకగాని వీరు కొన్ని వెలుగుగా ఈ వ్యవహారంలో వున్నారని మాకు

తెలియలేదు. అక్కడ బొంతాయి ముఖ్యమంత్రిగారితో పోచంపాడు ప్రసక్తి రావడం, దానికి సంబంధించిన కొన్ని విషయాలు నాకు పూర్వం మంత్రిగా వున్న జె. వి. నరసింగరావుగారు వారితో మాట్లాడిటం, దానిపై ఇంచుమించు రాజీకీవచ్చే సూచన కన్పించటం, ఆ చర్చలు అప్పుడు పూర్తికాలేదు కనుక నన్ను రమ్మనమని ఆహ్వానించటం జరిగింది. అప్పుడు నేను వెళ్ళి దేశం యొక్క అభివృద్ధికోసం ఆ మీడియమ్ ప్రాజెక్టును ఆవటం మంచిదికాదని చెప్పటం జరిగింది. అప్పుడు వెంకట కృష్ణయ్యర్ గారు కూడ వచ్చారు వారంతావిని మా కభ్యంతరంలేదు, మీరు వెళ్ళండి, మేమొక సూచనలెం డింగ్ ఇంజనీరును పంపిస్తున్నాము, మాకు కొన్ని సందేహాలు వున్నాయి, కనుక వారు కొన్ని కాగితాలు చూసుకొని వస్తారు, తరువాత మీకు ఉత్తరం వ్రాస్తాము, అని నమ్మకం కల్గించి నన్ను పంపారు. నేను వచ్చేటప్పుడే ఒక statement తయారుచేసి అది వారికి చూపించి, ఇది నేను అక్కడకు వెళ్ళిన పిదప issue చేస్తున్నానని చెప్పి oral గా వారి అనుమతి పొంది ఇక్కడకు వచ్చాక issue చేశాను దానికి వారినుండి reply రాలేదు. ఒకవేళ వ్యతిరేకంగా వచ్చినా కేంద్రంతో చెప్పుకోటానికి వీలుండేది. కాని వారు పరిధిమైన చర్య తీసుకోలేదు. అసలు నేనే కాన్ఫరెన్సుకు జరివిద్యుత్ సంఘానికి కాగితాలు పంపటానికి వీలుంటుందా అని అడగటానికి వెళ్ళాను, కాని మొదటికే మోసం వచ్చింది. అన్యాయం చేసింది వారు. చేసిన ఒప్పందాన్ని తిరిగి తోడా లని కోరింది వారు. మొదటికే మోసం తేవాలనుకొన్నది వారు. దానిపై “మీరు చేసింది న్యాయంకాదు. దానిని ఆంధ్రజాతి ఒప్పుకోదు, మీరు చేసిన నిర్ణయం తప్పు. దానిని మేము ఒప్పుకోము” అని మేము చెబితే మనం ఏదో గోల చేస్తున్నట్లు మనం ఏదో సంకుచిత భావంలో వున్నట్లు వారు తెల్పు తున్నారు. కొన్ని పత్రికలు సంపాదకీయాలు వ్రాయటమే కాక సీరీస్ ఆఫ్ ఆర్టికల్స్ వ్రాస్తున్నాయి. అప్పుడు మా చీఫ్ ఇంజనీర్ రాలేదనో, ఆరోజు మా వాదన సరిగా లేదనో వితండవాదనలు దేశంలో వస్తున్నాయి. ఈ విషయానికి సంబంధించే మహారాష్ట్రలు ఒక తీర్మానం చేశారు. మైసూరువారు చేశారు. మన శాసనసభముందుకూడ వున్న పరిస్థితులన్నీ చెట్టటం, సభయొక్క అభిప్రాయం ప్రకారం నడచుకోవటం, ప్రజాస్వామ్య సూత్రాల ప్రకారం చేయవలసిన పని ఏదో అది ఇక్కడ తేల్చుకోవటం తప్ప ప్రత్యేకంగా ఏవో కేసులు వేయవలసిన అవసరంలేదు.

ఇది ఎలా ఉన్నదంటే, దానికోక ఉపమానం చెప్పుకాను. అధ్యక్షా, మీరు న్యాయశాస్త్రములో పండితులు, కోవిదులు, కాని మాజీబీవాళ్ళకు అటు

వంటిది తెలియదు. న్యాయశాస్త్రము నాకు తెలియదు. ఇది ఎలా ఉన్నదంటే, నా యింటికి నేను వచ్చి occupy చేసుకొన్నప్పుడు, నా స్వంత యిల్లు, నేను కట్టుకొన్నది, అటువంటి నా యింటిని నేను occupy చేసుకొన్నప్పుడు, నా యింటిపైకి దెబ్బలాడుటకు వచ్చిన తరువాత, నేను అక్కడ మళ్ళీ కర్ర తీసుకొని నీవు రావడానికి వల్ల కాదు నా ఇంటికని నేను నిలుచుంటే, నీకు నాకు తగాదా ఎందుకులే, ఇంకొక పెద్దమనిషిని అడుగుదాము, నీవు బయటికి రా, ఇల్లు ఎవరిదో తరువాత తేల్చుకొందాము, ముందు బయటికిరా అని అడిగి నట్లున్నది వీళ్ళవ్యవహారం ఆనాడు, వొమ్మిదివళ్ళనాడు చేసుకొన్న ఒప్పందము ఇప్పుడు అకస్మాత్తుగా వచ్చేసి ఒప్పుకోము అనడం న్యాయంకాదని అంటున్నాను. ఒకవేళ కేంద్రప్రభుత్వమే, ఒకమాట అంటారనుకొంటే, ఆ పదాన్ని loose గా వాడుతున్నారు. చాలామంది చాలావిధాలుగా వాడుతున్నారు కొంతమంది arbitration అని అంటారు. కొంతమంది adjudication అని అంటారు. మరికొంతమంది పెద్దమనుష్యుల ఒప్పందమని అంటున్నారు కొంతమంది Tribunal అని అంటున్నారు. మొన్న బొంబాయి Chief Minister గారు Tribunal అనేమాట వాడినట్లు, arbitration అన్నట్లు నాకుజ్ఞాపకము. ఏమైనప్పటికిని నేను చెప్పేది ఒకేమాట. ఇది న్యాయం కాదంటున్నాను ఒప్పందం ప్రకారం, 25 ఏళ్లు దాటిపోయిన తరువాత, ఆనాటి పరిస్థితులనుబట్టి ఆనాటి ప్రభుత్వాలు ఆలోచించుకొని దానియొక్క మంచిచెడ్డలను దృష్టిలోపెట్టుకొని ఆనాడు పునఃపరిశీలన చేసుకోమనండి. లేకపోతే ఈవేళ మళ్ళీ ఇంకొక ఒప్పందము చేసుకొన్నారు అనుకోండి. మళ్ళీ ఇంకొక సంవత్సరం అయిన తరువాత దీనిని నేనుఒప్పుకోను అని చెప్పవచ్చు. దానికి ఇంకెవరోవచ్చి ఏవో కారణాలు చెప్పవచ్చు. ఇప్పుడున్న కారణాలు ఆనాడు ఉండకపోవచ్చు. ప్రతిదానికి ఇటువంటి విషయాన్ని argue చేసేవాళ్ళు ఉంటారు. దీన్ని మళ్ళీ దెబ్బలాడుటకు తెచ్చుకోవచ్చు; రెచ్చగొట్టవచ్చు. దానిని మేము ఈవేళ ఒప్పుకోవడంలేదని ఆవేళ చెప్పవచ్చు. ఈవిధంగా అయితే, ఇంక దానికి అంతు అంటూ ఎక్కడ ఉంటుంది? ప్రపంచములో ఏదైనా ఒకమాట అనుకొన్న తరువాత, ఒక నిర్ణయం అయిన తరువాత, దానిని మరల తిరుగతోడాలనడం సభ్యత కాదు; నాగరికత కాదు, విజ్ఞానం అంతకుముందే కాదు, ప్రజాస్వామ్యం అంతకుముందే కాదు. కనుక తిరుగదోడాలని చేసేటటువంటిది న్యాయం కాదని ఆంధ్రప్రభుత్వం భావిస్తున్నది. మన అదృష్ట మేమిటంటే, ఈ సమస్యపైన మనలో ఎవరికీ ఎటువంటి అభిప్రాయభేదాలు లేకుండా ఉన్నది. దీనిని మనం సుస్పష్టంగా కేంద్రప్రభుత్వానికి తెలియపరచవలసి యుంటుంది. తెలియపరచినాము, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసనసభ కూడా తమ అభిప్రాయాన్ని తెలియచేయాలనే ఉద్దేశంతోటి

ఈ తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడుతున్నాను. దీనిపైన చర్చలు నాగించాలని, ఈ సభ తమయొక్క అధ్యక్షత క్రింద సముచితమైన నిర్ణయాన్ని తీసుకుంటుందని ఆశిస్తున్నాము. అనేక మైనటువంటి క్లిష్టసమస్యలలో ఏవిధంగా ఆంధ్ర జాతి అనేకవిషయాలలో పురోగమించి, సమస్యలను పరిష్కరించుకొంటూ వచ్చిందో ఈ సమస్యలో కూడా న్యాయమైనటువంటి తమ హక్కును కాపాడుకోడానికి ఆంధ్రజాతి వెనుకంజవేయదు అనేటటువంటి సంపూర్ణమైన నమ్మకముతోటి, విశ్వాసంతోటి దీనిలో జయము ఆకాంక్షిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : దీనిపైన చర్చ మూడు రోజులు. ఈవేళ, రేపు, ఎల్లుండి అని అనుకొన్నాను. ఇంకా ఈ కాలము తగ్గిస్తే నాకేమి ఆశ్చర్యాలేదు అది మాట్లాడేవారినిబట్టి ఉంటుంది. కాని మాట్లాడేవారు దీంట్లో ఉన్న అన్ని విషయాలు గురించి బాగా చదువుకొని ఆలోచించి మాట్లాడడం మంచిది. “వట్టి ఆవేశాలతో లాభంలేదు”

శ్రీ పి. సుందరయ్య : అవసరమైతే, రేపు, ఎల్లుండి మధ్యాహ్నం కూడా కూర్చోవచ్చు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : అది మాట్లాడే వారినిబట్టి ఉంటుంది. కనుక చక్కగా; సౌమ్యంగా, ఏకగ్రీవంగా, ఏవిధమైనటువంటి భేదాభిప్రాయాలు లేనటువంటిది, పొల్లు, కామాలలో కూడా భేదాభిప్రాయం లేనటువంటిది ఈ సమస్య గనుక, మన ఆంధ్రజాతికి గౌరవకరంగా ఈ చర్చను సాగిస్తారని భావిస్తూ, ఇప్పుడు మన Leader of the Opposition గారిని బాగా తమ ఆవేదనను ఆంధ్ర జాతి తరపున తెలుపవలసిందని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. రామచంద్రరావు (ఆపివ్ వగర్) : ఒక చిన్న clarification. ఆంధ్రజాతి అనేమాట ఉపయోగించినప్పుడు జాతి అంటే...

Mr. Speaker: Please sit down. Please don't bring in any such thing. I ask you to sit down. Will you please sit down. ఇప్పుడు ఆ definitions అక్కరలేదు. We are in a solemn occasion and a serious occasion. Let everybody be more serious that we are losing the rights of our people, Andhra people.

(Deputy Speaker in the Chair)

*శ్రీ పి. సుందరయ్య (గవ్వవరం) : అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం తరపున ప్రతిపాదించినటువంటి ఈ తీర్మానాన్ని నేను పూర్తిగా బలవరుస్తున్నాను. ఈ సమస్యగురించి భారతదేశంలో మూడు రాష్ట్రాలలోని శాసనసభలలో చర్చించ

వలసిన అవసరం రావడం కొంతవిచారకరము. ఈ విషయంలో సరే అధికారంలో ఉన్నటువంటి కాంగ్రెసు ప్రభుత్వంలో, కాంగ్రెసుపార్టీలో భేదాభిప్రాయాలు ఉన్నవి. అదేవిధంగా కమ్యూనిస్టు పార్టీ మధ్యనకూడా వేరువేరు అభిప్రాయాలు వ్యక్తంచేయడం జరిగింది అయితే మనం భారతదేశం యొక్క ఐక్యత దృష్ట్యా, ఈ మూడురాష్ట్రాల ప్రజలయొక్క అవసరాలదృష్ట్యా ఈ సమస్యను పరిష్కరించుకోవలసి యుంటుంది. అందుచేతను పార్టీలో భేదాభిప్రాయాలు ఉండవచ్చు ఈ విషయం ఇదివరకే ఇతర రాష్ట్ర శాసనసభలలో వచ్చింది తమప్రజలకు సంపూర్ణమైన న్యాయం జరగాలనే ఆదుర్దాకొద్దీ ఆ శాసనసభలలో ఇదివరకే ఈ చర్చ ఆరంభమైంది మైసూరు శాసనసభలో చర్చ ఈరకంగా రాకుండా ఉన్నది దానితరువాత, ఈ మంత్రులు, ఇంజనీర్లు అంతా కూడాను సెప్టెంబరు నెలాఖరున ఈ నీటివంపకం గురించి ఢిల్లీకి వెళ్ళినప్పుడు ఈ రీతిగా ఆ రెండురాష్ట్రాలు కూడా పట్టుబట్టిఉంటే మనమూ దీన్నిగురించి చర్చించాలి అనుకొన్నట్లయితే ఇంకా ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉండేది కాని ఏ కారణంతో నై నాసరే, ఈ చర్చ ఇప్పుడు ఆరంభమవుతున్నది అందుచేత ఈ చర్చలలో ఉన్నప్పుడు ఒకరినొకరు convince చేసుకొనే దానికొరకు ఈ రీతిగా 1951 ఒడంబడిక ప్రకారం ఆంధ్రప్రదేశ్ కు వచ్చినటువంటి హక్కు, ఇది న్యాయమైన హక్కుగాని, ఏ మాత్రం కూడా అదనంగా వచ్చినటువంటి హక్కు కాదు, కనుక దీనిని తిరగదోడినట్లయితే ఒక్క ఆంధ్రరాష్ట్రానికే కాదు, మహారాష్ట్ర, మైసూరు రాష్ట్రాలకు దానితోపాటు భారతదేశానికి నష్టం సంభవిస్తుందనే విషయాన్ని మనము అన్ని పార్టీలవారము కలిసి, ఆ రెండు రాష్ట్రాలలోని అన్ని పార్టీలవారికి నచ్చచెప్పేకోసం మనం ఈ చర్చ మొదలుపెట్టి చేస్తున్నాముగాని ఒకరినొకరు సవాలు చేసుకోడానికి కాదు మన ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంగాని, ఆంధ్రదేశంలోని వివిధ రాజకీయ పార్టీలు గాని ఆరకం సవాలుక్రింద ఈ చర్చ తీసుకొనడంలేదు. 1951 ఒడంబడిక న్యాయమైన ఒడంబడిక. మొత్తం భారతదేశంయొక్క దృష్ట్యా చూచినా, వివిధ రాష్ట్రాలదృష్ట్యా చూచినా కూడా, ఇది న్యాయమైన ఒడంబడికే. దీనిని ఈరోజు మార్చడానికి ప్రయత్నం చేయడంవలన అసలు సమస్య పరిష్కారం కాకుండా లేనిపోని క్రొత్తసమస్యలను తెచ్చిపెట్టుకోవడం అవుతుంది అనేది మనం చూడవలసియుంటుంది. ఇప్పుడు మహారాష్ట్రము, అదేరీతిగా మైసూరు రాష్ట్రము ఒకవాదన తీసుకొని వస్తున్నారు. 1951 లో సమావేశము, అది కేవలం మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఏ ఏ ప్రాజెక్టులు చేర్చి వెనువెంటనే ఆహారసమస్యను పరిష్కరించేదానికి, అధికాహారోత్పత్తి త్వరగా ఉపయోగ పడేదానికి ఏర్పడినటువంటి సమావేశం అది, కాని ఆ సమావేశంలో పంచవర్ష

ప్రణాళికలో చర్చించవలసిన ప్రాజెక్టులకు సంబంధించే కాకుండా, మొత్తం కృష్ణా, గోదావరి నీటికి సంబంధించి, ఆ నీటిని విభజించడం కూడా జరిగింది, మేము అక్కడికి వెళ్ళి ఏదో ఒక రెండు చిన్న ప్రాజెక్టులు, రెండు మధ్యతరగతి ప్రాజెక్టులు ఈ 5 ఏళ్లలో, 10 ఏళ్లలో చేసుకొంటే, మిగిలిన నీటిపంపకం ఎప్పుడో తరువాత ఆలోచించుకోవచ్చు అనే ఉద్దేశంతో వెళ్ళాము, కాని, అక్కడకు వెళ్ళిన రెండుమూడు రోజులలోనే కృష్ణా-గోదావరి పీఠన్నింటిని గురించి final గా పంపకాలు అయిపోయినాయి, అట్లా తొందరగా జరిగింది ఆ ఒడంబడిక సరియైన ప్రయత్నాలు చేసుకోకుండా, సమగ్రమైనటువంటి data లేకుండా అది చేశారు, అనేటటువంటి వాదన వారు తెస్తున్నారు.

ఇది న్యాయమైన వాదనకాదు ఆరోజున ఉన్న మైసూరు ప్రభుత్వములో, బొంబాయి ప్రభుత్వములో, హైదరాబాదు ప్రభుత్వములో, మద్రాసు ప్రభుత్వములో ఉండిన వారంతా ఏమీ తెలియని అమాయకులుగా అక్కడకు వచ్చి ఎవరో ఢిల్లీలో ఉన్న వారు చెబితే క్రింద సంతకాలు చేశారని చెప్పడం గౌరవ ప్రదమైనది కాదు వాస్తవంగా జరిగినది ఏమిటి? 1951 లో జరిగిన చర్చలు, ఎజండా కాగితాలు చూస్తే తెలుస్తుంది అప్పుడు బొంబాయి ప్రభుత్వం 15 ఏళ్ళ ప్రణాళికలతో వచ్చింది, హైదరాబాదు ప్రభుత్వం 15 ఏళ్ళ ప్రణాళికతో వచ్చింది, మద్రాసు ప్రభుత్వం తీసుకువచ్చిన ప్రాజెక్టులూ అవి కట్టుబడు 25 ఏళ్ళకు తక్కువపట్టదు. రెండుమూడు ఏళ్ళలో పూర్తిచేసే ప్రాజెక్టులు ఎవరికిలేవు మైసూరు ప్రభుత్వంకూడ అచేరితిగా తుంగభద్ర జేసన్ కు సంబంధించి ప్రాజెక్టు తీసుకువచ్చింది. మంత్రిగారు యిచ్చిన ప్లేటుమెంటులో చూస్తే 1951వ సంవత్సరంలో జరిగిన సమావేశంలో ఏప్రప్రాజెక్టు అప్పటి బొంబాయి ప్రభుత్వం, హైదరాబాదు ప్రభుత్వం, మైసూరు ప్రభుత్వపు ఎజెండాలో చేర్చారో అంతకుమించి కొత్త ప్రాజెక్టు అదనంగా యీరోజున చేర్చి నిర్మిస్తారన్నది తక్కువ. 1951 లో వాటిని విస్తృతం చేసుకొంటామని ఎక్కువనీరు అడుగుతున్నారు గాని కొత్తగా ఎక్కువనీటిని ఉపయోగించే ప్రాజెక్టు 1960 సెప్టెంబరులో వారేమీ చూపించుటలేదు. 1951 లో వారు సూచించిన ప్రణాళికలకే అప్పుడు అడిగిన నీటికన్నా యిప్పుడు ఎక్కువవాటా అడుగుతున్నారు. ఆ ఒడంబడిక తొందరపడి చేసిందికాదు. అలాటి మైసూరు, బొంబాయి, హైదరాబాదు ప్రభుత్వాలు వారిదృష్టిలో ఎన్ని ప్రాజెక్టు సాధ్యమో అవన్నీ తీసుకొని చర్చించారు. ఇదివరకే ప్రాజెక్టు కట్టి నీటిని ఉపయోగిస్తున్నవిపోను, కొత్తగా కడుతున్నవి వదిలేసి చూస్తే కృష్ణాలో 1 వెయ్యి శ.కో. ఘ. అ. ఏ నీరు పంచుటకు ఉన్నది. అన్ని ప్రభుత్వాలు కోరిన నీరు

2 వేల శ. కో. ఘ. అ. లు అంటే కోరిన ప్రాజెక్టు అన్నింటికీ యిస్తే 2 వేల శ. కో. ఘ. అ. లు నీరు కావాలి కాని ఉన్నదిమాత్రం 1 వెయ్యి శ. కో. ఘ. అ. లు కాబట్టి వివిధరాష్ట్రాలు అడుగుతున్న ప్రాజెక్టుల దృష్టిలో పెట్టుకొని చెరిసగం పంచారు. అందుచేత ఆరోజున తెలియకుండా కొన్ని ప్రాజెక్టుల పెట్టామని తమకు అన్యాయం జరిగిందని చెప్పట వాస్తవంకాదు, న్యాయం కాదు. కాని ఇప్పుడు అంతకంటె ఎక్కువ యివ్వమని అడగవచ్చును, సంప్రదింపులు చేసుకోవచ్చును. అయితే అది ఒకహక్కు రీతిగా తమకు అన్యాయం జరిగిందని, తిరిగి ఒడంబడిక రద్దుచేయాలని అడగటం న్యాయంకాదు “ఒడంబడిక వప్పుకొన్నాము, న్యాయముగా ఉన్నది, ఆరోజున చెప్పిన ప్రాజెక్టు కట్టబోతున్నాము, మా అవసరాలదృష్ట్యా మీరు నష్టపడి అయినా కొంతనీరు యివ్వండి” అని అడగటంలేదు. అట్లా అడగకుండా “ఆ ఒడంబడిక అన్యాయమైనది, మమ్మలను మసిపూసి మారేడుకాయ చేసి సంతకం పెట్టించారు” అని అనడం భారతదేశం ఐక్యత దృష్ట్యాచూస్తే ఏ విధంగానూ న్యాయంకాదు వారు ఇప్పుడు అదనంగా ఎంత కోరుతున్నారో మంత్రిగారు చెప్పారు. వారి రాష్ట్రంలో ఎక్కువ జనాభా ఉన్నదని, ఎక్కువ కరువు ప్రదేశం ఉన్నదని, వారి రాష్ట్రంలో పడిన వర్షపు నీరు మనం ఉపయోగించుకొంటున్నామని, వారికి దాదాపు కళ్లుమూసికొద్దిగా నీటిని యిస్తున్నట్లు వాతావరణం సృష్టిస్తున్నారు. న్యాయం దృష్ట్యా మొత్తం నీటిలో మనకు ఎక్కువవచ్చింది కాని వారికి ఏమీ యివ్వకుండా తోసి వేయలేదు. వారికికూడ ఇచ్చారు. మహారాష్ట్రంలో అదివరకు వారు ఉపయోగిస్తున్న నీరు, 1951లో వారు నిర్మించుకొంటామని చెప్పిన ప్రాజెక్టు భవిష్యత్తులో సూచించిన ప్రాజెక్టు అన్నిటికీ కలిపి 288 శ. కో. ఘ. అడుగుల నీరు ఇచ్చారు. దాదాపు మొత్తం 33 శ. కో. ఘ. అడుగుల నీరు యిచ్చారనుకోండి. అదేరకంగా యిప్పుడు ఉన్న మైసూరుకు 475 శ. కో. ఘ. అడుగుల నీరు, అనగా 500 వరకు ఇచ్చారనుకోండి. ఆంధ్రకు 1000 శ. కో. ఘ. అడుగుల నీరు ఇచ్చారు. కృష్ణాలో మొత్తం 1750 శ. కో. ఘ. అడుగుల నీరు ఉంటే యీవిధంగా పంచడం జరిగింది. అదనంగా పెద్ద ప్రవాహాలువస్తే ఆ నీటిని పంచుకొనుటను దామాషా పెట్టారు. మొత్తం ఆంధ్రకు 1000. ఆరెండు రాష్ట్రాలకు 800 శ. కో. ఘ. అడుగుల నీరు యివ్వడం జరిగింది. మనకు జనాభా తక్కువ అని, కరువు ప్రాంతం తక్కువ అని వారు వాదిస్తున్నారు. ఉత్తర హిందూస్తానం పత్రికలు వారికి అనుకూలంగా వ్రాస్తున్నాయి. హిందూస్తాన్ టైమ్స్ వ్రాసింది; టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా ఎడిటోరియల్ వ్రాసింది, కరెస్పాండెంటు వ్రాస్తున్నారు; వారిదే న్యాయమని, ఆంధ్రులు గొంతెమ్మ కోర్కెలు కోరుతున్నారని ప్రచారం జరుగుతోంది. ఆంధ్రులకు నీరు చాలా ఎక్కువ యిచ్చారని వాదిస్తున్నారు.

ఆ విషయానికి తరువాత వస్తాను ఆ ఒడంబడిక తొందరపాటుతో జరిగింది కాదు అన్ని విషయాలు అలోచించి చేశారు దానికి సంతకాలు పెట్టారు 1951 ఒడంబడికకు సంతకం పెట్టలేదు, ratify చేయలేదు అని ఈరోజున మైసూరు ప్రభుత్వం చెప్పడం తప్పు. ఆ proceedings లో సంతకం పెట్టినట్లు లేదుగాని ఆ correspondence లో వారు అడిగింది ఏమిటి? తుంగభద్ర రిజర్వాయరుకు సంబంధించి, అంతకుముందు భద్ర తుంగ మీద కట్టిన లక్క-వల్లి ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన నీటికి మైసూరు రాష్ట్రములో యిదివరకే ఒడంబడికలద్వారా తేల్చుకొన్నాము ఆఖరి ఒడంబడిక 1944 లో. తరువాత రాజోలిబండ గురించిగాని, తుంగభద్ర హైలెవెల్ ఛానెల్ గురించిగాని 1956-57 లో 59 లో కొన్ని పేచీలు వచ్చినవి తుంగభద్ర నీటికి సంబంధించి మైసూరు ప్రభుత్వం యాజమాన్యంక్రింద ఎంతవరకు ఉన్నదో, అంతవరకు యిదివరకే ఒడంబడికలు ఉన్నవి దానికి నష్టంలేనిరీతిగా ఒడంబడిక చేసుకొందామని ఆరోజు మైసూరు ప్రభుత్వం చెప్పింది. ఆ రోజున హైదరాబాదులో ఉన్న కర్ణాటక ప్రాంతం, బొంబాయి రాష్ట్రంలో ఉన్న కర్ణాటక ప్రాంతం గురించి ఆనాటి మైసూరు ప్రభుత్వం అలోచించలేదేమోగాని, బొంబాయిలో ఉన్న కర్ణాటక ప్రాంతం మంత్రులు, హైదరాబాదులో ఉన్న కర్ణాటక ప్రాంతం మంత్రులు, వారంతా తమతమ ప్రభుత్వాలద్వారా చర్చించుకొని, ఇన్ని ప్రాజెక్టు కడతాము, యింతనీరు కావాలని అడిగిన తరువాత అవి include చేసి ఆ రోజున ఢిల్లీలో ప్లానింగ్ కమిషన్ ముందు చర్చలు జరిపి అంగీకరించడం జరిగింది. అందువల్ల తుంగభద్రకు సంబంధించి వారికి ఈ 1750 శ. కో. ఘ అడుగుల నీటిలోగాక అదనంగా వచ్చే నీటిలో 1% యిచ్చారు. ఇటువంటి 2%, 4% విషయాలు తప్పితే, అప్పుడు సంతకం చేయకపోయినా, అదనంగా వచ్చే నీటినిగురించి రాయబారాలు జరుపుతూ, 1951 ఒడంబడిక ప్రకారం భవిష్యత్తులో మీరు కేటాయించిన నీటిని మేము అంగీకరిస్తాము అని చెప్పారు. 1951 జూలైలో జరిగిన ఒడంబడిక ప్రకారం మీరు ఆ నీరు కేటాయించటము మాకు ఆమోదయోగ్యమే అని వారు జాబు వ్రాసినట్లు తెలుస్తున్నది. వారు అప్పుడు అలా జాబు వ్రాసి, యీనాడు దానిని రేటిఫై చేయలేదని అనటం చాలా అన్యాయము. మన ప్రజలకు అసలు జరిగిన విషయాలు చెప్పకుండా దాచటం న్యాయంకాదు. మనమందరం పేరుపేరు భాషలు మాట్లాడేవారం కావచ్చును కాని మనమందరం భారత దేశంలోని ప్రజలమే. మనలోమనం ఒకరినొకరు మోసం చేసుకోవటం ఎందుకు? ఉన్న విషయాలను దాచిపెట్టటం న్యాయంకాదు. వారు ఆవిధంగా జాబు వ్రాసినమాట వాస్తవం. అది ఢిల్లీ ప్రభుత్వ రికార్డులలో ఉంటుంది, వారు తమకు వెంటనే లాభం కలిగే ప్రాజెక్టులు (ఇతరులకు కొంత నష్టం కలిగించి

అయినాసరే నిర్మించాలని) కావాలని వాదన చేయవచ్చును. కాని, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఊరికే ఆ వాదాలు విని కూర్చోకుండా, అటువంటి వాదాలు జరగకుండా చూడవలసి ఉంటుంది బొంబాయి మైసూరు ప్రభుత్వాలు “మేము రేటిఫై చేయలేదు” అని అంటూంటే, “మీరు ఆవిధంగా జాబు వ్రాశారు, ఈ రోజు జాబు వ్రాయలేదని అబద్ధం అడుతున్నారు, ఇది దేశానికి మంచిది కాదు, మీకూ మంచిదికాదు” అని కేంద్రప్రభుత్వం గట్టిగా చెప్పిఉంటే, చాలా సమస్యలు పరిష్కారం అవుతాయి. కేంద్రప్రభుత్వం అప్పుడు ఏమీ మాట్లాడకుండా ఊరుకొని, ఇప్పుడు యీ మూడు రాష్ట్రాలవారు గల్లంతు మొదలుపెడితే “మీరంతా అడవిమనుష్యుల్లాగా ఒకరినొకరు తిట్టుకొంటున్నారు రెండు స్వతంత్రరాజ్యాలు పోట్లాడుకొంటున్నట్లుగా పోట్లాడుకొంటున్నారు” అని చెప్పటం చాలా శోచనీయంగా ఉంది. మొత్తం భారతదేశంలోని ప్రజలందరూ ఐకమత్యం కలిగిఉండాలి. దానిని మేము అంగీకరిస్తాము. అయితే, కేంద్రప్రభుత్వంకూడ దానికి తోడ్పడాలి కేంద్రప్రభుత్వం చేతిలోఉన్న రికార్డు ఇవ్వరు. తాము ఇన్ వెస్ట్ గేట్ చేసిన ప్రాజెక్టులు ఏమిటో మనకు చెప్పరు. ఎవరికి పలుకుబడి ఉంటే, వారుపోయి కాగితాలు తెచ్చుకొనే పరిస్థితి యీనాడు ఉన్నది. “ఆ రోజున మీరు వ్రాసినజాబు ఇది, ఇప్పుడు అలా వ్రాయలేదని చెప్పటం తప్పు” అని కేంద్రప్రభుత్వం చెప్పకుండా, పైగా వారి ప్రచారానికి న్యాయం కలిగించేటట్లు చేయటం విచారకరమైన విషయము దీనివల్ల కేంద్ర ప్రభుత్వం తన బాధ్యతలను సరిగా నిర్వహించనట్లు తేలుతున్నది. టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా, హిందూస్థాన్ టైమ్స్ పత్రికలుకూడ మన వాదానికి వ్యతిరేకంగా వ్రాస్తున్నవి మైసూరు ప్రభుత్వం సంతకంచేయని కాగితం ఏ రకంగా వేలిడ్ అవుతుంది అని వ్రాస్తున్నవి అసలు యీవిధమైన అనుమానం ఎందుకురావాలి? వారు వ్రాసినజాబు ఉన్నది. వారు ఆనాడు ప్రింటుచేసిన ఫారంలో రేటిఫికేషన్ ఇచ్చి ఉండకపోవచ్చును. ఆనాడు జరిగిన అగ్రిమెంట్ లో బొంబాయి ప్రభుత్వం సంతకం చేసింది హైదరాబాద్ ప్రభుత్వం సంతకం చేసింది. ఆ తరువాత స్టేట్స్ రి-ఆర్గనైజేషన్ జరిగినవి. హైదరాబాద్ స్టేటులోని కర్నాటకప్రాంతాలు మైసూరు స్టేటులో కలుపబడినవి. “నాముందు ఉన్న ప్రభుత్వాలు ఏ ఒడంబడిక చేసుకొన్నా, వాటిని నేను ఆమోదించను; మేము తిరిగి వాటిని ఆమోదించాలి” అని వాదించటం చాలా అసాధారణమైన విషయము. 1960 వ సంవత్సరంలో చేయవలసిన వాదన కాదు అది. ఏ నాలుగు వందల సంవత్సరాల క్రితమో చేయవలసిన వాదన అది. సక్సెస్ గవర్న మెంట్స్, అంతకుముందు ఉన్న గవర్న మెంట్స్ చేసుకొన్న ఒడంబడికలను పాటించవలసి ఉంటుంది. పరిపాలనా సౌలభ్యం కొరకు, మాతృభాషలో

పరిపాలన చేసుకొనుటకు వీలుగా ఏర్పడిన రాష్ట్రాలు అంతకుముందు ఉన్న ప్రభుత్వాలు చేసుకొన్న ఒడంబడికలను ఒప్పుకోమని చెప్పటం న్యాయం కాదు. 1951 ఒడంబడికను మేము ఆమోదించము, అది చెల్లదు—అనే వాదన న్యాయమైంది కాదు. వారు చేసే వాదనలో సవాల్ చేసే ధోరణి కనిపిస్తున్నది. మంత్రిగారు ఇచ్చిన నోట్ లోని మూడవ పేజీలో యీ విధంగా ఉంది—“వాస్తవానికి దరిమిల్లా మైసూరు కూడా ఎక్కువ కోటా అర్హిస్తూ ఒప్పందముతో ఏకీకరిస్తున్నట్లు ఉత్తరాలు వ్రాసి ఉన్నారు” అని మంత్రిగారు ఇచ్చిన నోట్ లో చెప్పటం జరిగింది. “అనాడు చేసిన ఒడంబడికవల్ల మాకు నష్టం కలుగుతున్నది కాబట్టి ఆ ఒడంబడికను మార్చుకోవలసి ఉంటుంది” అని వారు కోరితే కొంత వరకు సరైన విషయము. అసలు ఆ ఒడంబడిక చెల్ల నేచెల్లదని చెప్పటం చాలా శోచనీయమైన విషయము. ఆ ఒడంబడిక చెల్లదని చెప్పే హక్కు వారికి లేదని మనవిచేస్తున్నాను. వారు లీగల్ పాయింట్స్ తీసుకువచ్చి వాదించినట్లయితే, మనం కూడా లీగల్ గా సమాధానం చెప్పవలసి ఉంటుంది. ఈ వాటర్ డిస్ ప్యూట్స్ కు సంబంధించి లీగల్ గా ఆలోచించదగిన అంశాలు ఏమిటి—మొదలైన విషయాలు కలిగిన పుస్తకాలు మన లైబ్రరీలలో లేవు. అయితే సెంట్రల్ వాటర్ పవర్ కమిషన్ దగ్గర కొన్ని పుస్తకాలు ఉన్నవట. సెంట్రల్ ఇర్రిగేషన్ పవర్ వారు ప్రచురించే “భాగీరథి” అనే సంచికలో—1953 జూన్, జూలై సంచికలో—ఘోష్ అనేవారు ఒక వ్యాసం వ్రాశారు. వారు ఇదివరకు సెంట్రల్ ఇర్రిగేషన్ అండ్ పవర్ కమిషన్ లో సభ్యులు. ఇప్పుడు ఫుడ్ అండ్ ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటుకు సెక్రటరీగా ఉంటున్నారు. వారు రెండేళ్ళ క్రితం వ్రాసిన వ్యాసం అది. అప్పుడు యీ రెబ్బలాటలు ఇంకా మనముందుకు రాలేదు. ఈ తగాదాలు ఇంకా బట్టబయలు కాలేదు. అందువల్ల ఘోష్ గారు ఆంధ్రుల ఎడల పక్షపాతంతో వ్రాశారని అనుకోనక్కరలేదు. వారు ఆంధ్రులు కూడా కాదు. “వివిధదేశాల మధ్యగాని, వివిధరాష్ట్రాల మధ్యగాని నదీజలాల పంపకం విషయంలో” పేచీలు చాలాకాలంనుండి వస్తూ ఉన్నవి; ఇకముందు కూడా వస్తాయి. వాటిని కేవలం ఒడంబడికలద్వారా మాత్రమే పరిష్కరించుకోవలసి ఉంటుంది” అని వారు వ్రాశారు.

(Mr. Speaker in the Chair)

ఆ సమస్య పరిష్కారం చేసుకోటానికి ఒడంబడిక కన్నా మంచిపద్ధతి లేదు. ఒక ఒడంబడిక చేసుకొన్నాక, మళ్ళీ కొత్త ఒడంబడిక వచ్చేవరకు, అది అమలో ఉంటుంది. దానిని రద్దుచేయటం న్యాయం కాదు—అన్నది ఇంటర్ నేషనల్ లా. అది అంతర్జాతీయసూత్రము.

ఒడంబడిక ఉన్నప్పుడు ఆ ఒడంబడిక మార్పుకుంటాము మాకు నష్టం కలుగుతున్నది అంటే అర్థం ఉన్నదిగాని ఈ ఒడంబడిక చెల్లనే చెల్లదు అంటే international procedural points తీసుకున్నా కూడ అది మైసూరు ప్రభుత్వానికిగాని, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వానికిగాని లాభకరం కాదు. నీటి పంపకం విషయంలో ఏమేమి Laws ఉన్నాయని చూస్తే American Code ఉన్నది. British Code ఉన్నది Indian Code ఉన్నది Encyclopaedia Britannica తీసి చూస్తే 100 references ఉన్నాయి. ఈ 100 references చదివితేగాని ఎక్కడ మనకు ఉపయోగపడేది దొరికేటట్లు లేదు. American Code చేసినప్పుడు కొన్ని facts గురించి refer చేశారు, add చేశారు. అదికూడ ఉపయోగంలేదు. ఎందుచేతనంటే ఒడంబడిక వచ్చిన తరువాత ఒడంబడికను ఖాయంచేస్తూ ప్రభుత్వం చేసిన చట్టంగాని అది, ముందు సూత్రాలు చెప్పి ఆ సూత్రాల ప్రకారం చేసినటువంటి Code కాదు. అమెరికాలో 1870 నుంచి వచ్చినటువంటి చట్టాలన్నిటినీ sum up చేసి ఘోష్ గారు వ్రాశారు 100 పండ్లకు పూర్వం ఉన్నవాటినిగాని ప్రపంచం అంతా కనుగొనబడిన తరువాత latest గా వచ్చిన riparian rights ను గాని తు. చ. తప్పకుండా ఉంచాల్సిన అవసరంలేదు. English Common Law ప్రకారం వచ్చిన హక్కులు కూడ అదే రకంగా సాధ్యంకాదు. Equitable apportionment అనేది basis గా ఉండాలిగాని riparian rights, British Common Law rights, ఈ రెండూకూడ తు. చ. తప్పకుండా వర్తించవు అని వారు అన్నారు. ఇప్పుడు మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వములు తెచ్చే వాదన ఇది, “మా రాష్ట్రంలో ఇంత నీరు పడుతున్నది మాకు సర్వ హక్కులు ఉన్నాయి. మేము ఒక్క చుక్కకూడ క్రిందికి పోకుండా ఆపుచేసే దానికి మాకు హక్కు ఉన్నది. మా area ఎంత ఉన్నదో దాని ప్రకారం ఖర్చు పెట్టుకొని మిగిలినది మీకు ఇస్తాము లేకుంటేలేదు అని నది ప్రక్కన ఉన్నటువంటి వాళ్ళకే ప్రధానంగా హక్కు ఉండాలి తప్పితే లేకపోతేలేదు” అని అనేటటువంటి వాదనను క్రమేణా తీసివేసి British Common Law లో natural గా నది ఎట్లా ప్రవహిస్తున్నదో దానిని అదేరీతిగా ప్రవహింపజేస్తూ ఉండాలి అని చెప్పారు. అవసరమైతే వాడుకోవాలిగాని పైన ఆనకట్ట కట్టిగాని లేక ఇంకేదో చేసి క్రిందికి వచ్చే నీటిని తగ్గించినా, వరదలు తగ్గించినా సమస్యే అవుతుంది. మనకు కావలసిన irrigation తగ్గించినా సమస్యే. అది natural గా ఎట్లాపుట్టిందో ఎట్లాపారుతున్నదో అదేరీతిగా ఉండాలి. ఒడంబడిక చేసుకుని మార్పుకుంటే మార్పుకోవచ్చుగాని ఒడంబడిక లేకుండా మార్పుకొనే హక్కులేదని British Common Law లో ఉన్నది.

Sri S. K. V. Krishnavatharam (Tadepalligudem - General) . I think we have passed that stage.

శ్రీ పి సుందరయ్య న్యాయంగా pass అయిఉండాలి ఇప్పుడువచ్చిన ఈ ఘర్షణగాని, చర్చలుగాని చూస్తే pass అయినట్లు కనబడడంలేదు అందుచేతే యివన్నీ చదవాల్సివచ్చినది ఫోమ్ గారు యివన్నీ sum-up చేస్తూ చెప్పిన మాటలు యివి 'Equitable apportionment - Each unit getting a fair share of Water from Common river' ఇది ఈ రోజున latest water rights కు ఉన్నటువంటి Judgement అయిఉన్నది. Fair shares గురించి మన library లో లేకపోతే U S A library కి పంపించి పుస్తకం తెప్పించాను. అమెరికాకు సంబంధించి వాళ్ళకు ఒడంబడికలు మొదలైనవి లేవుగాని ఏ principle మీద వచ్చినది అనేది వానిలో sum up చేసి వ్రాశారు

Irrigation Development and public Water Policy by Roy E Huffman. అనే పుస్తకంలో 38వ పేజీలో riparian rights గురించి ఈ రకంగా వ్రాశారు.

“The doctrine of riparian rights gives to the owners of land bordering on a stream or lake certain rights not enjoyed by nonriparian owners. The common-law doctrine of riparian rights entitles each owner of land bordering on a stream to have the waters there of flow in the natural channel, unpolluted in quality and undiminished in quantity. Strictly interpreted, the doctrine would forbid any use of the waters of the stream. It was modified in England to recognise to uses—ordinary or natural, including use for domestic and livestock purposes, and extraordinary or artificial, including use for irrigation and mechanical purposes. The upper riparian owner may take the entire amount for ‘ordinary’ uses if necessary, but for extraordinary uses he is limited to an amount of water which will not interfere with a like use by other riparian owners. The right of a riparian owner to the continued natural flow of the stream is enforceable by judicial process. The use of water is restricted to riparian landowners and the right is an automatic one which is not created by use nor lost forfeited through disuse.”

ఆ సీటియొక్క స్వభావం మారకూడదు. బురదగాఉన్నా బురద రాని వ్యాప్తిందే. బురదలేకుండా ఒట్టినీరు రానిస్తే మాహిలాలకు వచ్చే బండ్లు

రాకుండా పోతుందని దెబ్బలాడేదానికి అవకాశం ఉంటుంది Domestic purposes కు, జంతువులకు నీరు పెట్టుకొనేదానికి స్నానాలు చేసేదానికి ఉన్న నీరునంతా ఉపయోగించుకోవచ్చు Irrigation కొరకు, యింకో దాని కొరకు అయితే క్రిందివాటికి నష్టం వస్తుంది. కాబట్టి ఉపయోగించుకునేదానికి వీలులేదు. ఇది Riparian law. నదిని స్వేచ్ఛగా ప్రవహింపజేయాలి ఉపయోగిస్తే ఆ నీటియొక్క స్వభావం మారకూడదు నీటియొక్క పరిమాణం మారకూడదు. క్రిందికి వదులుతూ ఉండాలి. క్రింద ఉపయోగించుకోవడం లేదు కాబట్టి హక్కులేదు అంటే అదేమి లేదు ఉపయోగించుకోక పోయినా అది జన్మహక్కు అని యిదివరకు ఉన్న riparian law లో ఉన్నది. అది ఈ రోజు కు కూడ పూర్తిగా తీసివేయలేదు. కొంతవరకు మార్పులు చేస్తూ వచ్చారు తప్పితే పూర్తిగా హక్కులేకుండా చేయడం అనేది లేదు. మనం ఈ హక్కుమీదనే నిలబడితే మైసూరు అంటూ ఉన్నది “పైనుంచి నీరు వస్తున్నది క్రిందికి నీరు రానివ్వకుండా పై న అంతా మేము చేసుకుంటా” మని “కాదు మాకు వేలకొలది సంవత్సరాలనుంచి కృష్ణా గోదావరి నదులు మా దేశంలోనుంచే పోతున్నది. ముంపు వచ్చినా కూడ ఒండ్రువేస్తున్నది. మా ముంపు మాకు ఉండాల్సిందే మా ఒండ్రు మాకు ఉండాల్సిందే” అని మనం అంటే—పైవాళ్ళు అంత తేలికగా చెప్పేదానికి వీలులేదు. వాళ్ళు ఒకటి, మనం ఒకటి చెబుతున్నాము. పాతకాలంలో యుద్ధాలు చేసుకునేవాళ్ళు. ఈనాడు యుద్ధాలు చేసుకోము. నీటి పంపకాలకోసం ఒక దేశంలోనే యుద్ధం చేసేమాటకు అర్థం ఏమీ ఉన్నది? అది ఒడంబడికలద్వారా రావాలి. Doctrine of appropriation అని ఉన్నది. నదులప్రక్కన ఉన్న వాళ్ళకేకాదు ఈ హక్కు నదీజలాలు మొదటినుంచి ఎవరైతే ఉపయోగించుకుంటూ వచ్చినారో వాళ్ళకు కూడ హక్కు ఉంటుంది. ఆ హక్కు మళ్ళీ ఒడంబడికలద్వారా తీసివేసుకోవాలి తప్పితే ఇంకోరకంగా తీసివేసేదానికి వీలులేదని చెబుతున్నారు.

“The important features of the appropriation doctrine can be summarized as follows :

1. It gives an exclusive right to the first appropriator and, in accordance with the doctrine of priority, the rights of later appropriators are conditional upon the rights of those who have preceded.
2. It makes all rights conditional upon beneficial use as the doctrine of priority was adopted for the protection of the first settlers in time of

scarcity, so the doctrine of beneficial use became protection to later appropriators against wasteful use by those with earlier rights.

- 3 It permits water to be used on nonriparian lands as well as on riparian lands.
4. It permits diversion of water regardless of the diminution of the stream.
5. Continuation of the right depends upon beneficial use. The right may be lost by nonuse.

అధ్యక్షా, మొట్టమొదట రై పేరియన్ 'లా' లో యిచ్చిన హక్కులను యీ అప్రోప్రియేషన్ రైట్సుకు సంబంధించి ఎంత రాడికల్ గా మోడిఫై చేశారో యిక్కడ మీకు కనబడుతున్నది.

The leader of the eminent pioneers Bringham Young said : "No man has a right to waste one drop of water that another man can turn into bread The principle was laid down that water belongs to the people and no man can gain title to more than he can use in a beneficial manner.

అయితే 'బెనిఫిషియల్ యూజ్' అనేది ఏమిటి ? అని చూసినట్లయితే అది చేనిపై ఆధారపడి యున్నది అనే విషయాలు కూడా చూడవలసియున్నది. 'Till the maximum number of people and maximum amount of land to be cultivated' అనే బేసిక్ ప్రిన్సిపుల్స్ క్రింద దీనిని డిక్లేక్ చేయడం జరిగింది. అయితే ముందు వచ్చిన వాడికి, వెనక వచ్చిన వాడికి హక్కులు ఏకంగా వర్తిస్తాయి అనే పాయింటు కూడా యిందులో వుంది. దానికి సంబంధించి 'ది డాక్ట్రైన్ ఆఫ్ రిలేషన్ బాక్' చెప్పిన రేమిటో సరిశీలించండి.

The Doctrine of Relation Back : The Doctrine of Relation Back says that as between two persons digging ditches at the same time, and prosecuting work there on with reasonable diligence to completion, the one who first began work had the prior right, even though the other had completed his first. దీనికి కారణాలు కూడా చెప్పారు. 'మొదలు పెట్టడం' అంటే వెనకవచ్చి త్వరత్వరగా ముగించేయడం గాకుండా, చూపించవలసినంత ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపి పనిని సాకల్యంగా పూర్తి చేయడమే యిక్కడి ఉద్దేశం. ఇద్దరూ ఒకేసారి మొదలుపెట్టారనుకోండి— అందులో ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపి పని పూర్తిచేసిన వారికి ప్రయోగిటీ యివ్వవల

యును. వెనకవచ్చి త్వరత్వరగా పూర్తిచేసి నేను ముందు కట్టాను కాబట్టి నేను ఉపయోగిస్తాను అనడానికి హక్కులేదు అనికూడా ఇందులో చెప్పారు. వీటన్నింటిని రేపు వాదనలోకి ఉపయోగించి ఇంటర్ నేషనల్ లాస్ ప్రకారం యివి నిలవవని చెప్పవలయును ఇంకను—

“Before the doctrine of relation back was applied, the essential elements of an appropriation were a completed ditch, an actual diversion of water, and an application of water to a beneficial use. To base the priority of the appropriation right upon the completion of work or the actual beneficial use of water could put a premium on hasty and shaddy construction. Insistence on the actual application of water to a beneficial use as a condition precedent to the creation of a right is a handicap to certain types of development.” అనేదికూడా ఉంది ఇప్పుడు యీ మూడు విషయాలను దృష్టిలో పుంచుకుని మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాల వాదనలను పరిశీలిద్దాం. దానికి ముందు మరొక విషయం కూడా చూద్దాం. శ్రీ హోమ్ గారు తమ ‘భాగీరథి’ వ్యాసంలో యింకా ఈ విధంగా కూడా చెప్పారు—

“Priority may usually have to be given to the earlier irrigation project over a later one in the general interest of the entire community inhabiting that area, territories etc. Priority means not the date when survey is first commenced but the date when the project reaches finality and there is a fixed and a definite purpose to take it up and carrying it through.”

ఇందులో ఆయన అన్ని విషయాలు sum up చేస్తూ చెప్పడమేగాక, ఇంటర్ ప్రెజెంటేషన్ కూడా చేశారు.

“As between projects of different kinds for the use of water, a suitable order of precedence would depend on the varying social and economic needs of each community.” ముందు డొమెస్టిక్ పర్ పసెస్ కు ప్రాధాన్యత నివ్వాలి; తరువాత ఇరిగేషన్ కు తరువాత నావిగేషన్ వగైరాలకు యివ్వవలయునని చెబుతున్నారు. ఇంకా యీవిధంగా కూడా చెబుతున్నారు—

“An individual must be permitted to use water to the extent necessary to obtain good crops but should not be permitted to go to the point where it produces only a small part of what it would produce if used

elsewhere. The water should be used on the largest possible area of land in such a way as to produce the largest return."

తరువాత—

"No State may claim exclusive right to the use of all the waters within its boundaries. There must be equitable distribution or apportionment of benefit of an inter-State river between the States affected. Besides he may use it for an extraordinary purpose, provided the use is connected with the repair in land and that he returns to water substantially undiminished in volume and character. The right to change the point of diversion is authorised by the statutes in all the Western States."

అధ్యక్షా, నేనీ విషయాలన్నీ ఎందుకు చెబుతున్నానంటే—మన మేమీ అన్యాయంగా ప్రపంచంలో లేని సాంప్రదాయా లేమీ అమలు జరపడం లేదు. ఒడంబడిక ఉన్నది అంతేగాని మైలాక్ లాగా 'నా పాను మాంసం నా కిప్పు' అని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంగాని, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని కమ్యూనిస్టు పార్టీ గాని, యితర పార్టీలుగాని అడగడం లేదు ఎటువంటి గొంతెమ్మ కోరికలూ కోరడం లేదు. మేము దేశాన్ని విచ్చిన్నంచేసే దెబ్బలాటల కేమీ తయారుకావడం లేదు. ఇంటర్ వేషనల్ లాస్ ప్రకారం, అధారిటేటివ్స్ చెప్పిన విషయాల ప్రకారమే మాట్లాడుతున్నాము' అనే వాదన తీసుకురావాలి ఇందుకు సంబంధించిన విషయాలలో ఏ ఏ కోర్టులు ఏమీ చెప్పాయో అదంతా నావద్ద లేదు. వాటిని సమ్-అప్ చేస్తూ వ్రాసిన మెటీరియల్ మాత్రమే నాకు దొరికింది దానిని ఆధారం చేసుకొని నేను మాట్లాడుతున్నాను. అయితే మన ప్రభుత్వం కేంద్రముతోగాని, ఇతర రాష్ట్రాలతోగాని మాట్లాడవలసి వచ్చి నప్పుడు ఆ పుస్తకాలన్నీ అమెరికా, యితర ప్రాంతాలనుంచి తెప్పించుకుని మాట్లాడవలసి ఉంటుందని చెబుతున్నాను. ఈ విషయాలన్నీ దృష్టిలో పెట్టు కుని మైనూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు తీసుకువస్తున్న వాదనలు ఒక్కొక్క దాన్ని ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం

మొదటిది—కృష్ణా, పెన్నార్ ప్రాజెక్టు. ఈరోజున కృష్ణా, పెన్నార్ ప్రాజెక్టు కడుతున్నారా? రామపాదసాగర ప్రాజెక్టు కడుతున్నారా? 51 లో దాని పేరు పెట్టి నీరు తీసుకున్నారు, అంతేగాని యీరోజున వాటిని మానివేశారు గదా. దానికి సంబంధించి కూడా ఇంటర్ వేషనల్ రైట్ ఏమిటో చూడండి—

‘The right is subject to the restriction that no injury be thereby inflicted upon others’

ఇది అమెరికన్ ఎక్స్‌పీరియన్స్. నీటిగాడవలతో క్రిందామీదా వడుతున్న రాష్ట్రాలు 17 అక్కడ ఉన్నాయి. అరిజోనా, యోనిన్ అనే రెండు రాష్ట్రాలలో తప్ప మిగతా రాష్ట్రాలలో ఒక పర్యాయం నీరు యిచ్చినట్లయితే ఆ పాయింట్ నుండి డైవర్ట్ చేయవలయునని—ఎవరికీ నష్టంలేని రీతిగా—ఉద్దేశించారు. ఇక్కడ—

‘ that no injury be thereby inflicted upon others ...’ అనే యీ సూత్రాన్ని కూడ చూద్దాం. ఈ కృష్ణా, పెన్నార్ ను సిద్ధేశ్వరం వద్ద కట్టి, నెల్లూరుజిల్లా అంతా, చిత్తూరుజిల్లాలో కొద్దిప్రాంతం సాగుక్రిందకు తీసుకు వద్దామని ప్రయత్నం ఆంధ్రదేశంలో పారుతున్న కృష్ణానదిక్రింద ఎంత భూమిని సాగుకు తీసుకురావడానికి అవకాశం ఉంటే అంత భూమిని సాగుకు తీసుకు రావలసిన అవసరం ఉంది. అంతేగాని దానిని పూర్తిగా ఉపయోగించుకోనివ్వకుండా యింకా ఎక్కడికో తీసుకుపోతామనడం న్యాయం కాదు. ఆ నదిని యీ ప్రాంతంలో ఎంతో ఎక్కువగా ఉపయోగించుకొనడానికి అవకాశం ఉంది. ఆ విధంగా ఉపయోగపడనివ్వండి, అని ఆందోళనచేస్తే ఆనాడు ఖోస్లా కమిటీ రావడం జరిగింది. ఈ కృష్ణా, పెన్నార్ ప్రాజెక్టును నందికొండ (ఇప్పుడు నాగార్జునసాగర్), సిద్ధేశ్వరం, పులిచింతల అనే మూడుదశల క్రింద విభజించి చేస్తే యీ నీటిని ఎక్కువగా సద్వినియోగం చేసుకొనడానికి అవకాశం ఉందని ఇక్కడ వర్గాలు కూడ తక్కువ కాబట్టి దీని అవశ్యకత ఎక్కువగా ఉన్నదని వారు చెప్పడం కూడ జరిగింది. అయితే ఖోస్లా కమిటీ ఏ జేసిస్ మీద యీ సలహాను యిచ్చిందో కూడ గమనించండి. 1951 ఒడంబడిక ప్రకారం కృష్ణా, పెన్నార్ ప్రాజెక్టుకు ఎంత నీటిని అయితే ఇచ్చారో దానిని దృష్టిలో పెట్టుకుని యీ సలహా యివ్వడం జరిగింది. అంతేగాని దాని తరువాత ఒక్క చుక్కను కూడ అదనంగా మనం అడగడం జరగలేదు.

సిద్ధేశ్వరం బదులు శ్రీకైలం దగ్గర కడతామన్నారు; నందికొండ బదులు నాగార్జునసాగర్ అంటున్నారు; పులిచింతల tailend project గా ఉన్న దను కోండి, అంతా మార్చేశారు అని వారు అంటున్నారు. అయితే మార్చిన దేమిటి? మొదట అనుకొన్నదానికన్న better use ఉందనుకున్నప్పుడు మార్చుకుంటే తప్పులేదు. ఆ సిద్ధేశ్వరందగ్గరే డబ్బు waste చేసి కట్టుకోండి, మార్చడం తప్పు అని చెప్పడానికి International Law వారికి కూడ హక్కులేదు. ఈ ఒడంబడిక చెల్లదని వారు చెప్పడం కేవలం అర్థంలేనివాదనే అవుతుంది. ధామ

పాద సాగర్ పేరుతో అదనంగా గోదావరి నీరు అడుగుతున్నామా ? రామ పాద సాగర్ ప్రాజెక్టుకు foundation కు 200 అడుగులలోతుకు పోవాలి చాల ఖర్చు అవుతుంది. అమెరికన్ ఎక్స్‌పర్టు వచ్చి పరిశీలించి technical గా యిది సాధ్యమేగాని చాల ఖర్చవుతుందని చెప్పారు. Problems ను solve చేయగలము కాని ఎక్కువఖర్చు అవుతుందని చెప్పారు అంతకంటే తక్కువ ఖర్చుతో ఇప్పుడు డామ్ తయారవుతుందని ఇంజనీరులు చెప్పారు. దానివల్ల నీటిని store చేసుకొని, ఉపయోగించుకోవచ్చును. ఇచ్చంపల్లి డాముకూడ ఉన్నది. గోదావరినదికి సంబంధించి కాలవలు శ్రవ్వాలంటే పోలవరం సమీపంలోనే ఎడమ, కుడికాలవలు శ్రవ్వకొని బారేజ్ కట్టుకోవచ్చు. మైనూరు మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వములవారు యిదివరకు కృష్ణా పెన్నార్‌లని పేరుచెప్పారు, ఇప్పుడదిలేదు, ఇదివరకు రామపాదసాగర్ రిజర్వాయరు పేరు చెప్పారు, ఇప్పుడది లేదు, కాబట్టి యీ ఒడంబడిక చెల్లదు ఇది ఒక చిత్తుకాగితం ముక్క, చించి పారేస్తామనే వాదనలు తెస్తున్నారు ఇది న్యాయమైనది కాదు మేము అప్పుడు తొందరపడ్డాము, ప్లానులతోరాలేమ అనే వాదనకూడ సరైనదికాదు మేము ratify చేయలేదు కాబట్టి చెల్లదు అనడంకూడ సరైనదికాదు. కృష్ణా, పెన్నార్‌లు, రామపాదసాగర్ అనేమాటలు లేకుండా క్రొత్తస్థలాలు పెట్టారు, కాబట్టి చెల్లదు అనేవాదన కేవలం లాభంలేని వాదన "Catchment area ను బట్టి నీరివ్వండి, కృష్ణలోకి ఎయ్ ప్రాంతాలనుంచి నీరుప్రవహిస్తుందో వాటివై కాల్యం చూచి, ఆ ప్రకారం నీరు యివ్వండి, కృష్ణాప్రాంతంలోని మాజనాథాను బట్టి నీరివ్వండి, లేకపోతే ఎంత కరువుప్రాంతం వుందో దానినిబట్టి నీరుఇవ్వండి" అంటున్నారు "కృష్ణాప్రాంతంలో వ్యవసాయానికి పనికివచ్చే భూమి ఎంత వుందో చూచి దానినిబట్టి నీరుయివ్వండి" అనివారు నాలుగైదు వాదనలు తెస్తున్నారు. 1951 వ సం॥లో ఒడంబడిక జరిగింది. ఆతరువాత, ఆ ఒడంబడిక న్యాయమైనది కాదు, మాకు నష్టం వచ్చే ఒడంబడిక వచ్చింది, తిరిగి మనం చర్చించుకోవాలి అంటున్నారు. వారు చెప్పే న్యాయమూత్రాలు యివి (Catchment area, cultivable area, population) scarcity area ఏ దామాషాన చూచినా యిప్పుడున్న దానికంటే దానికి ఎక్కువ నీరు వస్తుంది అంటున్నారు. అయితే యీ నాలుగు విషయాలేనా చూడవలసినది ?" ఈ ఒడంబడికవల్ల మాకు నష్టం కలుగుతోంది, మనం పునః ఆలోచిద్దాము; మనమంతా ఒక దేశవాసులమేకదా, మనలో మనకు చెబ్బలాట లేదుకు, తిరిగి చర్చిద్దాము" అని చెప్పేటప్పుడు వారు యీ నాలుగు మూత్రాలు మాత్రం చెబుతున్నారు. కాని, అసలు విషయం వారు మాట్లాడడంలేదు. ఈ నదీ జలాల నీటి పారుదలవల్ల ఎంత భూమి తడిసే అవకాశం ఉందో చూచి, ఆ దామాషా ప్రకారం కావా

అని అడగడంలేదు అసలు commandable అనే మాటనే వారు ఉపయోగించడంలేదు ముఖ్యమైన సూత్రం చెప్పకుండా ప్రక్కనున్న విషయాలు చెప్పడం న్యాయంకాదు Most beneficial use అనేదికూడ ఉన్నది. ప్రజలకు లాభసాటిగాకూడ వుండాలి దేశంలో అంతా 600-700 రూపాయలతో ఒక ఎకరాన్ని సాగులోకి తెస్తే మేము రెండువేలతో తెస్తామనడంవల్ల ఎక్కువ ఉపయోగం ఉంటుందా? మెట్టప్రాంతాలు, కొండప్రాంతాలు అయితే కొంచెం ఎక్కువే ఖర్చు అవుతుందనుకోండి పశువులకు, జనాభాకు, వ్యవసాయానికి గావలసిన నీరు అంటే అర్థంవుంటుంది కాని మాకు ఇంతదేశంవుంది, ఇంత జనాభావుంది; నీరిచ్చినట్లయితే అదనంగా పండించి భారతదేశానికి, ఇతర దేశాలకు తిండిపెడతామనడం న్యాయంకాదు ఇంత ఖర్చుచేసి ఇతర రాష్ట్రాలకు తిండి పెడతామనడంకూడా లాభంలేనిది మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు commandable area అనేమాటలను ఒక భూతాన్ని చూచినట్లు చూస్తున్నారు. అసలామాటే అనకుండా దూరంగా ఉంటున్నారు. Beneficial use గురించి మాట్లాడనే మాట్లాడరు ఇదిమాత్రం న్యాయం కాదు మనమంతా ఒకదేశ ప్రజలం, చర్చించుకొని నిర్ణయించుకుంటే మంచిది అనేటప్పుడు అసలు విషయాన్ని కప్పిపుచ్చడం న్యాయంకాదు. వారుచెప్పిన జనాభా, Catchment area, water contribution తీసుకొన్నప్పుడు Commandable area, Irrigable area కూడ చూడనక్కరలేదా? Most beneficial use అనేది చూడనక్కరలేదా? అసలు basin అంటే ఏమిటి? కృష్ణలోకి ఏ ప్రదేశాల నుంచి నీరువస్తుందో అది basin కాని మిగతాది basin కాదు అన్నారు. అది న్యాయమైన వాదనకాదు. వరదనీరు, వర్షపునీరు సముద్రానికి పోయే మార్గ మెమిటంటే వారు చెప్పినదికావచ్చు నదిలోకివచ్చే కాల్యాలనీరు చూచుకోడం అనేది అర్థంలేనిమాట. కృష్ణలో నీరున్నప్పుడు కృష్ణ చుట్టుప్రక్కల సాగుచేయకుండా మదరాసుకో ఎక్కడకో తీసుకుపోవడం న్యాయంకాదు అన్నాముకదా! కృష్ణదగ్గర పైన సాగుకావలసిన భూమి వుండగా వారికి వదలకుండా క్రిందికి తీసుకుపోతాము, కృష్ణలోకి నీరొచ్చే ప్రాంతంకాకుండా, కృష్ణా జిల్లాకు, గుంటూరుజిల్లాకు, పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలో కొంతభాగానికి ఎందుకు యివ్వాలనే వాదన తెస్తున్నారు. కృష్ణా basin పైన కావాలన్నాము, ఎక్కువవుంటే ఇస్తామన్నాము. ఆనాడు మదరాసు గవర్న మెంటుతో ఆంధ్ర దేశంలో సాగుచేసుకోవాలని దెబ్బలాడినవారు యీవాడు మైసూరు ప్రభుత్వం వచ్చి ఆ కృష్ణ చుట్టుప్రక్కలే మేము ఉన్నాము, మాకు నీరులేకుండా చేస్తారేమిటి, ఇది న్యాయమేనా అంటున్నది. కాని, దానికి, దీనికి చాలాకేడా ఉన్నది. ఇది వాదనకు తేలికగా కనుపిస్తోంది. కాని International Law ఏమిటి? నది

ప్రవాహంవల్ల ఆ నదిక్రింద ఎంతప్రాంతంలో నీటి పారుదల అవుతున్నదో అదంతా తీసుకోవాలనేది సూత్రం అంతేకాని, ఆ నదిలోకి ఎంత drainage basin ఉన్నదో చూచి దానిప్రకారం జలాలపంపకం చేయాలనే quotation యింతవరకూ వారు చూపలేదు ఏ authority చూపించడంలేదు, అసలు అటువంటి అథారిటీ ఎక్కడాలేదు

అమెరికా 17 రాష్ట్రాలలో కొలరేడోనదికి సంబంధించి చేసినవి చాలా వున్నాయి నదిలోనికి ఏ ప్రాంతంనుంచి ఎంతనీరు వచ్చిందో అంత నీరు ఆ ప్రాంతంలోనే ఖర్చుచేయాలనే సిద్ధాంతం ఏమీ పెట్టలేదు. మైసూరుప్రభుత్వం, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం క్రొత్త సిద్ధాంతాలను తెస్తున్నాయి, వారు ఎన్ని పుస్తకాలు చదివారో, ఏమో! వారు అమెరికన్ అథార్టీ తెస్తారో, బ్రిటిషు అథార్టీ తెస్తారో, అర్జంటైనా అథార్టీ తెస్తారో నాకు తెలియదు, ఇంతవరకు తెలియదు మనదేశంలో సంగతే తీసుకుందాము. రాజాస్థాన్ కాలువను త్రవ్వుతున్నాము. రాజాస్థాన్ నుంచి చుక్క నీరై నా సింధునది జలాలకు పోతోందా? అసలు, నదికూడా పోవడంలేదు పంజాబులోనే అయిదునదులు సింధునదితో కలిసి ప్రవహిస్తూ పాకిస్థాన్ లోనికి పోతున్నాయి. రాజాస్థాన్ నుంచి ఒక్క నదీ లేదు. ఏదో పురాణాల్లో సరస్వతినది అనేది పారేది అని విన్నాంతప్ప, అటువంటిదేమీ కనపడడంలేదు. అంతా మెట్టక్రిందనే ఉంది Underground water tunnels ఏవో ఉన్నాయి అంటున్నారు ఏవో సముద్రంలోనికి పోతున్నాయని—ఏమైనా వుంటే కనుక్కుంటామనుకోండి, అది వేరేవిషయం. రాజాస్థాన్ నుంచి ఒక చుక్కకూడా సింధునదిలోనికి పడడంలేదు. అంతమాత్రం చేత రాజాస్థాన్ కు నీర్లు సున్నేనా? పంజాబులోనివారందరూ 'మాకెంత నీరు ఇస్తున్నారు, catchment area నున్న అయినపుడు నీరు ఎందుకు రాజాస్థాన్ కు ఇవ్వాలి' అని అంటే న్యాయం అవుతుందా? కేంద్రప్రభుత్వం అంగీకరిస్తుందా ఎవరైనా అడిగితే? అంగీకరించదు, ఈరోజు మనకు తెలుసు—భాక్రానంగల్ నుంచి రాజాస్థాన్ కు ప్రధానభాగం పోతోంది. అదేరకంగా బియాస్ కు ఇండస్ కు సంబంధించి పాకిస్థాన్ కు ఇండియాకు జరిగిన ఒడంబడిక ప్రకారం 80 పాళ్లు పాకిస్థానుకు 20 పాళ్లు మనకు అనుకున్నది water contribution బట్టేనా? కాదు. ఒడంబడిక చేసుకుని సామరస్యంగా పోయారు. ఇరవై భాగాలే తీసుకున్న దానిలో రాజాస్థాన్ కు ఎందుకు భాగం ఇవ్వాలి? మాకు చాలాదేశం ఉందని పంజాబువారు అడిగితే ఒప్పుకుంటామా? అట్లా చెబితే ఒప్పుకోకపోవడమే కాకుండా బియాస్ నదిమీద ఒక రిజర్వాయరు కట్టి నీళ్ళు లేనందువల్ల 30 లక్షల ఎకరాల్లో వ్యవసాయం చెబ్బి తింటుందని కాలువ

లకు సిమెంటు వేస్తాము, డ్రయినేజ్ వేస్తామని చెబుతున్నాము, ఎడారిగా ఉండే రాజాస్థాన్ కు ఉపయోగం కలగాలని-అక్కడకు నీరు పోవాలని అంటున్నాము. Catchment area ను బట్టి ఏ రాష్ట్రం నుంచి ఎంత నీరు నదిలోనికి వస్తున్నదనే సూత్రాన్నిబట్టి విభజించాలని ఇంతవరకు ఎవరూ ఒప్పుకోలేదు కాకుంటే ఈ రోజున క్రొత్తసిద్ధాంతాలు తెస్తున్నారంటే వాటిని మనం ఒప్పుకోవలసిన అవసరంలేదు మా జనాభా కృష్ణా బేసిన్ లో ఇంత ఉన్నది, సాగుకు పనికివచ్చే భూమి ఇంత ఉన్నది అనే వాదనను వినేముందు 'మీరు చెప్పేది కాదు బేసిన్, మేము చెప్పేది బేసిన్' అని మన వాదనపై ప్రభుత్వం గట్టిగా నిలబడాలి. మన ప్రభుత్వం అలా నిలబడింది. అందుకు తప్పకుండా అభినందించాలి. వారు కృష్ణా బేసిన్ అని చెప్పి ఇచ్చిన లెక్కలు చూద్దాం నల్గొండ అంతా కలిపారు. మైదరాబాదుజిల్లా అంతా కలిపారు. అభ్యంతరం లేదు మహబూబ్ నగర్ జిల్లా అంతా కలిపారు. ఒడంబడిక అయినది కృష్ణాజిల్లా వచ్చేసరికి అందులో 909 చదరపు మైళ్ళు మాత్రమే కలిపారు. కృష్ణాజిల్లా వైశాల్యం 3495 చదరపు మైళ్ళు నందిగామతాలూకా నుంచి వచ్చే మున్నేరు, పాలేరు ఆ భాగమే తీసుకున్నారు. కృష్ణాజిల్లాలోని మిగిలిన ఏ భాగమూ తీసుకోలేదు తీసుకోకుండా 909 చదరపు మైళ్ళు మాత్రమే అన్నారు. కృష్ణాజిల్లాలోని 3495 చదరపు మైళ్ళు చేర్చాలని మనం అంటున్నాము కృష్ణలోనికి నీళ్ళు వచ్చిన ప్రాంతమే కలవడం న్యాయం కాదు. కృష్ణానది క్రింద నీరుపారుదల అవుతున్న ప్రాంతం అంతా, పారుదల కాగలిగిన ప్రాంతం అంతా కలపాలని, మనం అంటున్నాము-అసలు సూత్రం అది అప్రొప్రియేషన్ రైట్ ప్రకారం doctrine of appropriation ప్రకారం-నది పోతున్నచోటు అంతా భూమి సాగుచేయడానికి వీలుంటుంది. 1850 ప్రాంతం నుంచి కృష్ణా ఆనకట్ట క్రింద కృష్ణాజిల్లా అంతా, మెట్టతాలూకాలు కొన్ని తప్ప, కృష్ణాడెల్టా అంతా సాగవు తోంది. గుంటూరుజిల్లాలో కొండమూరు కాలువవరకు పోతూనే ఉంది. పెద నందిపాడు కాలువగురించి ఎన్నాళ్ళనుంచో ఆందోళన జరుగుతూనే ఉంది. డబ్బు ఉంటే, అవకాశం ఉంటే చేసేవారమే. కృష్ణా లోయర్ రిజర్వాయరు అని 1908 నుంచి పులిచింతల ప్రాజెక్టుక్రింద ఎన్నాళ్ళనుంచో ఇన్వెస్టిగేషన్ చేసి కావా లనే ఆందోళన చేస్తూనేవున్నాం. ఇన్నీ చేస్తున్నపుడు, ఇదివరకు పది సంవత్సరాలుగా కాలువలు త్రవ్వుకుని సాగుచేసుకుంటున్న కృష్ణా డెల్టాను ఇందులో కలుపలేదు, గుంటూరును కలుపలేదు. ఇవి ఏవీ కలువకుండా బేసిన్ ను లెక్క వేస్తున్నారు. కృష్ణానది ఆంధ్రదేశానికి వచ్చేసరికి రెండుకొండల మధ్య ప్రవహిస్తోంది కాబట్టి ఆ కొండలలోని ఏ సెలయేళ్ళో కలిసిన భాగమే 'మీ' క్రింద వస్తుంది, మిగిలింది రాదు అనే వాదన చాలా తేలికగా చెప్పాలంటే కుతర్కం

తప్ప వాస్తవికం కాదు నూరేళ్ళనుంచి నాకున్న హక్కును తీసివేసి తెక్కలోనికి తీసుకోను అంటే అర్థం ఏమిటి? కృష్ణా పెన్నార్ ప్రాజెక్టు గురించి 1951 లో పట్టుపట్టారు 1953 లో దానిని మరొకకరంగా మార్చాలని ఒప్పుకున్నారు. 1955 లో శాన్ డ్వైన్ ప్రారంభించాము. డబ్బు లేకపోవడంవల్ల మొదటి దశ, రెండవదశ తప్ప నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు, ప్లాను, బ్లాబుక్కు—అన్నీకూడా రెండవ దశను కంప్లీటుచేసే దృష్టితోనే చేస్తున్నాము. ఈ రోజునకట్టే masonry work అక్విడెట్లు, తూములు అన్నీ రెంటువదశ కంప్లీటు అవుతుందనే పద్ధతిలోనే కట్టుకుంటున్నాము అంతేకాని ఎంత నష్టంవచ్చినా మొదటి దశతోనే ఆపుచేస్తాం అనే దృష్టితో కట్టుకోవడంలేదు కృష్ణా పెన్నార్ ప్రాజెక్టు క్రింద నెల్లూరుజిల్లా ఊళ్ళూరుపేట వరకు—మద్రాసు, చెంగల్పట్టుల సంగతి అట్లా ఉంచండి—ఖోస్లా కమిటీ చెప్పిన ప్రకారం దక్షిణ పెన్నార్ కాలువద్వారా ఏడు లక్షల ఎకరాలు సాగయే భూమి ఉంది, చేరువులు అన్నీపోను అంత భూమి వుంటుందని వారు చెప్పారు కృష్ణా పెన్నార్ ప్రాజెక్టుక్రింద ఏప ప్రాంతాలు కలుపుతున్నాం అన్నారో అవి అన్నీ దీని క్రింద కలపాలి. ఆ ప్రాజెక్ట్ నాగార్జునసాగర్, శ్రీకైలం వులిచింతల తప్ప క్రొత్త స్కీములు ఏమీకావు. నెల్లూరు జిల్లాను తీసుకోము, గుంటూరు జిల్లాను తీసుకోము అని చెప్పటం ఖాళీయంకాదు. దీనితో ఎంత పెద్దమార్పు వస్తుందో చూడండి. మనకు వుండే ఇంటర్మీడియట్ హక్కు ప్రకారం కృష్ణా పెన్నార్ ప్రాజెక్టు, నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు 1951 నుంచి మనకు శాన్ డ్వైన్ కడుతున్నాం. మన ఇంజనీర్లు డెలివెర్సుతో కట్టడంలేదా? కట్టాలనే ఆదుర్దా మనకు లేదా? ఉంది. చేస్తాము మన దగ్గర డబ్బు లేకపోవడంవల్ల కేంద్రం ఇవ్వవలసినంతగా సహాయం ఇవ్వకపోవడంవల్ల త్వరగా పూర్తి చేయలేక పోతున్నాం తప్ప లేక పోతే నాగార్జునసాగర్ కంప్లీటు చేసేవారమే; శ్రీకైలం ప్రాజెక్టు కూడా ఆరంభించి 'పూర్తి చేసే వారమే—డబ్బు ఇస్తే! పూర్తి చేస్తేనేకాని మీకు లేదు, మీరు మొదలుపెట్టలేదు కాబట్టి పరిగణనలోనికి తీసుకోము' అనేవాదన న్యాయం కాదు సర్వే చేసినవాటిని గురించి వేను చెప్పడంలేదు. ఆరంభించి చేయాలనే పట్టుదలతో చేస్తున్నప్పుడు ఆ హక్కును తీసిపారేసి నీరు ఇవ్వము అనడంలో అర్థంలేదు. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో అంగుళం కూడా ఇందులో వారు కలువలేదు. కృష్ణాకాలువ ఏలూరు వరకు పోతోంది, ఏలూరు తాలూకా అంతా దానిక్రిందే సాగు అవుతోంది. మై లెవెల్ ఛానెల్ వస్తే చింతలపూడి వరకు సాగు అవుతుందని అనుకుంటున్నాము. అటువంటప్పుడు కృష్ణానది లోనికి నీరు రాదుకాబట్టి గోదావరి జిల్లాను కలుపము. కృష్ణా జిల్లాను పూర్తిగా కలుపము, గుంటూరు జిల్లాను కలుపము, నెల్లూరుజిల్లాను కలు

పము. అనడం అంగీకరించిన సూత్రాలకు పూర్తిగా విరుద్ధం అవుతుంది వరంగల్ జిల్లాలో సాగయే ప్రాంతం కలిపారు. దానిని గురించి దెబ్బలాడడం లేదు ఖమ్మం మెట్ జిల్లాలో దాదాపు సగం కలిపారు కొన్ని వందల ఎకరాలు అక్కడా ఇక్కడా భేదం ఉంటుంది. అది కూడా సమస్య కాదు మెదక్ జిల్లాలో 626 చదరపు మైళ్ళు అన్నారు దానితోకూడా దెబ్బలాడను— మిగతాది గోదావరి క్రింద సాగవడానికి అవకాశం ఉంది కాబట్టి, చిన్న చిన్న వాగులు మాత్రమే కలిపారు కాదు

అసలు అనంతపురం, కడప, కర్నూలు కరువు ప్రాంతం సంగతి చూస్తూ, కర్నూలు దగ్గర హంద్రీ, హగరీ రెండు నదుల ఉపనదులు ఎంతవరకు కలుస్తవో ఆ భాగం మాత్రమే పెట్టారుగాని మిగిలిన కర్నూలు, కడప ప్రాంతాలను దీంట్లో కలవలేదు కర్నూలులో 9,210 చదరపు మైళ్ళుంటే 3,316 చదరపు మైళ్ళు మాత్రమే కృష్ణా జేసీన్ క్రింద వస్తుందని కలిపారు. మూడోవంతు కలిపారు రెండువంతులు తీసివేశారు. అనంతపురంలో 7,388 చదరపు మైళ్ళు ఉంటే 1,454 చదరపు మైళ్ళు మాత్రమే కలిపారు వేను తీసుకున్న లెక్కలలో అనంతపురం అంతా కలవలేదు. మనం గొంతెమ్మకోర్కెలు కోరి వాళ్ళలాగ పొరపాటు లెక్కలు చూపిస్తే ఉపయోగం లేదు. మనకున్న హక్కును బట్టి చెబుతున్నాను. 3,145 చదరపు మైళ్ళు మాత్రమే లెక్కలోకి తీసుకున్నాను. అనంతపురం జిల్లాలో నాలుగు తాలూకాలు మాత్రమే తీసుకున్నాను అనంతపురం తాలూకా, తాడిపత్రి తాలూకా, గుత్తి తాలూకా, రాయదుర్గం తాలూకాలను మాత్రమే తీసుకున్నాను. కళ్యాణదుర్గం తాలూకా పెన్న క్రింద—మెకంజీ స్కిము రోజునుంచి ఆ తాలూకాలు దీనిక్రింద సాగుచేయాలని ఎప్పుడూ పెట్టుకోలేదు. ఇంతవరకు మెకంజీ స్కిములోగాని తరువాత మైసూరు గవర్నమెంటుతో ఒడంబడిక వచ్చినప్పుడు తుంగభద్ర హైలెవెల్ ఛానల్ ప్రకారం యీ తాలూకాలవరకు మాత్రమే నీటిని పరిమితం చేసుకుంటున్నాం. ఆ పరియా తీసుకున్నాం. ఆ ఒడంబడిక యిదివరకు మైసూరు గవర్నమెంటు ఒప్పుకున్నదే. 1950 సంవత్సరంలో ఇన్వెస్టుగేషను సంగతి కాదు. అఖరుకు తుంగభద్ర రిజర్వాయరు కట్టినప్పుడు హైలెవెల్ ఛానల్ కాలువక్రింద పోవలసి వచ్చిన దానిని కమాండబుల్ పరియానుంచి తీసివేసి యిది మీ జేసీన్ కాదు పొమ్మని చెప్పేవాడన అర్థంలేని వాదన. అదేరకంగా కడప జిల్లాకు వచ్చినప్పుడు కడప జిల్లాను పూర్తిగా తీసిపారేశారు. అసలు కె. సి. కెనాల్ ఉంది అనే సంగతి మరచిపోయారేమో నాకు అర్థం కావడంలేదు. కె. సి. కెనాల్ 1850 లో త్రవ్వడం ప్రారంభించారు. 1860 లోనో 1870 లోనో పూర్తి

అయినదనుకొండి. ఆ కాలువ సంగతి చూసుకున్నానరే 1951కి వచ్చినప్పుడు లక్ష ఎకరాలు సాగుచేస్తున్నారు. 3 లక్షల ఎకరాలు సాగుచేయడానికి వినియోగించేటట్లు ఆ కాలువత్రవ్వారు. కడప తువునుదాకా త్రవ్వడం జరిగింది జరిగినప్పుడు నిజముగా ఆ కన్స్ట్రక్షన్ లో స్వీపేజి ఎక్కువగా ఉంది, సిమెంటు వేసుకుని జాగ్రత్తగా చూసుకుంటే, మూడులక్షలు సాగు కావలసినదేకదా అయితే యిప్పుడున్న మైసూరు ప్రభుత్వం వచ్చి ఉన్న లక్ష ఎకరాలు సాగుతున్నది కాబట్టి కర్నూలు దగ్గర ఆపుచేయండి క్రిందదాకా రావడానికి వీలులేదు, అందుచేత కడప యీ బేసిన్ క్రిందకి రానే రాదంటున్నారు. వాళ్లు కడప జిల్లా అంతా వదిలేశారు నేను కడప జిల్లా అంతా కూడా కలవలేదు. కే సి కే నాలు క్రింద 51 లో వారందరు అంగీకరించినది కృష్ణా-పెన్నార్లు కే నాలు క్రింద ఎంత భూమి సాగువుతుందో ఆ తాలూకాల వరకే చేర్చాను అంగీకరించిన ఒడంబడికల ప్రకారం యేయే తాలూకాలకు ఉపయోగపడుతుందో మైసూరు గవర్నమెంటుకూడా అంగీకరించినదే, కృష్ణా పెన్నార్ కి నీరు యిచ్చినప్పుడు దాని అర్థం ఏమిటి? ఈ 100 ఏళ్ళనుంచి కే సి కే నాల్ క్రింద ఎంత సాగువుతుందో దానివరకు మాత్రమే కలిపినప్పుడు నేను కడప జిల్లాను కలిపినప్పుడు 5,922 చదరపుమైళ్ళు అయితే నేను 3,176 చదరపుమైళ్ళు మాత్రమే కలిపాను, నెల్లూరు జిల్లా అంతా కలిపాను ఎందుకనంటే నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు అంతా పెన్నదాకా అన్నారు పెన్నదాకా వచ్చినతరువాత పెన్నలో నాలుగువేల క్యూసెక్కుల నీటినివేసి కావలి కనుపూరు కాలువలకు గ్యారంటీగా నీరు సప్లయిచేయడానికి కొంత నెల్లూరు జిల్లా సెకెండు క్రాపుక్రింద కొంత అనేది భోస్లా కమిటీ నాగార్జునసాగర్ రిపోర్టులో ఉంది. మొట్టమొదట నుంచి ప్రభుత్వంతో అంటున్నాం. రెండవపంట సంగతి అట్టేపెట్టండి రెండవ పంట కోసం చూడకుండా నెల్లూరుకు దక్షిణంగా ఉన్న భూమిని సాగుచేయడానికి ఆ కాలువ త్రవ్వడం మంచిదిగాని నాలుగువేల క్యూసెక్కుల నీరు నెల్లూరు జిల్లాలో రెండవపంటకోసం యివ్వవద్దని అంటున్నాం. ఆఖరుకు ప్రభుత్వం యేమిచేస్తుందో తెలియదు. రెండవదశ ఆరంభంలో దానిని గురించి చర్చించి తేల్చుకోడానికి చాలా పైముంది. కృష్ణా పెన్నార్ స్కీములో ఒక భాగమైన భోస్లా కమిటీ రిపోర్టు ప్రకారం మదరాసుకు కూడా నీరు యివ్వవచ్చునని ఉద్దేశ్యం ఉంది, పెన్నా సౌత్ కే నాల్ భోస్లా కమిటీ చెప్పినదానిని బట్టి కూడా మనం అది కలుపుకోవలసి ఉంటుంది. అది కలిపినప్పుడు మైసూరు గవర్నమెంటు చెప్పవచ్చు. కొంత కృష్ణా నీటిని కలిపాం అంటున్నారు. కమాండరు ఏరియా వప్పుకుంటున్నాం, పెన్నా నదిక్రింద చిన్నచిన్న నదులు - ముసేరు, పాలేరు, గుండ్లకమ్మ నదులలో ఉన్న నీటిని లెక్కలోకి తీసుకోరా?

అనవచ్చు, తీసుకుంటాం, అభ్యంతరంలేదు చిన్నచిన్న నదులవిషయం దృష్టిలో పెట్టుకుని 1953 లో ఆంధ్ర ప్రాటెస్టిక్స్ గవర్నమెంటు ప్రకటించిన దాంట్లో గుంటూరు నెల్లూరు జిల్లాలలో ఉన్న మొత్తం నదులకు అన్నిటికీని 6, 5 మిలియన్ క్యూబిక్ ఫీట్ ఉంది సుమారు 280 శతకోటి ఘనపుటడుగులు నీరు తీసుకుంటాం కాని నాగార్జునసాగర్, శ్రీశైలం మొత్తం నీటిని తీసుకున్నప్పుడు తప్పకుండా నెల్లూరును exclude చేస్తాం, గుంటూరును exclude చేస్తాం అనేది యిదివరకు ఒడంబడికకు వ్యతిరేకం. వంద సంవత్సరాలనుంచి జరుగుతున్న దానికి నష్టం. నెల్లూరు సంగతి వచ్చినప్పుడు ఈ నీటిని నెల్లూరుకు సోమశిలద్వారా తీసుకుపోవాలనేది మెకంజీకాలనుంచి వస్తున్న విషయం. అప్పటికప్పుడు వాదనకోసం తీసుకువచ్చిన స్కిమ్మింగ్ గుంటూరు, గోదావరి అంతా కలుపుకుంటున్నామని కాదు. వంద సంవత్సరాలనుంచి చర్చలలో అంగీకరించి ఉన్నదికనుక కలుపుకోవాలి ఇవి కలుపుకోకుండా కృష్ణ నెలవర్లకు మాత్రమే ననడం న్యాయంకాదు. కలిపిచూచుకుంటే వాళ్ళు చెప్పిన వాదన ఎంతవరకు సమంజసమోచూస్తాం వారుమనకు జనాభాప్రకారం కృష్ణలో 26 పాళ్ళకంటెరాదు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి 23 పాళ్ళవరకు, 50 పాళ్లు మైసూరుకు అనేది చెబుతున్నారు. వారు వేసిన దామాషాప్రకారం 26 పాళ్ళ వచ్చేది. 1951 లో చేసుకొన్న ఒడంబడిక ప్రకారం మనకు రావలసిన నీటినిబట్టి అవతల 1980 సెప్టెంబరుదాకా సెంట్రలు వాటరు వవరు కమీషను సలహానుబట్టి ప్లానింగుకమీషను వివిధ రాష్ట్రాలకు పంపించిన తాఖిదులనుబట్టి కృష్ణలో 56% నీటికి ఆంధ్రప్రదేశ్ కు హక్కుఉంది. ఆ హక్కులో యిప్పుడు ఎక్కువ విషయాలు చర్చించుకునేముందు, వాళ్ళ దామాషాప్రకారం పెద్ద ప్రచారం చేస్తున్నారుకదా. 20% రావలసినది 56% అంటున్నారు 30% ఎక్కువయిందని పెద్దగొడవ చేస్తున్నారు కాబట్టి వాళ్ళ లెక్కలప్రకారం చూస్తాను. నేను చెప్పిన కమాండబుల్ ఫరియాగాని ఇరిగబుల్ ఫరియా గురించికాని ఎత్తుకోను. నీటికి సంబంధించి important aspect అయినది, most crucial most decisive criterion మాత్రం వదిలిపెట్టి ప్రక్క criterion జనాభా ఒకటి ఉంది, నేను కలిపిన ఫరియా అంతా కలిపితే యీరకంగా వస్తుంది. నేను చెప్పినట్లు మైసూరుప్రాంతం మహారాష్ట్ర లెక్కవేసుకుంటే మొత్తం మన జనాభా 47% మొత్తం యిది basis గా తీసుకుంటే, cultivable area తీసుకుంటే సాగుకు పనికివచ్చేభూమి 39% ఉంటుంది, ఈరోజు సాగుచేస్తున్న భూమి చూసుకొంటే అది 38 చొప్పున ఉంటుంది. అందుచేత వారు చెప్పినమాత్రం ప్రకారమైనా 26% సమన్య లేనేలేదు. జనాభాచూస్తే 47% రావాలి. సాగుకు పనికివచ్చే భూమిని దృష్టిలో తీసుకుంటే 39% రావాలి. వ్యవసాయం చేసే

భూమి దృష్టిలో చూసుకుంటే 38 పాళ్ళు రావాలి కాని 25% కాదు 56 లో నుంచి 47 తీస్తే 9 ఎక్కువ ఉందికదా దానిని యిమ్మని అడుగుతారనుకోండి, వారు చెప్పిన కొలతబద్ద తీసుకొని దానిని నిరాకరించడానికి చెప్పానుగాని అసలు నీటి పంపకానికి పునాదిసూత్రం ఎత్తుకోనేలేదు మేము ఆరకంగా లెక్కలు చూసుకున్నాం లెక్కలు కప్పిపెట్టడానికి కాదు వారు చెప్పిన లెక్కలనుబట్టి అడిగాం నీటి పంపకానికి పునాది, decisive criterion యేమిటి? Commandable area most beneficial to the maximum number of people అనేది చూసుకున్నప్పుడు వారిదికాదు నా criterion ప్రకారం 56% వస్తుందని నాయొక్క వాదన.

అయితే వారికి commandable area ఎంతవుంది, మనకు ఎంతవుంది? మన రాష్ట్రానికి సంబంధించినంతవరకు మన ఇంజనీర్లు వెళ్ళగలరు లెక్కలు తీయగలరు ఇంత పొరుగుతుంది ఇంత పొరదు అని చెప్పగలరు కాని మైసూరు వారు చెప్పడానికి తయారు కావడంలేదు. మహారాష్ట్ర వారు చెప్పడములేదు. మైసూరులో గాని, మహారాష్ట్రలో గాని ఏ నదిక్రింద ఎన్ని ప్రాజెక్టులు కట్టినా, ఎన్ని కాలువలు త్రవ్వినా - అసలు ఎన్ని కట్టేడానికి వీలుంటుందో సెంట్రల్ వాటర్ పవర్ కమిషన్ వారు investigate చేసి వాటన్నింటి క్రింద ఎంత భూమి పొగు అయ్యేడానికి వీలుంటుందో చూసి ఆ లెక్కలు చెప్పాలి. మహారాష్ట్ర వారు అటువంటి లెక్కలు వేయకపోతే సరేకాని లెక్కలు వేశారు. పత్రికలలో మహారాష్ట్ర వారిచ్చిన స్టేటుమెంటు ప్రకారము కృష్ణా జేసీన్ కు సంబంధించినంతవరకు వారు లెక్కలు వేసినట్లు తెలుస్తోంది. కాని వారు ఆ రిపోర్టును ఇవ్వడంలేదు. ఇది ఎక్కడి న్యాయము? ఒక హక్కు కోసము, ఒక న్యాయము కోసము దెబ్బలాడుతూ వారు వేసిన లెక్కలు మనకు ఇవ్వకుండా, 'నాకు ఇంత రావాలి, నాకు ఇంత రావాలి' అని అంటే ఏమి అర్థమువుంది. సెంట్రల్ వాటర్ పవర్ కమిషన్ ప్రతినదిని investi-
gate చేసి ఎన్ని స్థలాలలో ప్రాజెక్టులు కట్టేడానికి వీలుంటుంది మొదలయిన లెక్కలువేసి అందరికీ పంచిపెట్టాలి. మొత్తము గంగానదినుంచి క్రిందివరకు అన్ని నదులను కలిపిన navigation కొరకు వీలు వుంటుందని ఆ మధ్య వాటర్ పవర్ కమిషన్ వారు ఒక రిపోర్టు యిచ్చారు. ఆ రిపోర్టు ఢిల్లీలో వుంటే డబ్బుపెట్టి కొనుక్కొని వచ్చాను అనుకోండి. ఒక్కొక్క జేసీన్ కు సంబంధించిన రిపోర్టు పూర్తిగా ఇవ్వడంలేదు. పోనీ "మీరు కమ్యూనిస్టులు మీరు ఏమీ చేస్తారు" అని అంటారనుకోండి. కాని కాంగ్రెసు గవర్నమెంట్టు కయినా ఇస్తున్నారా? వారి ఇంజనీర్లకై నా ఇస్తున్నారా? లేదు. అది రహస్యము దాచి

పెట్టుకోవాలి కాని ఎవ్వరికి ఎక్కువ పలుకుబడి వుంటుందో వారికి కావలసిన కాగితాలు పోతున్నాయి. ఆంధ్రప్రభుత్వము దీనినిగురించి పట్టుపట్టింది. ఆంధ్ర ప్రభుత్వమే కాదు ప్రతి రాష్ట్రముకూడ ఈ సమస్యమీద పట్టుపట్టింది మనకు వెంకటకృష్ణ అయ్యర్ లాంటి experienced Chief Engineers వున్నారు. మద్రాసుకు అట్లాగే వున్నారు, మైసూరుకు అట్లాగే వున్నారు తిరుమల అయ్యంగార్ వయోవృద్ధు లయినప్పటికి వారు సలహాదారుగా వున్నారు ఇతర రాష్ట్రాల్లో వున్న engineers సంగతి నాకు సరిగా తెలియదు. 40, 50 సంవత్సరాలుగా నదులు చుట్టూ తిరిగి, కొండలు ఎక్కి investigate చేసి పంపించిన రిపోర్టులు ఖాతరుపెట్టడములేదు కొత్తగా వచ్చిన ఇంజనీర్లు ఏవో రిపోర్టులు వ్రాస్తారు. అవి మన ఇంజనీర్లకు తెలియవు ఈ విధముగావుంటే ఎలా coordinate చేస్తుంది? దాని authority ఏమిటి? ఎవరో కొంతమందిని మాత్రమే నియమించి వారిచ్చిన రిపోర్టులే final అని కాకుండా ప్రతిరాష్ట్రము నుంచి experienced engineers ను తీసుకొని వారితోకూడిన ఒక All India Committee ని ఏర్పరచాలి. దేన్ని గురించి అయినా ఒక నిర్ణయము తీసుకోవా లనుకొన్నప్పుడు అటువంటి Body ఒకటి వుండాలి. ఏ రాష్ట్రములో ఏ investigation జరిపినా మొత్తము రిపోర్టు ప్రతి రాష్ట్రానికి పంపించాలి. అక్కడున్న ఇంజనీర్లు దానిలోని మంచిని తీసుకొని లోపాలను సరిదిద్దుకొనే దానికి వీలువుంటుంది. కాని పరమరహస్యముగా పెట్టుకొనడం మాత్రము మంచిది కాదు. ఇది అనేక అపోహలకు దారితీస్తుంది. భవిష్యత్తును మార్చేదానికి మనము కృషి చేసినా ప్రస్తుతానికి కృష్ణా జేసిక్ కు సంబంధించిన వివరాలు సెంట్రల్ వాటర్ పవర్ కమిషన్ వారిదగ్గర వున్నా మన మంత్రివర్గానికి ఇవ్వడములేదు ఉజ్జాయింపు అంచనాల ప్రకారము, కృష్ణా జేసిక్ కు సంబంధించినంతవరకు, 1,40 లక్షలు ఎకరాలు నీరు పారుదల అయ్యే దానికి పనికి వచ్చే భూమి వుంది. దీనిలో కొంత డొంకలు, పుంతలు వుంటాయి. irrigable area చూసుకొన్నప్పుడు ఒక కోటి ఎకరాల భూమి సాగుకు పనికివచ్చేది వుంది. కృష్ణానదిక్రింద పారే చిన్ననదు లన్నిటిని వదలిపెట్టు కుండా—ఇప్పుడున్న తటాకాలు పెన్నా, కృష్ణా డెల్టా, గుండ్లకమ్మ, పాలేరు—వీటన్నింటి మీద కట్టిన ప్రాజెక్టు లన్నింటిని చూసుకొన్నా 80 లక్షల ఎకరాలనుమాత్రమే సాగుచేసేదానికి వీలుంటుంది. అది అంతా మాగాణికాదు. అందులో 50 లక్షల ఎకరాలు మాగాణి, 30 లక్షల ఎకరాలు మొట్ట. కోటి ఎకరాలున్నా నీరులేదు కాబట్టి 50 లక్షల ఎకరాల మాగాణికి, 30 లక్షల ఎకరాలమొట్టకు సర్దుకొనడం జరుగుతోంది. ఈ 30 లక్షల ఎకరాల మొట్టను మాగాణిచేస్తే 15 లక్షల ఎకరాలకన్న సాగుకాదు. అంటే మనకు

ఒక కోటి ఎకరాలుంటే 65 లక్షల ఎకరాలుకంటే ఎక్కువసాగు అవడంలేదు. మంత్రిగా రిచ్చిన స్టేటుమెంటులో Cultivable area కనుక తీసుకొంటే అప్పటికి కృష్ణా బేసిన్ క్రింద నూటికి 60 పాళ్ళువుంది మహారాష్ట్ర, మైసూరు క్రింద వున్నది నూటికి 40 పాళ్ళు. ఇప్పుడు మనకు 56 శాతము ఇస్తున్నారు మనకు 60 శాతముదాకా రావాలి. అంటే ఇంకా మనకు 4 శాతము తక్కువగావుంది అయినా మనవారు అడగడంలేదు. మహారాష్ట్ర, మైసూరులలో ఎంత Commandable area వుందో వారు చెప్పడములేదు. వారు ఇచ్చిన పాజులన్నీ తీసుకొని తెక్కవేసినా మహారాష్ట్రలో 15.72 లక్షల ఎకరాలు irrigable area వుందని, Commandable area 24 లక్షల ఎకరాలవరకు అవుతోందని మైసూరులో irrigable area 42 లక్షల ఎకరాలు అని Commandable area 65 లక్షల ఎకరాలని ఉజ్జాయింపు తెక్కలువేసి చెప్పారు వాటిని మొత్తము కలుపుకొంటే 24+65 90 లక్షల ఎకరాలు Commandable area వారికివుంది. మనకు 140 లక్షల ఎకరాల Commandable area మనకు వుంది. ఇదికాదు, తక్కువ వేళారు అని అంటారా, వారు డేటా అంతా ఇచ్చి మీ ప్రాజెక్టు క్రింద ఇంతింత సాగు అవుతుందని చెప్పమనండి. వారి కమాండబుల్ ఏరియాను, మన కమాండిబుల్ ఏరియాను చూసుకొన్నప్పుడు “దామాషా ప్రకారం చూసుకొన్నప్పుడు ఇప్పుడు ఇచ్చేదానికన్నా ఎక్కువవుంది. వారు వేసిన 89 లక్షలు సరైనది కాదు. మొత్తం మనవద్దగల ఇన్ఫర్మేషన్ బట్టి అంచనానుబట్టి వారి కమాండబుల్ ఏరియా ఇంతకంటే ఎక్కువ లేదని రూఢిగా తేల్చుకోవలసి వుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ మీకింకా ఎంత లైము కావాలి ?

శ్రీ పి సుందరయ్య : ఇప్పటికి మూడోపంతు పూర్తి చేశాను.

Mr. Speaker : Tomorrow you can continue.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య : అధ్యక్షా ! చర్చలను సోమవారం నాటికికూడా extend చేయండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఇప్పటికే ఎక్కువరోజులయింది. సోమవారం వరకు extend చేయను. నభను రేపు ఉదయం 9 గంటలకు వాయిదా వేస్తున్నాను.

(The House then adjourned)

